

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANA BİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI

YENİ MEDYA VE SİYASAL İLETİŞİM:
İNTERNET HABERLERİNDE SİYASİ PARTİ LİDERLERİNİN
GÖÇMENLERE BAKIŞI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Evren ATCI
204922001003

DANIŞMAN
Doç. Dr. Salih TİRYAKİ

KONYA - 2022

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Evren ATCI
	Numarası	204922001003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	GAZETECİLİK ANA BİLİM DALI / GAZETECİLİK BİLİM DALI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Salih TİRYAKİ
	Tezin Adı	Yeni Medya Ve Siyasal İletişim: İnternet Haberlerinde Siyasi Parti Liderlerinin Göçmenlere Bakışı

ÖZET

Siyasal iletişim, tarihsel süreç içerisinde kitle iletişim araçları doğrultusunda gelişim göstermiştir. İnsanların haber alma ihtiyaçları tarihin her döneminde şekil değiştirerek devam etmiştir. Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimiyle gazetecilik faaliyetleri sanal ortamlara taşınarak hipermetinsellik, yakınsama, multimedya gibi yeni özellikleri içerisinde barındıran internet haberciliğinin gelişimiyle geleneksel haberciliğin bir adım ilerisine geçmiş. Gazetelerde gündem oluşturan konular internet haberlerindeki yerini almıştır. Çalışmada temel amaç, yeni iletişim teknolojilerinin gelişimiyle hayatımıza giren internet haberciliğinde toplumu etkileyen göç süreci ve göçmen olgusunun siyasi parti liderlerinin söylemleri üzerinden ele alarak analiz edilmiştir.

Siyasi parti liderlerinin internet ortamında yayın hayatına devam eden farklı yayın politikalarını benimsemiş gazetelerde göç ve göçmenlere yönelik demeçlerinin yer aldığı haberler Teun Van Dijk'ın eleştirel söylem analizi kapsamında sosyo- bilişsel çözümlemelere izin veren makro ve mikro yapı modeline göre çözümlenmiştir. İnternet haberlerinde siyasi parti liderlerinin göçmen söylemleri üzerinden ideolojik üretimin makro yapıyı oluşturan başlık ve haber girişleri oluştururken mikro yapı unsurlarından kelime seçimleri, cümle yapıları aracılığıyla üretildiği görülmektedir. Araştırmanın sonucunda internet haberlerinde siyasi parti liderlerinin göçmenlere yönelik söylemlerini konu alan haberler incelendiğinde Türkiye'nin yoğun bir göçmen yüküyle karşı karşıya kaldığı ve göçmen konusunda Avrupa tarafından yalnız bırakıldığı, göçmenlerin Türkiye'ye tehdit oluşturduğuna yönelik siyasi parti liderlerinin söylemleri üzerinden genel bir bakış açısı benimsenirken göçmenlere yönelik söylemlerin iktidar ve muhalefette olma durumu ve genel siyasi atmosfere göre değişiklik gösterdiği görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Göç, Göçmen, Siyasal İletişim, Yeni Medya, İnternet Haberciliği, Eleştirel Söylem Analizi.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Evren ATCI
	Numarası	204922001003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	GAZETECİLİK ANA BİLİM DALI / GAZETECİLİK BİLİM DALI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Salih TIRYAKI
	Tezin Adı	New Media and Political Communication: Political Party Leaders' view of immigrants in Internet News

ABSTRACT

Political communication has developed in line with mass media in the historical process. People's need to receive information has continued to change shape in every period of history. With the development of new communication technologies, journalism activities have been moved to virtual environments, and with the development of internet journalism, which includes new features such as hypertextuality, convergence, and multimedia, it has gone one step ahead of traditional journalism. The topics that constitute the agenda in the newspapers have taken their place in the internet news. The main purpose of the study was analyzed through the discourses of political party leaders about the migration process and the phenomenon of immigrants, which affect the society in internet journalism, which came into our lives with the development of new communication technologies.

The news in which the statements of political party leaders on immigration and immigrants in newspapers that have adopted different publishing policies that continue their broadcasting life on the internet are analyzed according to the macro and micro structure model that allows socio-cognitive analyzes within the scope of Teun Van Dijk's critical discourse analysis. In internet news, it is seen that the ideological production through the immigrant discourses of political party leaders is produced through the headlines and news entries that form the macro structure, while the word choices and sentence structures are produced from the microstructure elements. As a result of the research, when the news about the discourses of the political party leaders towards the immigrants in the internet news are examined, a general point of view is adopted through the discourses of the political party leaders that Turkey is faced with a heavy burden of immigrants and is left alone by Europe on the issue of immigrants, and that immigrants pose a threat to Turkey. It is seen that the discourses about migration and the general political atmosphere.

Keywords: Immigration, Immigrant, Political Communication, New Media, Internet Journalism, Critical Discourse Analysis

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
1.Giriş.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SIYASAL İLETİŞİMİN GELİŞİMİ VE İNTERNET GAZETECİLİĞİ

2.1. Siyaset Kavramı	5
2.2. Medya ve Siyaset İlişkisi	6
2. 3. Siyasal iletişim Kavramı ve Siyasal İletişimin Ortaya Çıkış Süreci	9
2.4. Siyasal İletişimin Gelişim Dönemleri	13
2.4.1. Birinci Dönem Siyasal İletişim Çalışmaları: 1940-1960.....	13
2.4.2. İkinci Dönem Siyasal İletişim Araştırmaları: 1960-1980	15
2.4.3. Üçüncü Dönem Siyasal İletişim Çalışmaları (1980 ve sonrası).....	16
2.5. Siyasal İletişim Sürecini Oluşturan Ögeler	17
2.5.1. Propaganda	17
2.5.2. Halkla İlişkiler	18
2.5.3. Siyasal Pazarlama	19
2.5.4. Siyasal Reklamcılık	20
2.6. Siyasal İletişimin Aktörü Olarak Siyasi Parti Liderleri	22
2.7. Yeni Medya Kavramı	23
2.7.1. Yeni Medya'nın Özellikleri.....	26
2.7.2 Yeni Medya Araçları	27
2.7. 2.1. Bloglar	27
2.7.2.2. Web Sayfaları	28
2.7.2.3. İnternet Haberciliği	29

2.8. Dünyada İnternet Haberciliğinin Gelişimi	30
2.9. Türkiye’de İnternet Gazeteciliğinin Gelişim	33
2.10. İnternet Gazeteciliğinin Temel Özellikleri.....	34
2.11. İnternet Kullanımıyla Değişen Gazetecilik Pratikleri	35

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ VE SİYASAL GÖÇ SÖYLEMİ

3.1. Göç Olgusu.....	37
3.2.Göç Çeşitleri.....	40
3.3. Göç Kuramları.....	42
3.3.1 Ravenstein’ın Göç Kuramı	42
3.3.1.Göç Sistemleri Kuramı	45
3.3.1.1. Stouffer’in Göç Teorisi: Kesişen Fırsatlar Kuramı.....	46
3.4. HABERDE SİYASAL GÖÇ SÖYLEMİ.....	47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİYASİ PARTİ LİDERLERİNİN GÖÇMENLERE BAKIŞI ÜZERİNE İNTERNET HABERLERİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK ELEŞTİREL HABER ÇÖZÜMLEMELERİ

4.1.Metodoloji	50
4.1.1. Araştırmanın Problemi	50
4.1.1.2. Araştırmanın Amacı Ve Önemi	50
4.1.1.3. Varsayımlar.....	51
4.1.1.5. Sınırlılıklar	52
3.1.1.6. Tanımlar.....	52
4.1.1.7. Evren ve Örneklem	53
4.2. Araştırmanın Yöntemi.....	54
4.2. 1.Teun Van Dijk’ın Makro ve Mikro Haber Çözümleme Yöntemi:	57

4.3.Bulgular ve Yorum.....	60
4.3.1.Adalet Kalkınma Partisi Lideri Recep Tayyip Erdoğan'nın Göç ve Göçmenlerle İlgili İnternet Haberlerinin İncelenmesi.....	61
4.3.1.1. Makro Yapı Analizleri	61
4.3.1.2.Mikro Yapı Çözümlemeleri	69
4.3.2. Cumhuriyet Halk Partisi Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun İnternet Haberlerinde Göçmenlere Bakışına Yönelik Haberlerinin İncelenmesi	78
4.3.2.1. Makro Yapı Analizleri	79
4.3.2.2. Mikro Yapı Analizleri.....	86
4.3.3. İYİ Parti Lideri Meral Akşener'in İnternet Haberlerinde Göçmenlere Bakışına Yönelik Haberlerin İncelenmesi.....	92
4.3.3.1. Makro Yapı Çözümlemeleri	92
4.3.3.2. Mikro Yapı Çözümlemeleri	95
4.3.4. Milliyetçi Hareket Partisi Lideri Dr. Devlet Bahçeli'nin İnternet Haberlerinde Göçmenlere Bakışına Yönelik Haberlerin İncelenmesi	100
4.3.4.1. Makro yapı çözümlemeleri	100
4.3.4.2. Mikro yapı çözümlemeleri.....	103
4.3.5. Zafer Partisi Lideri Prof.Dr. Ümit Özdağ'ın İnternet Haberlerinde Göçmenlere Bakışına Yönelik Haberlerin İncelenmesi.....	106
4.3.5.1. Makro yapı çözümlemeleri.....	106
4.3.5.2. Mikro yapı çözümlemeleri.....	108
5.SONUÇ.....	112
KAYNAKÇA.....	114

1.Giriş

İnsanlar arasındaki her türlü ilişkiyi kapsayan iletişim toplumsal ve kültürel kodların davranışlar aracılığıyla ilişkilere dönüştürülmesinden oluşur (Ayhan, 2003: 82). Siyasal iletişim ise toplumsal araştırma alanlarından biri haline gelerek demokratik rejimlerde siyasal partilerin seçim kazanma ve yönetim erkini ele geçirmesinde önemli bir rol oynar. İş bölümü yapılarak devam eden yaşamda liderler önemli bir yer tutar. Liderin topluluğun içerisinde seçilmesi toplulukta bir kargaşa ortamının çıkmasına yol açmakta her üyenin potansiyel bir lider adayı olarak kendisini görmesi topluluk üyelerinin liderlik yarışına katılmasıyla sonuçlanır. Yarışın olması beraberinde topluluk üyelerinin onayını almayı gerektirerek siyaset kavramının ortaya çıkmasına yol açar .

Siyasal yönetim gücünün kimde veya hangi zümrede olacağına yönelik tartışmalar liderleri toplumda meşruluğu sağlayacak bir dayanak noktası bulma arayışına sevk eder. Tarihsel olarak liderlerin tanrı tarafından seçilen yöneticiler olduğuna inanılırken krallar, papanın elinden taç giyerek yönetim vasıflarını dini güce dayandırarak meşruiyetlerini sağladılar. Rönesans ve Reform hareketleri sonrasında bilim alanında yaşanan ilerleme ülke yönetimlerini de etkileyerek teokratik kökenli otoriter rejimlerin yerini halk iradesine dayanan meclislerin almasına yol açar. Meclislerin kurulmasıyla yönetim yetkisinin geniş halk kitlelerine geçmesi ve nüfusun artışıyla birlikte yaşanan coğrafyanın genişlemesiyle kitlelerde etkili olan yüz yüze iletişim faaliyetleri önemini kaybeder.

Siyasal iletişimde kitle iletişim araçları kullanılmaya başlanmış. Michels bu konu hakkında *“kitlelerin doğrudan yönetimine yönelik uygulamalar, sorunların etraflıca ele alınmasını engeller ve kitleleri büyük halk hatiplerinin etkisine maruz bırakır. Ayrıca böyle bir sistemi tam olarak uygulamak, mekanik ve teknik yönlerden de (topografik engeller, ulaşım zorlukları ve hatibin sesini duyurmasında yaşanan fiziksel zorluklar gibi nedenler yüzünden) olanaksız gibi görünür.”* (Michels, 2021: 4) şeklinde süreci tanımlar.

Geniş halk kitlelerinin 1900’lü yıllardan itibaren kitle iletişim teknolojilerini aktif olarak kullanmaya başlamaları siyasi aktörleri halk kitlelerine ulaşmada kitle iletişim araçlarına yöneltti. Siyasal iletişim faaliyetlerinin gelişimi Amerika Birleşik

Devletleri'nde 1950'li yıllarda gelişim gösterirken bu yıllarda siyasal kampanyalar öne çıkarak siyasi parti liderleri kitlelere ulaşmada televizyonu etkin bir şekilde kullanmaya başlar. Dönemde etkili olan Kullanımlar Doyumlar Yaklaşımı izler kitlenin medya içeriklerini seçme ve tüketme yeteneği olduğunu dile getirir. 1980'li yıllar sonrasında medyanın tekelleşmeden kurtularak birçok merkezi içerisinde barındırması, yeni medya teknolojilerinin kullanıcıya içerik seçme ve üretme özgürlüğü vermesi gibi birçok neden izleyicinin tercihinin öne çıkarır. 1980 sonrası güçlü ve uzun vadeli etkiler döneminde, geleneksel kitle iletişim araçlarının yanında ağ tabanlı yeni iletişim teknolojilerinin gelişimiyle yeni medyanın bilgiye erişimi kolaylaştırarak dünyayı McLuhan'ın tanımıyla küresel bir köy haline dönüştürür.

Yöneticiler ve siyasal liderler ile yönetilen kesimler arasındaki mesafe ortadan kalkar. Enformasyon akışının inanılmaz bir hızla gerçekleştiği bu dönemde siyasal parti liderleri seçmenlerine gerçeklerden ziyade imajlar üzerinden ulaşarak iletişim kurar. İmajlar üzerinden kurulan iletişim faaliyetlerinde söylemsel pratikler kurulan ilişkilerin inandırıcılığı ve eylemsel pratiklere dönüşmesi açısından önem teşkil eder. İnternetin gelişimiyle birlikte ağ tabanlı iletişim biçiminin ortaya çıkması kitle iletişimi alanında da etkisini göstererek yer alan içeriklerinin ağ tabanlı ortamlara taşınmasına neden olur.

İnternet haberciliğinin hızlı erişim kolaylığı haberde okuyucu etkileşimini ön plana çıkararak haberler hakkında görüş beyan etme, haber içeriği oluşturma gibi geleneksel habercilik pratiklerinden ayrılan özellikleri internet haberlerini geleneksel haberlerden ayırır. Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimiyle siyasi liderler, siyasal iletişim faaliyetlerinden siyasal pazarlama, halkla ilişkiler, propaganda ve reklamcılık faaliyetlerini yapma konusunda özgürlüğe kavuşur. Yeni medya'nın kullanılmaya başlamasıyla kamusal alan genişleyerek geniş halk kitlelerine ulaşır. Siyasi parti ve liderlerinin faaliyetlerini diledikleri şekilde uygulayacakları bir alan haline gelir. Toplumsal sorunlara çözüm önerileri getirmelerinin yanında seçmen kitleleri ile yeni medya ortamlarında siyasal iletişim faaliyetlerini yürütür.

Demografik bir olgu olarak kabul edilen göç insan hareketliliğinin küreselleşmesiyle birlikte toplumsal kesimleri etkileyen çok yönlü coğrafik hareketliliği içerisinde barındırır (Ayhan, vd 2018: 190). Göç, kolektif bir eylem biçiminde göç alan ve veren iki ülkeyi ulusal kimlik, siyaset ve kamu ilişkileri,

uluslararası ilişkiler yönünden etkiler. Göç alan ülkede demografik özelliklerin değişim göstermesi ülke politikalarının değişimine neden olur (Castles ve Miller, 2008: 29). Göçün incelenmesinde göç teorileri göçün nedenlerini belirtir. Sürecin çok yönlü olması göç araştırmalarında farklı yaklaşımların ortaya çıkmasını yol açar. Göç teorileri üzerinden incelenen olgu, göç merkezleri arasındaki fiziki ve beşerî farklardan, sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklara kadar birçok etmenden oluşur (Özyakışır, 2013: 1).

Göçmenler, kendi yaşam deneyimlerini göç edilen topluma yansıtırken, toplumun yaşam deneyimleriyle kültürlenme sürecine girer. Göçmenlerin gelişyle yaşanan sınıfsal değişim ülke siyasetini etkileyerek siyasi parti liderlerinin göç süreci ve göçmenlere yönelik yeni bir söylem geliştirmesini beraberinde getirir.. Göçmenler geldikleri ülkeler ve etnik dini yapıları gibi sosyo- kültürel özelliklerine göre kabul veya reddedilir. Göçmenlerin toplumsal uyum sürecinde siyasi otoritenin göçmenlere yönelik söylemleri, kutuplaşma ve rekabeti ön plana çıkarırken göçmenlere yönelik bir bakış açısının gelişiminde medya da göçmen temsilleri etkili olur.

Siyasal iletişim sürecinde kullanılan başta radyo olmak üzere televizyon gibi kitle iletişim araçlarının Türkiye'deki kullanımının dünyadan geri kalması siyasal iletişim sürecini de olumsuz etkilemiştir. 1950 'li yıllara kadar tek parti rejimiyle yönetilen ülkede seçimin yapılmaması siyasal iletişim çalışmalarına olan gerekliliği ortadan kaldırmıştır (Balcı ve Bekiroğlu ,2015:11).

1990'lı yıllarda ağ tabanlı iletişime olanak veren internet teknolojilerinin siyasal iletişimde kullanılmasıyla siyasi partiler internet sitelerini oluşturarak internet ortamındaki yerini almıştır. Siyasi parti liderlerinin söylemleri sosyal medya aracılığıyla seçmen kitlelerine ulaşması hızlanmıştır.

Türkiye'de göç süreci 2011 yılında Arap Baharı olarak bilinen süreç ile başladı. Arap Baharı sonrasında Türkiye topraklarına 4,5 milyona yakın Suriye vatandaşı göç ederken süreç, Afganistan'da yaşanan Taliban darbesi sonucu ortaya çıkan göç dalgasıyla devam etti. Göç sürecinde siyasi parti liderleri göçmenlere yönelik görüşlerini başta ana akım medya olmak üzere alternatif medya olarak adlandırılan internet ortamındaki yayın kuruluşları aracılığıyla toplumla paylaştı.

Bu çalışmada yeni medyada yayın yapan internet gazetelerinde siyasi parti liderlerinin göçmenlere yönelik söylemleri ele alınarak incelenmiştir. Çalışmanın ilk

bölümünde “Siyasal iletişim”, siyasal iletişimin aktörleri ele alınarak yeni medya kavramı ve internet haberciliği açıklanmış. Siyasal iletişimin gelişim dönemleri ele alınarak, siyasal iletişimin yeni medya kullanımıyla geçirdiği değişim açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın İkinci bölümünde göç olgusu ele alınarak göçe neden olan etmenler incelenerek, göç süreçleri göç teorileri çerçevesinde açıklanmıştır. Göç sürecine yönelik siyasal söylem tarihsel olarak ele alınmıştır. Siyasi parti liderlerinin göçmenlere yönelik söylemleri haberde siyasal göç söylemi çerçevesinde ele alınmış.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise; çalışmanın metodolojisine yer verilerek Şubat 2021- Temmuz 2022 tarihleri arasında Sözcü, Cumhuriyet, T 24, Birgün, Gazete Duvar internet haber sitelerinin yanı sıra Sabah, Akit, Milli Gazete, Yeni Şafak internet haber siteleri ve Hürriyet Milliyet internet haber sitelerinde yayınlanan siyasi parti liderlerinin göçmenlere yönelik söylemlerini konu alan 46 haber çalışma kapsamında incelenerek haberler Teun Van Dijk’ın eleştirel söylem analizi yöntemiyle çözümlenerek makro ve mikro çözümleme yöntemiyle incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SIYASAL İLETİŞİMİN GELİŞİMİ VE İNTERNET GAZETECİLİĞİ

2.1. Siyaset Kavramı

Siyasal iletişimin temel çalışma alanlarından olan siyaset kavramı günümüzde olduğu gibi Antik Yunan'dan başlayarak tüm tarihi devirlere yön gösteren bir kavram olarak tanımlanır. Siyaset, tarihin her döneminde ilgi çeken bir bilim olmasının temelinde insan yaşamı ve toplumsal yaşamı yansıtan bir özelliği taşıması etkili olur. İlk insanlar arasında kıt kaynakları kullanma, kaynaklara erişim ihtiyaçları depolama gibi faaliyetlerde rekabet yaşanmış kaynaklar tarihin hiçbir döneminde adil şekilde dağılmamıştır.

Toplumsal anlamda kaynak dağıtım sürecinde yaşanan sorunlar eşitsizlik sürecinin yaşanmasına yol açarak iletişim sürecini zorunlu kılar. Siyaset devam eden süreçte iletişimin sağlanmasında rol oynar. Başka bir deyişle siyaset insanların bir arada yaşama iradesini göstermesiyle birlikte toplumsal iş bölümü ve toplumsal tabakaların oluşumunun doğal bir sonucu olarak insan yaşamındaki yerini alır (Karadağ, 2021: 8). Siyaseti bir disiplin olarak kuran Aristoteles siyaset bilimini bilimlerin efendisi olarak tanımlayarak her şeyin siyaset içerisinde gerçekleştiğini ifade eder. Roskin ise gündelik yaşamda her şeyin siyasetin bir nesnesi olduğunun altını çizerek toplumların gelişimini sağlayan bilimden, ekonomiye, yerleşmeden, sosyolojiye kadar tüm bilim dallarının siyaset tarafından şekillendirildiğini dile getirir (Roskin vd, 2020: 21).

Arapça kökenli bir sözcük olan siyaset kavramı düzenleme anlamını içerir. At yetiştiriciliği veya at yetiştiricisi olarak Türkçe'ye çevrilerek Arapça kökenli bir sözcük olarak literatürdeki yerini alır. Kavramın at yetiştiriciliğiyle ilişkilendirilmesinde atın terbiye tımar işleminin gerçekleştirilmesi gelmektedir. Siyaset kelimesi özünde iki farklı sınıfın varlığına değinerek yöneten ve yönetilen olarak ayrıma gitmektedir (Orpak, 2020: 6). Siyaset biliminin ana konusunu devlet oluşturmakla birlikte günümüzde bu görüş önemini kaybetti. Zira politika biliminin topluluklar arasında da kullanıldığını ifade eden Leslie Lipson; Politikanın insanın

bir arada olduğu her alanda kendini göstermesini; “*insan topluluğunun olduğu her yerde politika vardır. Ama politikanın olduğu her yerde devlet yoktur.*” sözleriyle dile getirir (Kapani, 2005: 28).

Siyaset bilimini, iletişim biliminin sorularıyla çözümlemeye çalışan Lasswell çizgisel iletişim modeli olarak literatürdeki yerini alan iletişim modelini siyaset alanında gerçekleşen iletişime uygulayarak siyaseti uzlaşma alanı olarak ortaya koyar. Lasswell, siyaseti toplumsal uzlaşmanın bir öznesi olarak tanımlar (Karadağ, 2021: 9). Her terimde olduğu gibi siyaset terimi de toplumdan topluma medeniyetten medeniyete farklı tanımlanır. Osmanlı’da siyaset terimi olumsuz anlamda kullanılarak cezayla özdeşleştirilirken Yunan kültüründe devlete ait etkinlikler olarak kamusal bir yaşamı temsil eden bir sözcük olarak kullanılır. Siyaset özünde kamusal alanda yer alan çatışma noktalarının vatandaşlar önünde politikacı, gazeteci ve nabız yoklayıcılar aracılığıyla farklı söylemlerin mücadele alanını oluşturur (Kılıçarslan, 2008: 9).

Van Dijk ise siyaseti; kendi fikirlerini ve çözüm önerilerini muhataplarına kabul ettirmek olarak tanımlayarak Lasswell’in mücadele alanı tanımına benzer bir tanım yapar. David Easton ise; siyaseti aktörlerin özne konumundan çıkarak nesne konumunda sunulduğu otoritenin temel belirleyici olduğu bir süreç olarak tanımlayarak Dijk ve Easton’dan ayrılır (Baran, 2014: 41).

Genel olarak literatüre bakıldığında siyaset kavramıyla ilgili farklı pek çok tanım yapılmışsa da tanımlar iki ana ekseninde toplanır. İlk grupta siyaseti bir çatışma alanı olarak göstererek toplumsal anlamda farklılıklar üzerinden bir tanımlama yapılmaktadır. Bu grupta Lasswell’in siyaseti hedef odaklı kullanan tanımı dikkat çeker. İkinci grupta ise rekabetten çok uzlaşma ön plana çıkarılarak toplumsal ve evrensel fayda üzerinden bir tanımlama çabasına gidilir (Karadağ, 2021: 9).

2.2. Medya ve Siyaset İlişkisi

Bireyler yaşamlarını sürdürebilmek için iş bölümü yaparak toplumsal roller belirlenmiş olsa da insanlar arasında var olan mücadele tarihin tüm dönemlerinde olduğu gibi günümüzde de devam eder. Mücadelenin ana kaynağını insanların

bireysel farklılıkları oluşturduğu düşünülse de toplumsal yaşam içerisinde var olan sosyo ekonomik ve sosyo kültürel çeşitlilik farkların oluşmasında temel etkindir. Farklılıkların oluşturduğu çatışmadan ortaya çıkan politika kavramı tarihin her döneminde etkisini gösterir (Kapani, 2005: 17). Politikanın toplumsal anlamda etkin olmasında politikacıların fikirlerini geniş halk kitlelerine duyurması ve fikirlerin halkta bir karşılık bulması gerekir. Bu karşılık sağlanamadığı takdirde üretilen siyaset başarılı sayılamaz. Başarının yakalanması için politikanın aktörleri açısından, medya topluma hitap edebilmek, topluma kendi fikirlerini ve bilgileri ulaştırmada önemli bir rol üstlenir. Eski çağlardan bu yana fikirlerin halka duyurulması siyaset ve medya ilişkileri açısından temel konu olmuştur. İlkçağlarda, toplumsal hegemonyanın bir simgesi olarak görülen duvar yazıları güçlü kabilelerin görüşlerini diğer topluluklara benimsetme aracı haline gelmiştir. Kamuoyu çalışması olarak da ele alınabilecek bu çizimler kamuoyunun oluşmasında söylemsel pratiklerin etkisinin ilk örneklerini oluşturur.

Günümüzde nüfus artışları topluluktan topluma geçiş sürecini beraberinde getirerek insanların yaşadıkları hinterlandın büyümesini sağlar. Yaşanılan bölgenin metrekare olarak büyümesi beraberinde yüz yüze iletişimi olanaksız kılarak araçla iletişimin gelişimini zorunlu hale getirir. İnsanlar olay ve durumlar hakkındaki bilgilerini yüz yüze iletişim yerine araçla iletişim yoluyla almaya başlar. Toplumda var olan bir konu veya bir sorun alanı hakkında bilgi vermek suretiyle medyanın kitlelerin ilgisini konuya çekerek bir kamuoyu oluşturma özelliğini kazanması başta siyasal iktidarlar olmak üzere siyaset kurumunun ilgisini çeker (Çiçek ve Uysal, 2019: 1187).

Karl W.Deutsch ise medya ve siyaset arasındaki ilişkiyi modernleşme üzerinden ele alarak modernleşme ile iletişim arasında pozitif yönlü bir korelasyon olduğunu ortaya koyar ve siyasal sistemlerin kendilerine paralel iletişim sistemlerini kullandıklarının altını çizer. Siyasal iletişimde 1930'lu yıllarda en etkili yöntem olarak yüz yüze iletişim yönteminin sıklıkla kullanıldığını vurgulayan Deutsch, kitle iletişim araçlarının kullanılmasıyla birlikte yüz yüze iletişimin etkisinin araçlarla yerine getirildiğini savunarak kamuoyunun oluşumunda kitle iletişim araçlarının etkisine değinir (Roskin vd, 2020: 194).

İletişim ve siyaset arasındaki ilişki 21. yüzyılda sıkça konu edilerek siyasal iletişim kavramı ile toplumun devamlılığını sağlayan iletişim ile siyasetin ilişkisine odaklanır. Şüphesiz kitle iletişim araçlarının iletişimde kullanılması beraberinde kamuoyu kavramının ortaya çıkmasına zemin hazırlar.

Kamuoyu kavramı hakkında siyaset bilimeiler, sosyologlar ve sosyal psikologlar farklı tanımlamalar yapar. Kavramı oluşturan sözcüklerden “kamu” sözcüğü, hukukta olduğu gibi bütün yetişkin üyeleri ile toplumun tümünü değil, sosyoloji biliminde kullanılan grup ile eş anlamlı olarak belli özelliklere sahip kişilerden oluşan bir sosyal grubu ifade eder. Bektaş, (1996:41); *“Kamuoyu” terimi Osmanlı Türkçesi’nde ilk kez Arapça sözcüklerden Farsça izafet yapılarak oluşturulan “efkâr-ı umumiye” tanımlaması ile ifade edilmiştir. “Umumi Efkar,” “Âmme Efkarı,” “Halk Efkarı” gibi çeşitli terimler de tarihsel süreç içinde kullanılmıştır. Aynı şekilde “halkoyu” terimi de zaman zaman kamuoyu kavramını karşılamak için kullanılmıştır* . Kapani,(2005:161) ise; Kamuoyu kavramını, *‘Belli bir zamanda belli tartışmalı sorun karşısında, bu sorunla ilgilenen kişiler grubuna ve gruplarına hâkim olan kanaat.’* olarak dile getirir.

Kitle iletişim araçları siyasal mesajların topluma iletilmesinin yanı sıra toplumun siyasal liderler ve gruplarla iletişimini sağlamasında bir rol üstlenerek kamuoyunun kanaatlerini politikacılara iletir. Siyasilerin haber içeriklerinde kaynak olarak kullanılmaya başlanması kamuoyunda görünür hale gelmesini sağlayarak medya ile simbiyotik bir ilişki içerisine girme eğilimi göstermelerini beraberinde getirir (Yüksel, 2001: 142). Toplumda fikirlerin oluşmasını sağlayan toplumsal kabulleri ve karşı çıkışları üreten kamuoyu, medya ve siyaset ilişkisinde geçmişten günümüze değin kilit bir rol üstlenir Kamuoyu kavramını, 16. yüzyılda tanımlayan Montaigne kamuoyunu “l’opinion publique” terimiyle tanımlanırken 18. Yüzyılda monarşik rejimlerden demokrasiye geçiş süreciyle birlikte kavramın kullanımındaki artış, açıklama ve anlamlandırma çabalarını beraberinde getirir (Güden, 2020: 12).

Bilim insanları kamuoyu kavramını tanımlama çabası içine girerek birçok tanımı literatüre kazandırır. Literatürdeki tanımları ise Harwood Childs bir araya getirerek elliye yakın tanımı alana sokar (Neumann, 1998: 82). Kelimenin

kökenlerine odaklanıldığında Antik Yunan ve Romalı düşünürler kamuoyu kavramını ilk kullananlar arasında sayılır. Kelimenin ilk kullanımı siyasal bir anlamı içermese de kamu istekleri üzerine çalışmaları tanımlamak için kullanılır (Bektaş, 1996: 12).

Siyasal rejimlerin ve iktidarların meşruiyet bulma arayışları, onları kamuoyuna yöneltir. Yöneticilerin, halkın fikirlerini alma ve halkla diyaloga geçme arayışları kamuoyunu oluşturur. Kamuoyu tarihin her döneminde etkinliğini göstererek var olan iletişim teknolojisini kullanarak yöneticilerle halk arasındaki iletişimin sürdürülmesinin bir aracı haline gelir. Teknolojik gelişmelerle birlikte basın organlarının ortaya çıkışı kamuoyunun gelişim sürecini hızlandırırken bireylerin tutum oluşturmada etkili bir hal alan kitle iletişim araçları kamuoyunun oluşmasında birincil rol üstlenir (Öksüz, 2013: 70). Günümüzde kamuoyu kavramı anlam kaybına uğrayarak ‘herkese açık olan’ şeklindeki anlamını kazanması 17. Yüzyıla denk gelir. Süreç gazetesinin kitlelere ulaşmada bir araç olarak görülmeye başlaması ve kitlelere hitap eder hale gelen gazetesinin kamu oluşturma sürecine girerek kavramı devletle ilişkili olmaktan kurtarmasıyla gerçekleşir (Bektaş, 1996: 43).

2. 3. Siyasal İletişim Kavramı ve Siyasal İletişimin Ortaya Çıkış Süreci

Siyaset sözcüğünün pek çok tanımı yapılmakla beraber temelde siyaset sözcüğünü Daver; “*ülke, devlet, insan yönetimi*” biçiminde tanımlar (Kışlalı, 1987: 3). Siyaset günlük yaşantıda insanların yaşamlarını düzenlemeleri için genel kuralları koyarak kuralların uygulanmasını sağlayan ve bu kuralları günün koşullarına göre revize edip düzenleyen faaliyetler bütünü olarak tanımlanır. Siyaset günlük hayatın her alanında var olmasının yanı sıra devlet tarafından sistematik bir sosyal örgütlenme biçimi olarak bakanlar kurulu, devlet daireleri meclis gibi devlet bürokrasindeki yapılanma tarafından şekillendirilir.

Siyasetin devlet erkinin yürüttüğü siyasi faaliyetlerin yanı sıra toplumsal yaşamda var olan siyasi organizasyonu sağlayan siyasi partiler ve siyasal aktörler tarafından gerçekleştirilen iktidar amacı taşıyan faaliyetlerin tümü olarak tanımlanır. İktidara ulaşma amacıyla yapılan siyaset iktidarın olduğu her yerde varlığını

sürdürerek odak noktasındaki yerini alarak siyasal aktörler ve toplum arasındaki yerini korur (Demir, 2018: 81).

İnsan hayatında vazgeçilmez bir yere sahip olan iletişim bir süreci ifade ederek başta siyaset olmak üzere birçok bilim dalını ilgilendirir. Siyasal iletişim, iletişim kavramının ilişkisini sürdürdüğü bilim dallarından olmakla birlikte sadece seçim dönemlerine sıkıştırılmayarak tüm siyasal süreçlerde etkin rol oynar (Damlapınar ve Balcı, 2014: 31). Süreç bakımından kavramı Mutlu; ‘Siyasal süreçlerle iletişim süreçleri arasındaki ilişkileri ele alan araştırmalardan oluşan disiplinler arası bir akademik alan.’ olarak tanımlar (Mutlu, 2017: 291). Aziz(2003:3); ise siyasal iletişimi; ‘Belli ideolojik amaçlarını, toplumda belli gruplara, kitlelere, ülkelere ya bloklara kabul ettirmek ve, gerektiğinde eyleme dönüştürmek, uygulamaya koymak üzere siyasal aktörler tarafından çeşitli iletişim tür ve tekniklerinin kullanılması ile yapılan iletişim ’olarak tanımlar. Siyasal iletişim günlük yaşam içerisindeki yerini alarak hayatın her alanında varlığını sürdüren bir süreçken siyasi partilerin yürüttüğü siyasal içerikli faaliyetlerin tümü olarak ta tanımlanır. Siyasi partiler seçmenlerine ulaşmak açısından halkla ilişkiler başta olmak üzere, siyasal reklam ve propaganda gibi siyasal iletişim uygulamalarını aktif olarak kullanırlar. Siyasi partilerin yanı sıra siyasi adaylarda gerek yerel gerekse ulusal ölçekte siyasal iletişim uygulamalarından aktif şekilde yararlanırlar (İpekşen, 2012: 15).

Mc Nair; siyasal iletişimin temel özelliğinin kaynaktan ziyade iletişim sürecinde ortaya konan mesaj olduğunu ifade ederek siyasal iletişimi; siyaset üzerine yapılan iletişim faaliyeti olarak tanımlar. (Çakmak, 2019: 73). Richard Perloff ’da (1998) Nair ile benzer bir tanım yaparak siyasal iletişimi; Politik açıdan çok amaçlı iletişim olarak tanımlar siyasal iletişimin; sürecin aktörlerinden politikacılar başta olmak üzere siyasi parti liderleri, seçmenler gazeteciler gibi siyasal kimliksizlerin yanı sıra politikacı, lider, siyasal parti gibi siyasi aktörlere yönelik iletişimi kapsayan boyutları içerisinde barındırdığının altını çizer (Akt: Tunca ve Koldaş, 2019: 2790).

Siyasal iletişim kavramı toplumsallaşma sürecinin ortaya çıkışıyla birlikte kullanılmaya başlarken toplumsal yaşamın vazgeçilmezleri arasındaki yerini alır.

İktidarı ele geçirmek ve iktidarın sağladığı kamu gücünden yararlanma siyasal iletişimin temel hedefi olurken şekli ve programı zaman içerisinde değişime uğrar (Aktaş, 2004: 47). Siyasal iletişim kavramının ortaya çıkışını retoriksel konuşma olarak tanımlanan ikna edici konuşma faaliyetine kadar götürmek mümkündür. Retoriksel konuşma faaliyeti; sözlü ve yüz yüze gerçekleşen bu iletişim şeklinde gerçekleşirken kişi savunduğu görüşü karşısındaki kişiyi etkilemesi yönünden anlaşılır açık ifadeler kullanarak yalın bir dille, tutarlı ve mantıklı bir dil kullanmayı tercih eder. Aristoteles'in Retorik adlı kitabında ilk kez tanımlanan kavram; Antik Yunanda topluluklar önünde yapılan konuşmalarda bireylerin ve toplulukların konular hakkında istedik yönde davranış geliştirmelerini amaçlar (Aziz, 2003: 12).

Akay, Siyasal iletişimin temelleri noktasında Aziz'in görüşlerini benimseyerek süreci; Yunan toplumlarına dayandırır. Yunan toplumunda yönetenler ve yönetilenler arasında kurulan iletişim biçiminin adı konmamış bir siyasal iletişim olduğunu söyleyen Akay; tarihsel süreçte siyasal iletişim noktasında farklılıkların yaşandığının altını çizer (Akay, 2012: 21). Lilleker ise, *'Antik Yunan ve Roma toplumlarında siyasal iletişim kavramı ile siyaset kavramının tanımlanma süreçleri aynı olmakla birlikte siyasal iletişim etkin bir şekilde uygulanıyordu. Siyasi aktörler halkın karşısına çıkarak halkın desteğini almak için çaba göstermekteydi.'* diyerek sürecin işleyişini dile getirir (Lilleker, 2013: 15).

Modern anlamda ise siyasal iletişim kavramı ve uygulamaları İkinci Dünya Savaşı sonrasında Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmakla beraber gelişme gösterir. 1960'lı yıllarda Batı Avrupa ülkelerinde adından sıkça söz ettiren kavram seçme ve seçilme hakkının dünya genelinde evrensel bir insan hakkı olarak ortaya çıkma süreciyle birlikte küreselleşme sürecini başlatır. Kitle iletişim araçlarında yaşanan gelişmelerle birlikte kamuoyunu ilgilendiren konular hakkında bilgi düzeyleri artan vatandaşlar siyasal süreçler içerisinde aktif rol almaya başlayarak siyasal iletişimin dünya çapında önem kazanmasını sağlar (Yıldırım, 2012: 200). Tokgöz, (2020:21) ise, siyasal iletişimin ortaya çıkış sürecini *"Siyasal iletişim uygulamaları insanoğlunun toplum yaşamında kendini savunması, toplum düzenini sağlaması, tanrı ve tanrılarla ilgili kutsal söylemi oluşturmaları, ticaret ve ürünlerin durumunu belirleme bakımından kayıt tutması, parayı kullanımı, parayı biriktirerek*

birikim sağlanması, toplumsal etkileşimlerin sonucunda oluşmuştur’’ şeklinde aktarır.

Siyasal iletişimin günümüzdeki anlamına kavuşması ise; kitle iletişim araçlarının 1900’lü yılların başında hızlı bir şekilde gelişme göstermesiyle birlikte siyasal iletişimde yaşanan profesyonelleşme süreçlerine paralel olarak cereyan etmiştir. Bu süreçte özellikle televizyonun keşfi ile birlikte siyasal iletişim alanında önemli bir mesafe kat edilirken Amerika Birleşik Devletleri süreçte gelişen teknolojik alt yapısı ile diğer ülkelerin ilerisinde süreci yürütür. Siyasal kampanyalarda karşımıza çıkan bir süreç olarak siyasal iletişimi Mutlu dar anlamıyla ele alarak seçim dönemlerinde karşımıza çıkan siyasal süreçlerle iletişim süreçlerinin bir arada ele alarak süreçler arasındaki ilişkileri gözler önüne seren disiplinler arası yaklaşım olarak süreci tanımlar (Mutlu, 2004: 199).

Siyasal iletişim kavramının seçim dönemleriyle ilgisi anlamında ABD’de 1952 yılında yapılan başkanlık seçimleri siyasal iletişim açısından kitle iletişim araçlarının önemini gözler önüne serer (Tekindur,2020:1). Bostancı; siyasal iletişimin insanın savunma, barınma gibi temel ihtiyaçlarını tek başına karşılama gücüne sahip olmamasıyla birlikte topluluklar halinde yaşamaya başlamasıyla ortaya çıktığını ifade eder. Bu duruma önem vermesinin temel nedeni; siyasal iletişim uygulamalarını başlatan sürecin aktörleri olmasından kaynaklanır (Bostancı, 2015, a: 9). Politik hedeflere ulaşmada yürütülen iletişim faaliyeti kendi içerisinde siyasal iletişimi yürüten politikacı ve siyasal aktörlere yönelik faaliyetler, seçmen ve köşe yazarlarına yönelik faaliyetler, siyasi liderlere yönelik yürütülen faaliyetler olmak üzere üç temel eksen üzerinde yürütülür (Tokgöz,2020: 21).

Mc Nair (2003: 4), siyasal iletişimde mesajın içeriğinin önemli bir unsur olduğunu ifade ederek siyasal iletişimde verilen mesajın amacına dikkat çekerek siyasal iletişimi *“siyaset üzerine amaçlı bir iletişim.”* olarak tanımlar. Siyasal iletişimin tanımını üç başlık altında toplar.

A. Siyasal iletişimin aktörleri arasında yer alan siyasetçiler ve süreçte yer alan politik aktörlerin kendi çıkarlarını ön plana alması.

B Siyasi aktörler ile sürecin diğer paydaşları arasında yapılan iletişim faaliyetleri

C Kitle iletişimine açık ortamlarda sürecin aktörlerine yönelik materyaller üzerinden oluşturulan iletişim (Gürbüz, 2019: 204).

2.4. Siyasal İletişimin Gelişim Dönemleri

Siyasal iletişimin, bilimselleşme süreci uzun bir zaman diliminde gerçekleşse de siyasal iletişim yaşamın her alanında varlığını korur. Tokgöz,(2020: 21)., siyasal iletişimin toplumsallaşma süreciyle ortaya çıktığını ifade ederek; *“insanoğlunun toplum yaşamında kendini savunması, toplum düzenini sağlaması, tanrı ve tanrılarla ilgili kutsal söylemi oluşturmaları, ticaret ve ürünlerin durumunu belirleme bakımından kayıt tutması, parayı kullanımı, parayı biriktirerek birikim sağlanması, toplumsal etkileşimlerin sonucunda oluşmuştur”* Şeklinde siyasal iletişimin toplumsal gruplar arasında güç ve iktidar ilişkisi ekseninde oluştuğunu ifade eder. Siyasal iletişim toplumsal alanda güç ve iktidar ilişkilerini sağlamak için her dönemde kitlelere ulaşarak meşruiyet sağlama gereksinimi duyar. Siyasal iletişimi bu yönüyle kitlelerde yaptığı etki anlamında dönemlere ayırmak anlamak bakımından önemli hale gelir. Bu sebeple siyasal iletişim araç kullanımı temel alarak üç dönemde ele alınarak incelenir.

2.4.1. Birinci Dönem Siyasal İletişim Çalışmaları:1940-1960

Birinci dönem olarak adlandırılan güçlü etkiler döneminde medyanın izler kitle üzerinde güçlü etkiler bıraktığı varsayımından hareket ederek propaganda işlevine odaklanılır. Gazete, dergi, televizyon gibi kitle iletişim araçlarının kullanımıyla birlikte siyasi partilere yönelik çalışmalar yürütülerek dönem kitle iletişim araçları ve siyasi partilerin konumlandırılması üzerinden tanımlanmaya çalışılır (Tokgöz, 2019: 17). Etki araştırmaları iletişim araçlarının kitleler üzerinde olumsuz etki yaptığına dikkat çekerek medyanın kitlelerde uyuma değerlerin yozlaşması, kandırılma, zihin bulanıklığı şiddete meyil gibi olumsuz durumların oluşması noktasında baş aktör olarak konumlandırılır (Özçetin, 2018: 86).

Dönemin özelliklerinden en belirgin olanı kitle toplumunun ortaya çıkması, I. Dünya Savaşı döneminde kitle iletişim araçlarının propaganda ve manipülasyon amaçlı kullanımları ve totaliter rejimlerin yükselişi gibi etmenlerin etkisiyle, güçlü medya karşısında pasif, "atomize olmuş kişiler" görüşünün yaygın olarak savunulur (Çakır,2007:a: 88). Siyasal iletişim kampanyalarına odaklanıldığında ise; dönem içerisinde ilk siyasal iletişim kampanyası Amerika'da 1948 Başkanlık Seçimleri sırasında gerçekleştirildi. Seçimlerde Thomas Dewey ile Harry S. Truman arasında gerçekleşirken Harry S. Truman yürüttüğü seçim kampanyasındaki ‘‘Give’em hell, Harry!’’, “Onları cehenneme gönder Harry” sloganıyla agresif bir kampanya yürüterek kazanır. 1948 Amerika Başkanlık Seçimleri siyasal iletişimde ilk olma özelliğiyle de dikkatleri çeker (Akay, 2012: 23).

Türkiye’de tek partili hayattan çok partili hayata geçişle birlikte seçimler ön plana çıkarak seçmenle siyasi parti arasında bağ kurarak seçmenden oy alması gerektiğinden başta afişler olmak üzere birçok siyasal iletişim aracı hayatımızdaki yerini alır.Bu dönemde ilk kez Demokrat Parti tarafından seçim kampanyasında ‘Yeter artık söz milletindir afişi kullanılır.’(Tokgöz,2019:30). 1950 yılında basın hukuk alanında yapılan yasalar sonucu rahat bir nefes alan basının üzerindeki baskı hissedilir. 1945 yılında kurulan Milli Kalkınma Partisi bu baskılardan kurtulmak amacıyla halkla yüzyüze yemekli toplantılar ,buluşmalar gerçekleştirir (Alkan,2015:102). Türkiye’de 1950 yılında gerçekleşen seçimlerde başvuru siyasal iletişim büyük oranda yüz yüze ilişkiler kurularak, bir miktar da dönemin teknolojisinin el verdiği kısıtlı olanaklarla gerçekleştirilir. Ancak yine de 1950 seçimleri, Türkiye Cumhuriyeti siyasi yaşamında önemli bir dönüm noktası olarak anılır (Acarlı, 2014: 233).

1950 yılına kadar süren CHP’nin tek parti iktidarı döneminde seçmenlerin tercih edebileceği başka bir partinin olmaması nedeniyle seçim dönemlerinde siyasal iletişim kampanyası ya da etkinliğine ihtiyaç duyulmaz (Süllü, 2017: 12). 1923-1945 yılları arası tek parti döneminde siyasal muhalefetin olmaması siyasal kampanyalara dayalı bir siyasi iletişim sürecinin yaşanmamasını beraberinde getirmiş. Siyasal iletişim süreçleri kısıtlı imkanlarla da olsa gerçekleştirilmiştir (Bekiroğlu,2020:31).

2.4.2. İkinci Dönem Siyasal İletişim Araştırmaları: 1960-1980

Dönemin sosyo- ekonomik ve sosyo- kültürel şartları her alanda olduğu gibi siyasal iletişim alanında da etkisini gösterir. Dönemde televizyon en etkili siyasal iletişim aracı olarak rakiplerini geride bırakırken kitle iletişim araçları izleyici kitle üzerinde derin bir etki yaratması bakımından iletişim kuramlarındaki etki dönemi özelliklerini gösterir. İzler kitle üzerinde davranış ve tutum değişikliğinin yaşanmasına zemin hazırlar (Tokgöz, 2019: 18). Televizyonun etkin kullanımında sanayi toplumuna geçiş sürecinin etkisi görülmekteyken. Televizyonun yeni teknolojilere adapte olması geniş kitlelere ulaşmasını sağlayarak televizyon kültürünün oluşumuna da zemin hazırlar. Siyasi partilerde yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda televizyonu göz ardı edemezler (Ak ve Yalın, 2019: 64).

Televizyonun etki noktasında ön plan çıkışı 1900'lerin başına dönüşü hatırlatarak güçlü etkiler döneminin etkilerinin görünür olmasını sağlarken siyasi partiler ikinci plana düşerek televizyon kültürünün gölgesinde kalır. Bu durum siyasal partilerin ikinci dereceye düşmesiyle güçlü etkiler dönemine dönüşe yol açar (Tokgöz, 2019: 19). Dönemde etkili olan Kullanımlar Doyumlar Yaklaşımı'nın ön plana çıkması ile izleyicinin aktif olduğu, sorumluluğun araçlardan izleyiciye kaydırıldığı, liberal yaklaşımları ön plana çıkarır. Bu yaklaşım, izleyicinin pasif bir konumdan çok aktif bir konuma geçişini ele alarak iletişim çalışmalarında gerçekleştirilen araştırmalar araç merkezli bir konumdan, izleyici merkezli bir konuma taşınır. 1950'li ve 60'lı yıllarda yapılan çalışmalarda izleyicinin izleme kararını bilinçli bir şekilde veren, irade sahibi bireylerden oluştuğu ortaya konulmaya başlanır (Göncü, 2018: 596). Siyasi parti liderlerinin seçmenlerle buluşması siyasal iletişimde önemli olan siyasal kampanyaların ilkinin profesyonel anlamda 5 Haziran 1977 genel seçimlerinde Adalet Partisi tarafından gerçekleştirir. Kampanyada öncelikle afişlerde kullanacak renk seçimi gerçekleştirilerek şehrin duvarları seçilen mor rengi ile boyanarak kademeli olarak kampanya gerçekleştirilir (Topuz, 1991: 15).

2.4.3. Üçüncü Dönem Siyasal İletişim Çalışmaları (1980 ve sonrası)

1980’den günümüze kadarki dönemi içerisine alan üçüncü dönem siyasal iletişim araştırmaları devam etmesi bakımından dinamik bir süreci içerisinde barındırır. Blumler ve Kavanagh (1999); bu dönemin özelliklerini beş temel trend şeklinde tartışır;

“a-Siyasal partiler yerine siyasal danışmanların profesyonelleşmesinin yoğunlaşması

b- Rekabetçi süreçlerin artışı

c- Elitist olmayan popülerleşme ve popülizmin devreye girmesi

d- Merkezkaç çeşitlenmesi

e- Siyasetin izleyiciler tarafından alımlanması ” (Tokgöz, 2019: 20).

Üçüncü dönemde, rekabetçi bir ortamın rolü artarken Brian Mc Nair, Dominique Wolton, Dan Nimmo, Ralph Negrine, Robert Friedenberg gibi isimlerin siyasal iletişim literatürüne kazandırdığı Siyasal iletişim Danışmanı kavramı ön plana çıkar (Akay, 2012: 179). Siyasal iletişim danışmanının rolünü Tokgöz, medya etki araştırmalarında üçüncü dönemle birlikte medyada çok sesliliğinin gelişmesi, farklı etki alanlarının oluşumunu da beraberinde getirmesine bağlayarak. ana akım medyadan bakıldığında tek bir merkezden toplumun tamamını etkileyen bir medyadan ziyade toplumun değişik kesimlerine seslenen bir medya ortamı ortaya çıkması olarak yorumlar. Bu sayede medya gündemine halkın diğer kesimlerinin sorunları da girme şansı bularak gündem oluşturma yarışına girmişse de dönemde medyanın etkisinde azaldığını dile getirir (Tokgöz,2019: 20).

Çağlar ve Köklü ise yeni iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte internet alanında yaşanan gelişmelerin etkisiyle gerek internet gazeteciliği gerekse internet diğer alanlarda kullanıcıların pasif kullanımdan uzaklaşarak içerik üreticisi konumuna geldiklerinin altını çizer (Çağlar ve Köklü,2017: 151) .

2.5.Siyasal İletişim Sürecini Oluşturan Öğeler

İletişimin öğeleri olan ileti, kaynak, alıcı ve mesajın siyasal iletişim alanına uygulamasıyla ortaya çıkan siyasal iletişim yöntemleri siyasi parti liderlerinin seçmenlerden oy alabilmek partileri programlarının seçmenlerde karşılık bulması amacıyla siyasal iletişimde aktif olarak kullanılır. Yöntemler siyasal iletişim sürecinin devamlılığını sağlar.

2.5.1.Propaganda

İlk insandan bu yana fikirlerin başka insanlara ve kitlelere ulaştırılmasını temel alan fiziksel güçten ziyade konuşma vasıtasıyla insanları ikna etme sanatı olarak tanımlanan propaganda fikirlerin değişimi sürecinde birey ve grupları fikirlerin taşıyıcısı olarak kullanarak fikirlerin geniş kesimlere yayılmasını temel amaç olarak ortaya koyar (Özsoy, 2009: 69). Kavram olarak ilk kez 1622 yılında Katolik Kilisesi'nin yeniden yapılandırılması sürecinde papa tarafından Protestanlara yönelik Katolik dünyasında ortaya konulan barışçıl yöntemler kullanılarak fikirleri yayma etkinliği olarak tanımlanır. Aysel Aziz propaganda ile siyasal iletişim arasındaki ilişkiye dikkat çekerek propagandayı; *“sözcük olarak, ‘mesajların otoriter bir biçim ile tek taraflı ve yoğun olarak hedef kitleye aktarılması’* olarak tanımlar (Aziz, 2019: 16).

Propaganda, yönetim şekillerine göre değişiklik gösterse de tüm rejimlerde kamuoyunu oluşturmak için kullanılacak en önemli yöntem olarak kabul edilir. Otoriter rejimlerde tüm propaganda araçları yönetimin elinde toplanırken kamuoyu yönetim isteği doğrultusunda tek yönlü oluşturulur. Modern demokrasiler de iktidarı ele geçirme aracı olarak kullanılmasının yanı sıra, toplumu ilgilendiren konularda kamuoyu oluşturmada propaganda faaliyetlerinden yararlanır. Demokratik rejimlere kamuoyunu oluşturan aktörler siyasal yönetimlerin birçok aktörünü içlerine aldığı gibi halk, kitle iletişim araçları gibi etmenler de kamuoyunun oluşumunda etkili unsurlar olarak karşımıza çıkar.

Propagandaya yönelik yapılan tanımları arttırmak mümkünse de Leonard W. Doob, Kamuoyu ve Propaganda adlı eserinde propagandayı geniş halk kitlelerine

söylem yoluyla sistematik bir şekilde uygulanan faaliyetler sonucu gruplarda tutum değişikliği oluşturma süreci olarak tanımlar. Propagandanın amaçları arasında kamuoyu oluşturma yanı sıra temel üç amacı bulunur. Var olan düşünce yapısını istendik yönde değiştirmek, var olan düşünce yapısını pekiştirmek, inşa edilen yeni düşünce yapısını benimsetmek şeklinde sıralanır (Köseoğlu ve Al, 2013: 107). Propagandada temel amaç, bireyin olaylar karşısında göstereceği tepki ve düşünce yapısına müdahale ederek davranış değişikliği yaratmaktır. Davranış değişikliğinin ortaya çıkması için toplumsal kesimler sistematik olarak yoğun bir mesaj silsilesine maruz bırakılırken verilen bilgilerden bazıları eksik veya hatalı olarak seçmene ulaştırılarak propaganda merkezi ile seçmen arasındaki bağlantıyı kurma amaçlanır (Tayılga, 2020: 13).

2.5.2. Halkla İlişkiler

İlk kez ABD Başkanı Jefferson tarafından 1807 yılında kullanılmaya başlayan halkla ilişkiler kavramı, genellikle halkı aydınlatma başta olmak üzere bir kuruluşa veya siyasi yapılanmaya halk nezdinde olumlu bir izlenim veya imaj kazandırmak amacıyla yapılan planlı faaliyetlerin tümü olarak tanımlanır. Tanımda eksiklikler olmakla birlikte günümüzde halkla ilişkiler örgütle toplumun arasındaki çıkarları korumak amacıyla karşılıklı iletişime dayanan bir faaliyet olarak bilinirken temelinde kamuoyu kavramı yatar. Kamuoyunu etkileme ve kamuoyundan etkilenme süreçlerini içerisinde barındıran halkla ilişkiler süreci toplumsal hayatla ilgili her konuda olduğu gibi siyasal iletişim sürecinin de bir aktörüdür (Mıhçıoğlu, 2019: 92).

Siyasal süreçlerde gerek yönetsel açıdan gerekse siyasal açıdan önem taşıyan halkla ilişkiler yönetim sanatının imaj, siyasal eylemlere meşruluk kazandırılması halkın nabzının tutulması gibi pek çok siyasal faaliyette halkla ilişkilerden yararlanılır. “*Örgüt ile halk hizmeti gören kurumsal organların tümünün iletişimsel idaresi*” şeklinde tanımlanan halkla ilişkilerde “tanıma” ve “tanıtma” başlıkları altında iki farklı işlevden bahsedilir. Tanımlama başlığı altında siyasal aktörlerin kendilerini tanıtma seçmenlerde pozitif bir imaj yaratarak gerek yüz yüze gerekse araç kullanarak halkla ilişkiler faaliyetlerinde bulunurlar (Tayılga, 2020: 14).

Yeni medya teknolojilerinde yaşanan gelişme ile halkla ilişkilerde yaşanan yapısal dönüşüm araç kullanımı olmadan seçmenlere ulaşma şansını siyasi partiler verir. Yeni medya ortamlarında kendilerini sunabilme şansı yakalayan siyasi partiler gerek medyada yer satın alma maliyetleri gerekse reklam maliyetlerini minimum seviyeye indirir. Yeni medyanın kamuoyu oluşturmadaki rolüne dikkat çeken Castells, ana akım medyanın gündemini de yeni medya ortamlarındaki kullanıcıların belirlemeye başladığını kullanıcıların esnek bir yapıda içerik üreterek üretilen içeriği yayma gücünü ellerinde bulundurduklarını hızlı bir şekilde konsolide olarak kamuoyu oluşturabildiklerini dile getirir (Meriç, 2014: 86).

2.5.3.Siyasal Pazarlama

Pazarlama birçok sektör tarafından kullanılan bir alan olmasının yanı sıra gün geçtikçe pazarlamanın teknolojik hale gelerek teknolojinin imkanlarından yararlandığı dikkat çeker. Pazarlama alanında sadece mal ve hizmet pazarlanmasının yanı sıra düşünce ve kanaatlerinde geniş kitlelere duyurulmasında pazarlama alanının kullanılmaya başlanması başta siyaset mecrası olmak üzere birçok alanı kapsar. Siyasal pazarlamanın doğuşu da yine Amerika’da 20. yüzyılın başlarına denk gelir. Franklin Roosevelt’ini 1936 yılında gerçekleştirdiği kampanya siyasal iletişimin doğuşu olarak kabul edilir (Yaşın, 2006: 634). Kotler (1972: 99), siyasal pazarlamayı, *“toplumun ihtiyaç duyduğu program ve hizmetleri başarıyla uygulamak ve kurumsal açıdan tanınırlık sağlama ve toplum nezdinde destek edinme amacıyla siyasi aktörler tarafından sürdürülen eylemler”* şeklinde tanımlar (Tayılga, 2020: 16).

Siyasal pazarlama da siyasal hedeflerin kitlelere duyurulmasının yanı sıra siyasi harekete finansal destek sağlama hareketin devamlılığını sağlayacak parti sempatisini kazanma, politika geliştirme ve yayma siyasal pazarlamanın unsurları arasında sayılır Siyasal pazarlama pazarlamanın farklılaşma özelliğini de kullanarak siyasi partilerin olumlu yönlerini de ortaya çıkarma konusunda çalışmaların yapıldığı bir alan olarak dikkat çeker (İnal ve Karabacak, 1996: 154).

Günümüzde yeni medya araçlarının gelişimiyle siyasal pazarlama seçmenler üzerinde yaratılan bir imaj olgusu üzerinden yürütülür. Özellikle internet haber

sitelerinde siyasi reklamlar aracılığıyla gerçekleştirilen süreçte siyasi parti liderlerinin sesli ve görüntülü materyal kullanımıyla seçmenlere ulaşmasını sağlar. Ana akım medyanın program akışı, ekonomi-politik ilişkileri dolayısıyla kendine yer bulamayan siyasi parti liderleri yeni medya araçlarıyla seçmen kitlelerine ulaşarak siyasal iletişim faaliyetlerini yürütür. Siyasi Parti liderleri yeni medyadaki içeriklerini toplumsal sorun alanları üzerinden gerçekleştirerek seçmen kitlelerin dikkatini çekmeyi amaçlar.

2.5.4. Siyasal Reklamcılık

Siyasal reklamcılık, kişilerin ve imgelerin seçmen kitlelere benimsetilerek siyasal tercihlerini istendik yönde değiştirmeye yönelik kitle iletişim araçlarının kullanıldığı reklam süreci olarak tanımlanır (Mutlu, 2017: 291). Siyasal reklamlar, siyasi liderlerin ve adayların mesajlarını seçmen kitlesine ulaşmasında kullanılan araçlar arasında yer alır. Kaid (1981: 250), siyasal reklamı, *“aday ya da parti tarafından medyadan yer ve zaman satın alınarak, seçmenlerin tutum ve davranışlarını söz konusu aday ya da parti lehine oluşturmak amacıyla geliştirilen mesajların hazırlanması ve yayınlanmasıyla ilgili bir siyasal iletişim faaliyeti”* olarak tanımlar (Kutlu, 2018: 49). Noelle Neuman (1980: 161), siyasal reklam stratejilerini dokuz başlıkta toplayarak sıralar;

- 1- Gündeme yönelik siyasal tartışmalar ve siyaset gündemine yönelik yöntemler
- 2- Siyasilerin gündeme yönelik tartışmalarının takip edilmesine yönelik yöntemler
- 3- Siyasi partilerin programlarının ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler
- 4- Siyasal kadroların iş başına geldiğinde kullanacağı yöntemler
- 5- İmtiyazlı siyasal kadrolara yönelik yöntemler
- 6- Siyasal adayların tespitine yönelik yöntemler
- 7- Siyasi parti üyelerinin seçimine yönelik yöntemler
- 8- Siyasi parti liderlerinin aday seçimine yönelik yöntemler
- 9- Siyasi partiler ve adaylar arasındaki rekabet ortamının korunmasına yönelik yöntemler şeklinde ifade eder (Karaçor, 2013: 18).

Siyasal reklamcılık, kitle iletişim araçlarının kullanımında yaşanan artışla başta seçim dönemleri olmak üzere hayatın her anında gerçekleşen bir faaliyet haline gelmiştir. Pozitif siyasal reklamlar, seçmen kitle üzerinde siyasi aday veya partinin

olumlu bir imaja sahip olmasını gerektirirken siyasi adaylarını rakiplerinden ön plana çıkmasını amaçlar (Özsoy ,2009:24). Pozitif reklamlarda,adayı ön plana çıkaran görsel materyallerin yanı sıra işitsel materyallerin reklamlarda yerini almasıyla siyasal reklamlarını etkililiği arttırılır. Pozitif reklamlarda rakip adaydan söz edilmeyerek ikili karşıtıklardan kaçınılır (Karaçor ,2013:25). Pozitif siyasal reklamda amaç,adayın seçmen kitle tarafından oy verebilecek düzeyde tanınmasını sağlamanın yanında,adayın liderlik yeteneğini,insan ilişkilerini vurgulayarak seçim şansını arttırmayı amaçlar. Olumlu reklamlarda adayın mental ve psilokojik özellikleri ön plana çıkarılarak seçmen kitle açısından çekiciliği sağlanır (Bekiroğlu,2014:117). Negatif siyasal reklamlar ise; pozitif siyasal reklamların aksine adayı değil rakibi hedef alarak kurgulanır. John Cartee ve Copeland (1991:56);” negatif siyasal reklamları üç başlık altında ele alarak doğrudan saldırı ,doğrudan karşılaştırma ve imalı karşılaştırma olarak ele alır “ (Tokat ,2009:22).

Türkiye’de ise ilk siyasal reklam uygulamaları 1977 yılında seçim öncesi Adalet Partisi’nin Cen Ajansla yaptığı reklam kampanyası olarak bilinir. Siyasal reklamcılığın Türkiye’deki ilk örneğini gerçekleştirerek İstanbul duvarlarına mor renkli afişler asılır (Çankaya, 2019: 174). Adalet Partisi ise, gazetede siyasal reklam yayınlar. Reklamda parti lideri Süleyman Demirel’in annesine yazdığı mektupları yayınlarak halktan bir lider imajı yaratıldı (Tokgöz, 2019: 35)..

2015 Genel seçimlerinde ise Adalet ve Kalkınma Partisi iktidar partisi olması sebebiyle toplumsal değerleri öne çıkaran pozitif reklamı kullanırken pes etmeyen, cesur eşitlikçi kavramlarını reklamlarında ön plana taşıdı. Siyasi parti liderini önceleyen reklamında Recep Tayyip Erdoğan ön plana çıkarılırken “onlar konuşur biz yaparız.” sloganıyla reklamın ana teması yapılan icratlar üzerinden belirlendi. Muhalet partileri ise negatif bir saldırı dili kullnarak AKP’ye ikili karşıtlık üzerinden reklamlarını oluştururken Cumhuriyet Halk Partisi , milleti ön plana çıkararak milleti reklamlarının öznesi konumunda sunarak demokrasi ve laiklik kavramları üzerinden reklamlarının ana temalarını oluşturdu. Milliyetçi Hareket Partisi temel değerlerden doğruluğu ön plana çıkararak İktidar partisinin olumsuzluklarını seçmenlere “hatırla” sloganı üzerinden birçok temada ulaştırdı (Vodinalı ve Çötök, 2015: 497)

2.6. Siyasal İletişimin Aktörü Olarak Siyasi Parti Liderleri

Siyasi partilerin doğuşu 19. yüzyılın ortalarına rastlar. Siyasi parti benzeri gruplar Troy ve Whig adıyla Avrupa parlamentosunda gruplaşsa da örgütlü yapılarının bulunmaması gibi pek çok nedenle siyasi parti niteliği taşımaz (Kapani, 2005: 177). Kışlalı, ‘Siyaset Bilimi’ adlı eserinde siyasi partileri, *“bir program çerçevesinde siyasi kararları etkilemek ve bu amaçla siyasi iktidarı ele geçirmek üzere örgütlenmiş kuruluşlardır”* şeklinde tanımlar (Kışlalı, 1987: 227). Günümüzde siyasi iletişimin doğrusal iletişim düzleminde gerçekleştiği bir alan olarak siyasi partiler, politikaların belirlendiği, politikacılarla seçmenler arasındaki siyasi iletişimin gerçekleştiği kurumlar olarak görev yapar. Siyasi partiler ile seçmenler arasındaki bu bağlantı gerek yüz yüze iletişim vasıtasıyla gerçekleştirileceği gibi kitle iletişim araçları ve yeni iletişim teknolojilerinin gelişimiyle sosyal medya ile gerçekleştirilir (Özkır, 2015: 7).

Siyasi partiler, halkla ilişkiler kapsamında diyaloglardan elden edilen veriler üzerinden anket şirketlerine yaptırdıkları veya kendi yaptıkları anketleriyle hedeflerine uygun verileri elde etmeyi amaçlar. Analizi sonucu siyasi liderler de elde edilen veriler üzerinden rakiplerine karşı bir strateji kurarak mesajlarını kitlelere söylemsel olarak iletir. (Divanoğlu, 2017: 406).

Amerikan siyaset anlayışının dünyada kabul görmesiyle birlikte siyasi liderlerin ön plana çıkarak toplumsal ve küresel ölçekte sorunlara çözüm bulan güçlü lider imajının önemli hale gelmesiyle iyi eğitilmiş, özgüven sahibi liderlerin ön plana çıkmaya başlaması toplumlarda başta göç süreçleri olmak üzere toplumsal sorunlara çözüm bulma yeteneğine sahip koruyucu liderlik figürünün ortaya çıkmasını sağlarken kitleler üzerinde siyasi parti liderlerinin etkinliğinin görünür olmasını sağlar (Gülbüz ve Doğan, 2021: 319). Siyasi parti liderleri siyasi mesajlarını toplumsal konular üzerinden iletirken başta seçmen kitleleri olmak üzere halkta, rakip siyasi parti ve oluşumlar üzerinde belirli bir etki yaratmayı amaçlar. Siyasi parti liderleri bu etkiyi başta grup konuşmaları, halk buluşmaları TBMM konuşmaları gibi söylemsel etkinliklerle sağlamaktadır. Siyasi parti liderleri süreçte halk tarafından

tanınmayı amaçlarken seçmen kitlenin oylarını almayı temel hedef olarak ortaya koyar (Aziz, 2019: 24).

Siyasal liderlik kavramı Türkiye’de her ne kadar 1990’lı yıllarda bir imge olarak kendisini gösterse de 2000’li yıllarda siyasal iletişimin Amerikalaşmasıyla siyasal iletişimde yeni iletişim teknolojilerinin kullanılmaya başlamasıyla liderlerin süreçteki görünürlüğü artar (Köker ve Kejanlıoğlu, 2004: 43). İnternet teknolojilerinin kullanımıyla 2000’li yıllara gelindiğinde yeni medya olarak adlandırılan içerisinde YouTube gibi video platformlarının yanı sıra sosyal paylaşım ağlarının bulunduğu iletişim ortamında siyasi parti liderlerinin yerini almasıyla siyasal iletişim çalışmalarını gerçekleştirmesi beraberinde yeni bir siyasal iletişim dili ve ortamı oluşturur. Oluşturulan bu yeni ortamda siyasi parti liderleri hedef seçmenlerine ulaşabilme adına siyasal kampanyalardan benimsedikleri söylemsel pratikleri bir kenara bırakarak yeni bir siyasal söylem geliştirme yoluna gitmeleriyle başta söylemsel pratikler olmak üzere süreçte birçok değişiklik yaşar İletişim dilinin geliştirilmesinde yeni medya ortamlarının özellikle sosyal paylaşım ağlarının süreçte siyasi parti liderlerini kaynak olarak konumlandırması etkili olur (Arıcı, 2015: 62).

2.7.Yeni Medya Kavramı

Yeni medya kavramı her ülkede olduğu gibi ülkemize de yabancı ülkelere giren teknolojileri açıklamak amacıyla üretilen bir kavram, İngilizce ‘medium’ sözcüğünün çoğulu olan ‘media’ sözcüğü araçlar anlamında kullanılır. Günlük kullanımda ise kitle iletişim araçlarını tanımlamak için kullanılan medya sözcüğü toplumun ve kitlelerin iletişim araçlarıyla gündelik yaşamı takip etmek için kullanılmasından ileri gelir. Kitle iletişim araçları tanımlaması içerisinde birçok araç yer alsada önde gelen televizyon ve gazete teknolojik gelişmelerle yerini internetin çoklu ortam araçlarına bırakır. Yeni medya olarak adlandırılan bu sanal ortamlar, bilişim ve iletişim alanında yaşanan gelişmelerin bir arada kullanılmasıyla hayatın her alanında yer almaya başlar (Vural ve Bat, 2010: 3350).

Lev Manovich, yeni medya kavramının ortaya çıkışını 1830’lu yıllara dayandırarak bilgisayar ve medya teknolojilerinin entegre bir şekilde çalışması olarak tanımlar. Süreci, Charles Babbage’nin ve Louis Daguerre’in analitik makine

ve dagerotip'i icadıyla başlatır, 20. yüzyılın ortasında modern dijital bilgisayarın geliştirilmesine kadar sürdürür (Başlar, 2013: 823). 1970'li yıllardan itibaren hızlı bir gelişim gösteren medya içeriklerini sayısal dataya dönüştür. Yeni enformasyon ve iletişim paradigmasının ortaya çıkmasıyla dünyanın yeni iletişim teknolojileri üzerinden okunması ideolojik ve toplumsal dönüşümlerin yaşanmasına yol açar (Özcan, 2012: 7). 20. yüzyılın son çeyreğinde dijital devrim olarak adlandırılan bilgi sistemleri ve teknolojiye yaşanan gelişmelerin kendisini belirgin olarak göstermesiyle hayatımızda farklılıklar meydana gelir. 'Yeni' sözcüğü değişen teknoloji ile birlikte pek çok ortama yeni bir soluk getirerek süreçlerde değişimlerin yaşanmasına zemin hazırlar. Medya da yeni iletişim teknolojilerinin medya alanında kullanıma başlaması ile toplumsal yaşamdaki yerini alır (Aktan, 2017: 55). İletişim teknolojisinde yaşanan hızlı değişim süreci yeni teknolojilerin gelişmesini sağlayarak hayatımıza internet olmak üzere sosyal medya, sosyal ağlar gibi pek çok kavramın girmesine neden olur. Yeni medya teknolojilerinin ortaya çıkış süreci medya ve bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ışığında iki koldan ilerler. (Bayraktutan vd, 2012: 6).

Bilgisayar ağlarının internet teknolojisiyle tanışmaları 1990'lı yıllara rastlar. Kitle iletişim araçlarında yaşanan hızlı teknolojik gelişme ile yeni medya kavramı ortaya çıkar. Yeni medya, etkinlik, hızlı olma, etkileşimi sağlama gibi özellikleri sayesinde kitle iletişim araçlarının, dolaylılık ve gecikmeli geribildirim sorununa çözüm sunar (Algül ve Üçer, 2013: 9). Yeni iletişim teknolojilerinde yaşanan ilerlemeyle bilgi, zaman ve mekândan bağımsız dolaşım imkanına kavuşur. Bilgi transferi şansının doğması yeni medyanın küresel bir özellik kazanmasını sağlar. (Çakır, 2019: 20).

Geçmişten günümüze teknolojik açıdan bir devrim yaşanarak insanların kullandığı araç ve gereçler üzerinden süreç; telgraf, telefon ve radyonun gelişmesiyle başlar, televizyonun gelişimi ile devam eder. İlk nesil bilgisayarlar ve uyduların kullanımıyla bugünkü konumuna ulaşır.

Teknolojik yaşanan bu ilerleme hareketlerinin günümüzdeki son halkası yeni medya olarak adlandırılan internet ağ tabanlı iletişim kurmaya yarayan araçlar

sayesinde bilginin serbest dolaşımı sağlanır (Kayış, 2019: 53). McLuhan'ın Küresel Köy kavramı, yeni medya araçlarının dünyayı göstergeler köyü haline getirmesiyle her teknolojik araç kendi üslubunu oluşturur (Özutku vd, 2014: 16).

Coğrafi ve demografik olarak gün geçtikçe üye sayısını arttıran yeni medya sahip olduğu hız ile engelleri kaldırmasının yanında iletilerin kitleler tarafından seçilerek adreslenmesini sağlar. Depolama alanları oluşturarak çeşitli multi-medya öğelerinin eş zamanlı iletişim ortamlarında taşınmasına imkân verir (Bostancı, 2015b: 49). Yeni medya platformlarının çeşitlenmesiyle en önemli özelliği olan etkileşimlilik, kaynak ile alıcının yer değiştirebildiği çift yönlü iletişime imkân tanır. Yeni medya kaynak ve hedef arasında etkileşimi başka bir araca gerek duymadan kurmasıyla geleneksel kitle iletişim araçlarından ayrılır (Geray, 2003: 18).

Bilginin serbest dolaşımı ile birlikte bilgi seviyesinde meydana gelen artış bireylere başta siyasal alan olmak üzere hayatın birçok alanında cesaret edemedikleri davranışları yapma olanağı sunar. Sosyal ağlarda aktif yer alan birey, siyasal tartışma imkanlarına kavuşarak kendi düşüncelerini özgürce ifade eder. Siyasi parti ve adaylar ise; yeni medya araçlarını kitlelere ulaşmada kullanır (Olkun vd, 2018: 991).

Yeni medya aracılığıyla birey-politikacı arasındaki siyasal iletişim faaliyeti yeni bir boyut kazanırken bireyin siyasal katılımı aktif hale gelerek politika geliştirme ve uygulamalara katılmasına olanak sağlar (Gülcan ve Bayram, 2021: 38). Kullanıcılarının medya kullanım tercihlerinin başta siyasal iletişim açısından belirlenmesinde sayısal-analog ayrımı yeni medya teknolojileri ile önem kazanır. (Altunay, 2015: 411).

Sosyal medya araçlarının siyasal iletişim çalışmalarında kullanımı 2000'li yılların başına denk gelir. Web 2.0 teknolojisinin kullanıma başlanmasıyla birlikte siyasal kampanyalar sosyal medya üzerinden online Chat gibi tanımlarla yapılmaya başlanarak seçmen kitle ile online üzerinden yürütülen kampanyalarda sosyal medyanın en iyi kullanıldığı dönem 2008 Amerikan başkanlık seçimleridir (Genel,2012:24).

2.7.1. Yeni Medya'nın Özellikleri

Van Dijk yeni medyanın özelliklerini üç kategoride ele alarak inceler. İlk özellik olarak bütünleşme ve yöndeşmeyi ele alır. Van Dijk; yöndeşmeyi; teknolojinin gelişmesiyle kitle iletişim teknolojileri ve iletişim teknolojilerinin bir arada kullanılması olarak yeni medyayı multi medya olarak tanımlar (Van Dijk,2016:20).

Lister ise (2009:12); yeni medyanın özelliklerini altı kategoride ele alarak açıklar;

1-Yeni metinsel deneyim

2-Dünyayı temsil etme için yeni yol arayışları

3-Yeni medya teknolojileri ve kullanıcıları arasında ilişki biçimlerinin yeni bir boyut kazanması,

4-Toplulukların kimlik oluşturmada mekansal alanlara bireysel ve toplumsal anlam yükleme,

5-Yeni medya teknolojilerinin insan beden ile teknolojik medya arasında yeni bir boyut kazanması.

6-Üretim şekillerinde yeni şablonların ortaya çıkması olarak tanımlar

Lister yeni medya kavramını özellikleri üzerinden yola çıkarak açıklar. Yeni metinsel deneyimi, teknolojik araçların oluşturduğu bilgisayar oyunları ve sanal gerçeklik yarama çabalarına yönelik simülasyon faaliyetleri ve gerçeklik olgusunu güçlendiren efekli gösterimler olarak tanımlar (Fermanoğlu,2019:2). Yeni medya metinleri, dijital kod adını verdiği rakamsal algoritmalar üzerinden kullanıcılara sunulur. Dijital kodlar, iletişimi sağlayan göstergelerin parçalara bölünmesiyle başlar. Metinler içerisinde görüntü,ses ve sayısal verilerden oluşan kodlar sisteminin dünya çapında ağ olarak bilinen www uzantılı sayfalarında grafik kodları olan html adreslerini içerisinde barındırır (Van Dijk,2016:23).

Yeni medya teknolojilerinin sosyal ağ kullanımını beraberinde getirmesi ağ toplumunun oluşumunu sağlayarak dünyaya yeni bakış açılarının ortaya çıkmasını

beraberinde getirir. 1930'lu yıllarda grup dinamikleri ve sosyometriyi önceleyerek ortaya konulan ağ teorisi sosyal ağ kullanıcılarının yeni iletişim teknolojileri aracılığıyla birbirine bağlanmasıyla toplumsal ilişkiler ağı devamlılığını sürdürür (Batve Vural ,2010:3355).

Geleneksel medyanın toplumsal hegemonyanın taşıyıcı olarak belirli yaşam biçimlerini kitlelere dayatması yanında,yeni medya, kullanımda yaşanan kolaylık yeni medya mecralarının alternatif medya haline gelmesine yol açarken alternatif medya yaklaşımlarının var olan ana akım kapitalist medya mantığına bir seçenek sunması bakımından ana akım medyanın önüne geçerek etkisini azaltır (Tiryaki,2020:112).

Yeni medyanın zaman ve mekan kısıtlamasını ortadan kalkması yeni ilişki biçimlerinin doğmasına neden olarak ilişkilerde ortak değerlerin öne çıkmasını sağlar. Nahiyeve, yeni iletişim araçlarının gelişim göstermesiyle sosyal ağlar yoluyla iletişimin göç sürecini arttırıcı bir etki yaptığını, göçmenlerin göç sürecinde göçmen kitlelerle iletişimi süredürerek süreçten sosyolojik ve psikolojik açıdan hasar almalarını engellediğini dile getirir (Nahiyeve,2019:72). Göçmen toplulukların yeni medya araçlarını bir toplanma mekanı olarak kullanması topluluğun iletişimin engelleyen faktörleri ortadan kaldırarak iletişimin sürmesini sağlarken,kültürel aktarımın devamlılığını sağlar (Tiryaki ve Atcı,2021:114).

Lister beşinci özelliğini, teknolojik medya ile biyolojik beden ilişkisinde yeni tasarımlar üzerinden ele alarak insan ve yapay arasındaki ayrımın yanı sıra doğa ve teknoloji arasındaki ayrıma değinmektedir. Teknolojik protezler gerçek ile sanal ayrımını kaldırır.Altıncı özellik olarak ise, medyanın erişim kolaylığına değinerek teknolojik gelişmelerin içerik üzerinden değerlendirildiğini ifade eder (Fermanoğlu,2019:2).

2.7.2 Yeni Medya Araçları

2.7. 2.1. Bloglar

Bloglar, web sitesi ve kayda geçirmek terimlerini içine alır. Günümüzde sanal broşür yazarlığı olarak sözlü iletişimin ön planda olduğu sınırlı kişi tarafından görüşlerin yazılı ifade edildiği sanal ortamdır. 1990'ların sonlarında John Barger

tarafından weblog olarak adlandırılan bu gelişme bilgilendirme amaçlı web siteleri paylaşımı linkler sayesinde gerçekleşir (Bostancı, 2015a: 44). 1997 yılında hayatımıza giren bloglar mektup ve kartların yerini aldı. İnternet kullanıcılarının içeriklerini kendi tasarladıkları sayfalarda paylaşımlarıyla kitlesel görüş paylaşma esasına dayanan sayfalar olarak işlev görür. Blogların haberlerden, yorum yazılarına, topluluk fikirlerinden beğenilen ve beğenilmeyen objelerin paylaşımına kadar pek çok alanda içerik paylaşıldığı esnek bir mecra olması en temel özelliklerindendir. (Dilmen, 2014: 116).

2.7.2.2. Web Sayfaları

Siyasi partilerin seçmenlerle internet aracılığıyla iletişim sağladığı yeni medya araçlarından olan web sayfaları günümüzde başta şirketler olmak üzere siyasi partilerin sık kullandığı bilgi paylaşım ağıdır. Siyasi partiler web sayfalarında seçmen kitlelerine yönelik stratejilerini istedikleri gibi uygulayarak siyasal mesajlarını zaman ve mekan kısıtlaması olmadan seçmen kitlelerine ulaştırır (Devran, 2011:12). Web sayfalarında siyasi partilere yönelik künye bilgilerinin yanı sıra faaliyet alanları hakkında bilgilere yer verilerek siyasi partiler tarafından seçmen çevresiyle ilişki kurma açısından kullanılmaktadır (Öztürk ve Ayman, 2013:58).

Partinin tanıtımına yönelik bilgilerin yanında parti kurumsal kimliğine yönelik bilgilerin yer aldığı sayfalarda seçmen kitlenin parti yöneticilerini tanıması ve ilişkiye geçmesi açısından partinin üst denetim organlarına yönelik bilgiler, iletişim seçenekleri paylaşılır. Web sayfalarında, siyasi partilerin kimliklerini yansıtan logo ve sloganlarına yer verilerek, partinin kullandığı sesli ve yazılı materyaller sitede yerini alır (Toruk, 2013:223).

Newell (2011:65), web sayfalarının siyasal iletişimdeki işlevlerini beş başlık altında toplar,

“1- kampanya ve seçim,

2-kaynak oluşumu, .

3-yeni üye kazanımı,

4-. katılımı sağlama, .

5-bilgi sağlama ve networking “ olarak sıralar (Akt:Küfrevi ,2021:36).

2.7.2.3. İnternet Haberciliği

Değişim çağının yaşandığı günümüzde değişim sürecinin en önemli katalizörü olan internet her alanda olduğu gibi habercilik alanında da kökten değişikliklerin yaşanmasına yol açar. İnternet teknolojilerinin gelişimiyle beraber kitlelere ulaşma için gerekli olan kitle iletişim araçlarını yönetme ve sahip olma zorunluluğu ortadan kalkarak iletişim kanalları toplumdaki her bireyin eşit kullanacağı seviyeye gelir. İnternetin kullanımı bireylere, kitlelere ulaşmanın yolunu açarken zaman ve mekân kısıtlamasını ortadan kaldırır (Öncel, 2010: 4). Habercilikte dijitalleşmenin ilk aşaması olan internet haberciliği internet teknolojilerinin yaygın olarak kullanılmaya başlandığı 20. yüzyıl sonu, 21. yüzyıl başından itibaren basın sektöründeki yerini alır. Okuyucular tarafından hız, etkileşimli yapısı gerekse erişebilirlik gibi nedenlerle kullanımının artması gazeteleri internet haberciliği alanında altyapı yatırımları yapmaya zorunlu kılar. İnternet haberciliği okura, gazeteye alternatif mecraları sunar. İçeriklere hızlı ulaşabilme isteği haber ile ilgili tüm materyallerin ayrıntılı bir şekilde verilebilmesi internet gazeteciliğinin okuyucular arasında bir adım öne çıkmasını sağlar. Yayınlarını kendi hizmet sağlayıcıları üzerinden gerçekleştiren internet gazeteleri hızlı olmaları dolayısıyla tercih edilir (Yücedoğan, 2012: 146).

İnternet gazeteleri, haber toplama ve içerik üretme bakımından gazetecilik pratiklerini kullanmalarının yanında internet aracılığıyla yayın yapma olanağına sahip olan yayın organları olarak tanımlanır (Gürcan , 1999: 68). İnternet haberciliği En yalın şekliyle; *‘geleneksel gazetecilik anlayışının ilke ve kurallarının, internet ortamında icra edilmesi’* olarak tanımlanır (Bulunmaz ,2011: 32). İnternet gazeteciliğinin bu tanım dışında birçok tanımı yapılmakla beraber dördüncü tür olarak yapılan dijital ortamdaki habercilik faaliyetlerini esas alan tanımı internetin çoklu ortam araçlarına vurgu yapması ve web teknolojilerini ele alması bakımından önem taşır. Web teknolojilerinin sunduğu gazetecilik geleneksel gazetecilik faaliyetlerinden ses görüntü ve etkileşim özelliklerini bir arada barındırmasıyla bir adım öne çıkar (Derindağ, 2020: 39). İnternet gazeteciliğinin gelişimiyle habere erişimin kolaylaşması , haber kaynaklarının çeşitlik göstermesi, medya kuruluşlarının maliyetlerinde yaşanan düşüş gibi olumlu etkilerinin yanında haber-gerçeklik

ilişkisinin yeni bir boyut kazanarak tartışmalı bir hale gelmesine yol açmıştır (Yılmaz,2009:272).

2.8. Dünyada İnternet Haberciliğinin Gelişimi

Bilgisayarların 1960'lı yıllarda ABD'de kullanımıyla beraber ağ tabanlı bilgisayarlar arasındaki iletişim kurulmasıyla haber akışı sağlanır. 1990'lara gelindiğinde 1980'lerde kullanılmaya başlayan internet ile kitle iletişiminde yeni bir evreye geçilirken internet gazetecilik alanında da kolaylıklar sağlayarak gazetecilerin dünya ile iletişim kurmalarına imkân tanır (Yüksel ve Gürcan, 2005: 201). Haber gruplarının kendi aralarında iletişim faaliyetleriyle başlayan süreç abone faaliyetlerinin elektronik postalar yoluyla gelişmesinin yanı sıra sürece uygun donanımların kullanılmasıyla günümüzdeki şeklini alır. Online haber yayıncılığının başlangıcını salon.com sitesi olarak kabul edilirken haber sitesi ilk kiralık internet hattı üzerinden yayınlarını yürütür (Karaduman, 2002: 89).

İnternet gazeteciliğinin gelişimini kişisel bilgisayarların icadından on yıl kadar önceye götürerek 1970'li yıllarda aramak mümkündür. İnternet gazeteciliğinin ilk örnekleri veri aktarımında bilgisayar yerine televizyon ekranını kullanmaktadır. Teletex ve videotex aracılığıyla yazılı enformasyonun ekrana aktarılmasını sağlayan bu teknoloji kendinden yirmi yıl sonra gelecek bilgisayar temelli internet gazetelerinin altyapısını oluşturur (Narin, 2015: 17). Dünya'da internet gazeteciliğinin gelişimi 1995 yılına karşılık gelir. Süreç Amerika Birleşik Devletleri'ne Yeni Yüzyıl Yayın Ağı adıyla Amerika'nın sekiz büyük gazetesinin tek çatı altında online yayın yapmasını içermektedir. İlk olarak geleneksel gazetelerin birebir internet ortamına aktarılmasını içeren süreç zamanla bağlantı yelpazeleri vasıtasıyla güncel haberlerin anında sunumuyla dikkatleri üzerine çeker. Haberlerin anında okuyucularla buluşmasında Los Angeles Times Gazetesi öne çıkar. Gazete CEO'su David Hiller; internet gazeteciliği açısından süreci okuyucu ve internet kullanıcılarının, reklamcıların istek ve kullanım şekillerine göre yeniden yapılandırdıklarını dile getirir (Korkmaz, 2011: 11).

Çevrimiçi ilk gazete yayını 1994 yılında Palo Alto tarafından Weekly California adında Amerika'da yayın hayatına başlayan gazete olurken Le Monde gibi

1990'lı yıllarda yayın hayatına başlayan ABD'de Washington Post, Times, Mirror, USA Today ve Tribune gibi sekiz gazetenin bir araya gelmesiyle 1995 kurulan internet gazeteciliği gazetecilik alanında sanal gazetecilik döneminin başlamasını sağlamakla beraber süreci Almanya'da Spiegel ve China Business Journal sanal dergilerinin internette yayına başlaması izler (Öz, 2011: 58). İnternet gazeteciliğinin temelleri sayılacak ilk çalışmalar, akademik bir kurumun öncülüğünde gerçekleştirilir. “1993 yılında, ilk web tarayıcısı Mosaic'in lansmanından birkaç ay sonra Florida Üniversitesi Gazetecilik Bölümü, genellikle ilk çevrimiçi gazetecilik web sitesi olarak kabul edilen şeyi başlattı” (Siapera ve Veglis, 2012: 1).

İnternetin aktif kullanılmaya başlamasıyla gazetecilik alanında farklı anlayışların ortaya çıkması beraberinde internet gazeteciliğinin yeni bir alan olarak tanımlanmasına yol açarken alanda farklı tanımlamaların yapılmasını beraberinde getirir. Dijital gazetecilik, çevrimiçi gazetecilik, web, sanal gibi farklı kavramların tanımlamalarda kullanılmasına zemin hazırlayan süreçte birçok farklı tanım ortaya konulsa da tanımların ortak noktaları gazete üzerinde yoğunlaşır. İnternet gazeteciliği dijitalleşmeyle gazeteciliği harmanlayan bir kavram olarak tanımlanır. Tanımdan da anlaşılacağı gibi internet gazeteciliği, gazetecilik pratiklerini günümüz teknolojisini kullanarak ele alınmasını esas alan bir bakış açısıyla kavramın tanımını yapar (Kılıç, 2019: 159).

İnternet gazeteciliğinin gelişim sürecini dört evrede ele alan Tokgöz,(2017:118); ilk evreyi süreci dört evrede ele alarak İlk evreyi 1990'lardan başlatarak 1996 yılıyla sınırlandırır. İlk evrede geleneksel gazete içeriklerinin birebir ağ tabanlı internet ortamlarına aktarılması şeklinde cereyan eden süreçte haberlerin gazete web sayfalarına uyumu dönemin temel karakterini oluşturur. İnternet gazeteciliğinin ikinci dönemi ise; 1996-1997 yıllarında başlayarak internet mecrası için özgün haber üretme süreci olarak ele alır. Okuyucular için üretilmiş haber içeriklerinin, istekleri doğrultusunda ulaşabildikleri bir süreç olarak karşımıza çıktığını ifade eder.

Üçüncü dönemde ise, okuyucuların sadece üretilen içerikleri okumakla kalmayarak birbirine bağlı sayfalar aracılığıyla etkileşimli sayfalara ulaşabildiği üç

boyutlu bir süreci kapsar. Dördüncü dönemi ise; içerik üretimi açısından ele alır. Teknolojinin gelişimiyle haber üretme araçlarının değişiklik göstermesi, yayıncılık kanunda haber üretim sürecinin tanımlanmaması yeni iletişim teknolojilerine sahip olan her kullanıcıyı içerik üreticisi haline getirir. Yurттаş gazeteciliği olarak tanımlanan süreçte kullanıcılar tarafından yaratılan içeriklerin paylaşıldığı web günlüklerini bir mecraya dönüştüğünü dile getirir

Pavlik ise (2013:70-71); internet haberciliğini üç aşamada ele alır. İlk aşamada internet gazetecilerinin kaynak olarak geleneksel haber kuruluşlarının haberlerinden yararlanarak haber içeriklerini ürettiklerinin altını çizerek haberlerin internet yayıncılarının yayın politikalarına göre yeni bir retoriğe kavuştuğunu belirtir. İkinci aşamada ise Pavlik, internet haber sitelerinin haber içeriklerini hazır paketler halinde almadan uzaklaşarak özgün haber içeriklerinin üretildiğini vurgular. Bu aşamada internetin birbirine eklemlenen yapısı sayesinde özgün içerikler oluşturularak haber metninin olay kurgusunun oluştuğunun altını çizer.

Üçüncü aşamada ise; haber içeriklerinin özgün bir şekilde internet sayfaları için oluşturulduğunu vurgulayan Pavlik, üçüncü aşamayı; *“iletişimin yeni bir aracı haber dağıtımının meşru aracı olarak web için özel tasarlanmış orijinal haber içeriği tarafından karakterize edilmektedir. Bu aşama, toplumun doğasını online olarak yeniden düşünmek (coğrafyadan öteye geçen toplum çıkarlarıyla) ve en önemlisi geniş kapsamlı hikâye anlatımı gibi hikâye anlatımının yeni formlarıyla bir tecrübe yaşama isteğiyle karakterize edilmektedir.”* şeklinde tanımlar.

Geleneksel anlamda kurumsallaşmış gazeteler ilk olarak internet medyasında önemli bir alanı kaplar. Hail internet gazeteciliğini; geleneksel gazeteciliğin kuralları ile internet ortamını birleştiren bir süreç olarak ele alır. Hail, internet gazeteciliğini, temel gazetecilik pratiklerinin internet ortamında uygulaması olarak tanımlar. Elektronik gazetecilik olarak farklı tanımlansa da internet gazeteciliği, gazetecilik yöntemlerinin haber servisi ve sayfaları; internet gazeteciliği ya da haberciliği, sanal gazetecilik veya online habercilik gibi adlarla ifade eder (Balcı, 2017: 156).

2.9. Türkiye’de İnternet Gazeteciliğinin Gelişimi

İnternet gazeteciliği yeni iletişim teknolojilerinin gelişimiyle ortaya çıkan, geleneksel gazetenin kitlelere ulaşmada internetten yararlanmasıyla gelişti. Yeni iletişim teknolojileriyle gazeteler okurlarına yeni yöntemlerle ulaşma imkânı buldu. Türkiye’de 1996 yılında başlayan internet gazeteciliği, içeriklerin internet ortamına aktarılmasıyla başladı Gazete port gibi internet gazeteleri geleneksel gazetelere alternatif olarak içeriklerini internet ortamına ücretsiz sunarak internet haberciliğinin gelişmesini sağladı. İnternet ortamının kullanıcı sayısında yaşanan artışla Ulusal gazeteler öncelikli olmak üzere televizyon kanalları da içeriklerini internet ortamına taşıdı (Tuğla, 2014: 311). Türkiye’de yayınlarını internet ortamına ilk taşıyan gazete değil bir dergi olarak Aktüel Dergisi oldu. Dergi 1995 yılında yayınlarını sanal ortamda okuyucuları ile buluşturdu. Aktüel Dergisini, Leman Dergisi izledi. Gazetelerde içeriğini internete aktararak içeriklerini köşe yazıları, güncel, politika, spor gibi bölümlere ayırarak internet ortamına taşıyan ilk gazete Zaman Gazetesi oldu. Zaman gazetesinden sonra internet gazeteciliğine geçen bir diğer gazete Milliyet gazetesi içeriğinin tamamını internete taşıdı (Karaduman, 2003: 146).

Milliyet gazetesinin 1996 yılında içeriğini internete taşımasının ardından içeriklerini Hürriyet ve Sabah Gazeteleri de internet ortamına taşıyarak internet gazeteciliğine geçiş sürecinin içerisinde aktif olarak bulundular. İlerleyen süreçte ise Türkiye’de yayın hayatına devam eden tüm gazeteler basılı nüshalarının yanında internet ortamında da gazetecilik pratiklerini sürdürmeye başladı (Çakır, 2007b: 138). Yerel Medya alanında ise; İçeriğinin tamamını internete taşıyan ilk gazete Özgür Kocaeli Gazetesi oldu. Gürçan ve Bekiroğlu (2013:25); Türkiye’de İnternet Gazeteciliği Açısından Yerel Basının Genel Görünümü ve Bölgeler Arası Bir Değerlendirme isimli araştırmalarında Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü’nün web sitesinde Türkiye genelinde 192 yerel İnternet gazetesinin olduğunu ancak bunlardan 26’sının aktif halde hizmet vermeyerek linkleri vasıtasıyla site içeriklerine erişilemediğini belirtmişlerdir. Aynı çalışmada; Çağdaş Gazeteciler Derneği’nin web sayfasında linkler bölümündeki yerel gazeteler kısmına bakıldığında ise; sayısının 204 olarak verildiği belirtilerek iki veri arasında uyumsuzluklar olduğunun altını çizmişlerdir. Basılı gazetelerin içeriklerini internet

ortamına taşımalarının yanında İnternet haberciliğinin gelişimiyle İnternet gazeteciliğinin ortaya çıkış felsefesine uygun olarak içeriklerini sadece İnternet ortamında yayınlarak gazetecilik yapan kuruluşların çoğalmasi beraberinde geleneksel gazetecilikten ayrışmasını getirirken internet gazeteciliği kendi haber yapma pratiklerini belirleyerek ana akım medyada yer alamayan kitlelerin buluştuğı bir ortam haline dönüşür. (Aral, 2019: 159).

2.10. İnternet Gazeteciliğinin Temel Özellikleri

İnternet gazeteciliğinin temel özellikleri birçok yazar tarafından ele alınarak incelenmiştir. Bockowski, internet haberciliğinin özelliklerini geleneksel habercilik yapma pratikleri üzerinden ele alarak yedi kategoride ele alır. İlk olarak haberlerdeki özelleştirme özelliği üzerinde duran Bockowski, Yeni iletişim teknolojilerinin kullanımıyla değişen gazetecilik yapma pratikleri kamuoyu oluşumunu sağlarken gazeteciliğın kamuoyu oluşturtmasındaki rolü üzerine de etki ederek gazetecilik alanında devrimin yaşanmasına zemin hazırlar (Kılıç, 2019: 169). Gazetecilik 2.0 devrimi olarak da adlandırılan süreçte internet gazeteciliğın gelişimi ilke olarak okur yazar arasında interaktif düzeyde gerçekleşen iletişimin yanı sıra haberlerde multimedya içeriklerinin kullanılması habere yeni alanlar açarak haberde kişileştirmenin ortaya çıktığını dile getirir (Narin, 2017b: 41).

Haberlerde yer alan içeriğın özelleştirilmesini ağ adı kanallar üzerinden haberle ilgili birbirinden farklı öğeyi bir araya getirerek anlamlı bir bütün ortaya koyarak gerçekleştiren süreçte farklı sayfalardan elde edilen ses ve grafik öğeleriyle haber detaylandırılarak içerikte derinlik ögesi yakalandı. Multi medya ortamları sayesinde hareketli öğelerin kullanılması içerik derinliği bakımından internet gazeteciliğinin bir sıfır öne geçmesini sağlarken haberde görüntü ses ve hareketli öğelere yer verilerek sürece interaktif bir boyut kazandırılır (Öztermiyeci, 2017: 180).

Kawamoto, internet gazeteciliğinin özelliklerini 6 başlık altında toplandı; (Akt;Ayvaz, 2008: 60).

- 1- Hiper metinsellik
- 2-Etkileşimlilik
- 3-Doğrusal olmama

4-Multimedya (çoklu ortam)

5-Yakınsama

6-Kişiselleştirme

Hiper metinsellik, doğrusal olmayan hiyerarşik bir yapı boyunca sayısal bilginin bağlanması Narin'in tanımına (2017,a:99), göre, “*Hiper metinsellik, enformasyonun anahtar sözcük sistemi ile bağlantılandırılarak, lineer (doğrusal) olmayan bir akışla sunumudur. Bir söz, söz grubu, imge ya da herhangi bir obje ile diğer anlatılara erişim sağlayan hiper metin, İnternette kullanılan elektronik evreninin önemli bir parçasıdır*” şeklinde tanımlar. Engebretsen (2005: 28), ise hiper metinselliği; “*Dijital metin ya da ağ metin networked text*) “olarak da tanımlayarak kavramın iki farklı yapıyı tanımlamada kullanıldığını ifade etmiş. Kavramları; yeni teknoloji biçimi ve yeni metin biçimi olarak sıralamıştır (akt: Narin, 2017,a: 91). Hiper metinsellik internet haber sitelerinde aktif kullanımına örnek olarak Fred'in ve David; CNN.com haber sitesinde 1996 Amerikan seçimleri örnek gösterilebilir. Haberlerde geçmiş seçimlere yönelik konular linkler sayesinde okuyucuya sunulurak bağlantı kurması sağlanırken üye ana sayfaları başta olmak üzere platform ve online haber arşivlerinin linkleri verilerek okuyucuların olaydaki sebep ve sonuç ilişkilerini kurmasının sağlanması amaçlanmaktadır (Pavlik, 2013: 29).

İkinci teknik özellik olarak ifade edilebilecek etkileşimi ise; Gazetecilik alanında linklerle etkileşimin gerçekleştirildiğini ifade eden Picard,'a göre (2008: 159), kullanıcıların ağ tabanlı ortamlarda medya ürünlerine özgürce erişme ve tüketmelerine fırsat veren yapılar olan hiper metinler kullanıcılara enformasyona ulaşma özgürlüğünün yanı sıra kullanıcılara sunulan medya içeriklerini denetimlerinde kendi değer yargılarını oluşturmalarına olanak sağlamıştır. Linkler sayesinde medyada istediği konuları takip etmede özgürlüğe kavuşturmaktadır (akt;Narin, 2015: 117).

2.11. İnternet Kullanımıyla Değişen Gazetecilik Pratikleri

Karaduman (2003:145)'a göre, internet gazeteciliği sadece habercilik pratikleri açısından değil gazete okuyucusu açısından da kolaylıklar sağlayacak bir süreci beraberinde getirir. Okuyucular gazetelerin kendilerine sunduğu sınırlı haber içeriklerinden kurtularak aradıkları konu hakkında istedikleri habere kavuşma

özgürlüğünü sağlayarak habercilikte yer alan eşik bekçiliği kavramının ortadan kaldırılmasını sağlar. Geleneksel gazetelerin editoryal süreçlerini bünyesinde barındırmayan internet gazeteciliği okuyucuya seçme özgürlüğünün yanı sıra gazetecilere de halkın isteklerine göre haber yapma imkanını sağlamıştır. Deshpande siyasal iletişimde yeni iletişim teknolojilerinin kullanımı ile siyasal rekabet ortamını ve demokrasinin korunabilmesini beş kategoriye ayırarak inceler. Kategorileri teknolojik demokrasi adını verdiği toplumun tüm kesimlerinin iletişim teknolojilerine ulaşmasını esas alarak tanımlarken, sosyal ve teknik konularda yaşanan ilerleme, küresel iş imkanlarının ortaya çıkışı, müşteri ile bilgi paylaşımı yapılarak müşterinin bilgiye ulaşmasını sağlama böylelikle müşterinin bilgi birikiminden yararlanarak kolektif bir çalışma ortamına sahip olmanın yanı sıra müşteri ile bilgi konusunda simbiyotik bir ilişki ağı geliştirme şeklinde sıralar (Bat ve Bat, 2009: 2752)

İnternet gazeteciliğinin getirmiş olduğu olanaklar;

- Haberi çok hızlı bir biçimde verebilmesi ve sürekli güncellenmesi.
- Okurun habere 24 saat, dilediği zaman ulaşabilmesi
- Multimedya temelinde ses-grafik-görüntülü dosyaları kullanma.
- Arşivdeki haberlere kolayca ulaşabilme ve istenilen haberleri saklayabilme.
- Okurla interaktif etkileşim; okurun yorumlarını anında iletebilmesi.
- Haberle ilgili konularda, web sitelerinin linklerinin verilmesiyle,
- Arka plan bilgilerine kolaylıkla ulaşılabilme.
- Diğer medyada yer alamayan farklı haberleri bulabilme” (Karaduman, 2005: 147).

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ VE SİYASAL GÖÇ SÖYLEMİ

İnsanoğlunun temel ihtiyaçları arasında yer alan barınma ihtiyacı, insanları yaşamlarını sürdürebilecekleri bir mekân arayışına iterek mekân kavramını, yaşamın vazgeçilmezleri arasına sokar. Savaş, ülke içi karışıklıklar, ülkede ekonomik olanaklara bağlı olarak yaşam kalitesinde düşme veya yaşama imkanının ortadan kalkması gibi nedenlerle yaşadıkları yeri terk eden insanların daha iyi yaşam koşulları arama arayışları göç olgusunun ortaya çıkmasına yol açar. Çalışmanın ikinci bölümünde ele alınan göç olgusu; kavramsal olarak tanımlanarak haberlerde yer alan göç olayına yönelik kavramların tanımları yapılmaktadır. Göç nedenleri, göç çeşitleri, göç kuramları ele alınarak haberde siyasal göç söyleminin kavramsal boyutu incelendi.

3.1. Göç Olgusu

Sosyal bilimlerin araştırma alanlarının ilk sıralarında olan göç olgusu, sanayi devriminin gelişim gösterdiği 19. yüzyıla dayanarak Avrupa Kıtasından Amerika'ya yaşanan göç süreçlerini anlamlandırma çabasından doğar. Göç içinde birçok süreci barındırması sebebiyle dinamik bir yapıdır (Öner, 2018: 13). Göç toplumlar açısından göç verme ve göç alma süreçleri olmak üzere gerçekleşen doğum ve ölüm olaylarından sonra nüfusu etkileyen en önemli faktörü içerisine alır (Göker, 2013: 9). Göç, klimatolojik etmenler öncelikli olmak üzere ekonomik, sosyolojik birçok sebeple gerçekleşir. İnsanlık tarihi kadar eski olan göç olayı; yapılış şekli, nedeni, gidilen yer, gibi birçok unsuru içinde barındırması sebebiyle alt kategorilerde incelenerek bilimin araştırma alanlarına girer. (Canatan, 2020: 29). Tüm bilimlerde farklı göç tanımları yapılsa da tanımların temelini yer değiştirme hareketi oluşturur (Erdoğan, 2017: 13). Ayhan ise , “*Göç ister gönüllülük ister zorunlu şartların sonucu olarak meydana gelsin; bireylerin kendi hayat alanlarından veya tercihen bulundukları mekândan bir başka alana aktarılmasıdır.*” şeklinde tanımlar (Ayhan,2019:92)

Göç ile ilgili olarak Birleşmiş Milletler nüfus hareketlerinin göç sayılabilmesi için göç edilen mekânda belirli bir süre ikamet etme gerekliliğinin altını çizerek bu süreyi bir yıl ve daha uzun sürelerle sınırlandırır. Göç edilen yerde yaşamayı zorunlu koşul olarak sayar (Yıldız, 2018: 17). İnsanlar yaşantılarını belirli standartlar dahilinde istedikleri biçimde sürdürebilmek adına bulundukları mekanları terk ederek yeni bir mekân arayışına girerler. Mekânın değişikliğinde, gidilecek mekânın çekici özellikleri olduğu kadar terk edilen mekânın itici özellikleri sürecin ortaya çıkarak gelişmesinde etkili olur. Göç nedenlerinin başında doğal etmenler gelirken Akbaş ise (2020: 22), göçü ortaya çıkaran temel faktörleri üç başlık altında ele alarak sosyo-ekonomik faktörler, siyasal ve sosyo-kültürel faktörler, güvenlik faktörleri olarak sınıflandırır.

Karabağ ve Şahin itici özelliklerin genellikle ekonomik etkinlik alanlarının sınırlı olduğu kırsal alanlardan çekiciliği yüksek ekonomik faaliyet alanlarının çeşitlilik gösterdiği kentlere doğru gerçekleşen göçlerin sosyo-ekonomik faktörler neticesinde gerçekleştiğinin altını çizerek; *“Tüm dünyada ekonomik faktörler göçlere neden olan en önemli etkenlerdir. Bulunduğu yerde geçimini sağlamakta zorluklarla karşılaşan kimseler, yaşamını daha rahat sürdürebileceğini düşündüğü yere göç etmek durumunda kalır. Özellikle ülkemizin kırsal yörelerinde nüfusun aşırı artması, işsizlik ve geçim sıkıntısı sorunlarına yol açarak, insanların sürekli veya geçici olarak başka bir yere göç etmesine neden olur.”* diyerek göçün ekonomik boyutunu ortaya koyar (Karabağ ve Şahin, 2015:47).

Göç konusunda siyasal ve sosyo kültürel faktörlerin etkisini ele alan Tümertekin ve Özgüç,(2012:312) *“Siyasal koşullar da gerek geçmişte gerekse şimdi birçok insanı göçe zorlamaktadır. Yine kitlesel göçlere yol açan askeri çatışmalar her an gözümüzün önünde cereyan etmektedir: Yugoslavya’daki, yaklaşık üç milyon dolayında olduğu tahmin edilen kitlesel göç olayı gibi. 1980’lerde Afganistan’da başlayan ve Rus işgaliyle süren iç savaş altı milyon kişiyi sınırlara yığmıştı”* (2002: şeklinde göçün siyasal nedenleri tanımlar. Birleşmiş Milletlerin Göç raporları incelendiğinde 2000 yılında 173 milyon olan göçmen sayısı 2017 yılında 258 milyona ulaşmaktayken oransal olarak 2000 yılında %2,5 olan göçmen sayısı 2017 yılına gelindiğinde %2,8’e ulaşır. Birleşmiş milletler 2017 yılı itibariyle göçmen

sayısını 258 milyon olarak açıklarken bu rakam 2015 yılında 244 milyon civarındadır. Raporda göçmenlerin cinsiyet dağılımına bakıldığında sanılanın aksine göç sürecine katılanların çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu erkeklerin göç eden nüfustaki oranlarının %52 civarında olduğu gözlenmiştir. Yine raporda göçmenlerin yaş ve amaç bakımından dağılımına bakıldığında göçmen işçi sayısı 150,3 milyon iken, göçmen çocuk sayısı 36,1 milyonu bulmaktadır. Raporda göçmenlerin dünya genelindeki dağılımına da yer verilmiştir. Dünya genelinde göçmen ve göç hareketleri kapsamında raporda göçmenlerin kıtasal dağılımına yer verilerek en çok göç veren kıta olarak %31 oranla Asya kıtası gelmekteyken Asya kıtasını %30 oranla Avrupa ve %26 ile Kuzey ve Güney Amerika izlemektedir. Raporda Afrika'nın oranı %10 olarak verilirken ada ülkelerinin oranı %3 seviyesinde kalmaktadır (<https://www.unhcr.org/tr>)

Tüm dünyada göç başta siyasal mücadelelerle birlikte, ekonomik değişimler şiddetli çatışmalar sonucu gelişen bir süreci ifade eder. Castell ve Miller göç sürecini dört temel eğilimde ele alarak açıklar

1. Göçün küreselleşmesi: Günümüzde, daha fazla insan birçok farklı ülkeden göç sürecine katılırken göç edenlerin coğrafi kaynağı şekillenmekte göç kaynağı ile gidilen yerler değişiklik gösterir.
- 2- Göçün Hızlanması: Ülkelerin göç politikaları ve politikacıların tutumuna bağlı olarak, göç hareketi tüm coğrafyalarda artarak devam eder.
- 3- Göçün farklılaşması: Günümüzde göç sürecine katılım süreci değişerek tek tipleşmeden uzaklaşır. Emek kalıcı göç tiplerini içerisine alarak çeşitlenir. Göç, bir merkezden diğerine kaynak ve hedef ülkelerin göç politikaları, çalışma ve barınma imkanları doğrultusunda basamaklanır.
- 4- Göçün Kadınlaşması: Göç demografik yapı bakımından işgücüne katılan erkeklerden oluşurken 1960'larla birlikte modern göç hareketlerinde kadının göçmen iş gücünde görünür bir hal alması Cape Verdians'lıların İtalya'ya, Filipinlilerin Ortadoğu'ya, Taylandlıların Japonya'ya yapılan göçlerde etkisini gösterir.

5- Göçün siyasallaşması: Göç ülkelerin güvenliklerini etkileyerek, güvenlik politikaları, devletler arası ilişkilerde göç ve göçmenler bir sorun alanı olarak ulusal güvenlik politikalarını sıkılaştırmasına neden olur (Castell ve Miller, 2008: 12)

3.2.Göç Çeşitleri

Literatürde en yaygın olarak bilinen göç sınıflandırması William Petersen tarafından ortaya şu şekilde konur;

Tablo 1: Peterson'nun göç tipleri (Koçak, 2011: 21).

GÖÇ TİPİ		GÖÇ SINIFI	GÖÇÜ BELİRLEYEN GÜÇ	ETKİLEŞİM TİPİ
YENİLİKCİLER	TUTUCULAR			
Yenilikçi bakış açısı, liderlik özelliği	İsteğe bağlı	Serbest (Bireysel)	Bireysel faktörler	İnsan istek ve motivasyonu
Vasıfsız iş gücü	Politika sonucu meydana gelen göç	Zorunlu mecburi	Savaş zorla yerinden edinme	İnsan ve devlet erki
Mekândan uzaklaşma	Gezici, değişken	İlkel	İklim faktörlerinin iticiliği	Doğa ve insan

a. İlkel Göç: Peterson ilkel göçü insanlığın ortaya çıktığı ilk dönemlerle özdeşleştirerek açıklar. Burada ilk dönem insanların doğal afetlerin sonucu yaptığı göç ele alınarak göçü, ekonomik itici faktör olarak tanımlar (Tuzcu, 2008: 19). Göçe adını veren ilkel kelimesi insanların doğa karşısındaki aczi yetini ortaya koyması ve göçü etkileyen ana etmenin doğal koşulları ifade etmesi bakımından kullanılır. Peterson; ilkel göçün sanayi öncesi toplumlara ait göçler olduğunu, göçlerin muhafazakâr bir yapıda gerçekleştiğini ifade eder. Koçak (2011: 22) ise, “İlkel göçlerde önemli bir nokta ise, endüstri ve sanayi devrimlerinden önceki toplumlarda görülen muhafazakâr eğilimler olmasıdır. Göç etmek zorunda kalan bir topluluk öncelikle eski yaşadığı çevreye benzer bir yerleşim bölgesi arayacak ve bu arayış,

kendilerine uygun bir yerleşim bölgesi buluncaya kadar devam edecektir.” şeklinde süreci tanımlar.

b.Zorunlu-Göçler

Peterson, zorlama ve yönlendirme göçleri beşerî etmenlerin etkisiyle sosyal durumun yarattığı göçler olarak tanımlar. Zorunlu göçlerde doğal etmenler göçü meydana getiren temel etken olarak ifade edilirken bu göç tipinde belirleyiciliğini kaybeder. Zorunlu göçlerde göç etme iradesi göç eden topluluk tarafından kullanılmayarak dışardan yönetilir (Meral, 2016: 27). Zorunlu göçler devlet otoritesiyle ortaya çıkabileceği gibi, Türk topluluklarında sık görülen şekliyle toplumun kararıyla gerçekleşebilir. Konargöçer bir kültürü benimseyen Türk topluluklarında kurultay sonrasında topluluğun bulunduğu yerden göç etme kararını vermesi de sürecin gelişiminde etkili olur (Tuzcu, 2008: 30).

c. Düzenli ve Düzensiz Göç:

Düzenli göç, IOM sözlüğünde; *“Tanınan ve verilen yasal kanallar kullanılarak gerçekleşen göç.”* olarak tanımlanır (IOM, 2013: 26). Düzenli göç uygulamaları 1. Dünya Savaşını bitiren ABD Başkanı Wilson'unun ortaya koyduğu Wilson İlkeleri prensibi sonucu ortaya çıktı. 1. Dünya savaşı sonrasında imparatorlukların ortadan kalkmasıyla ulus devletlerin kurulma sürecine girmesi Osmanlı ve Habsburg İmparatorluğu içerisinde bulunan milletlerin kendi devletlerini kurmasıyla sonuçlandı. Kurulan bu devletler ulus temelli kurularak Orta, Doğu ve Güney Avrupa’da yeni devletlerin oluşumunu sağladı (Ünat, 2017: 76).

d. Serbest Göç:

Serbest göçü diğer göçlerden ayıran en önemli özelliği bireyin kararlarını öne çıkarması olarak ortaya koyan Peterson, kişinin kendi hayat görüşü ve yaşam standartlarının göçü etkileyen en önemli etken olduğunu vurgular. Bireysel göçte yaşamdan beklentiler ön plana çıkar. Eğitim imkanları için yurtiçi kırdan kente yapılan göçlerin yanı sıra yurtdışına eğitim amaçlı yapılan göçlerde serbest göç kategorisinde ele alınır (Meral, 2016: 27).

e. Kitlese ve Bireysel Göçler:

Kitlesel ve bireysel göç sınıflandırması göçe katılan kişi sayısı üzerinden yapılan bir tanıımı ön plana çıkarır. Peterson ise; kitlesel göçlerin teknolojiye yaşanan gelişmeler doğrultusunda gerçekleştiğini, ulaşım imkanlarında yaşanan gelişmelerin yanı sıra teknolojinin gelişimiyle birlikte göç mekanlarının görünür olmasına bağlar. (Meral, 2016: 27). Kitlesel göç, Savaşlar, çatışmalar gibi beşerî etmenlerin yanı sıra doğal ve beşerî afetler sonucunda oluşan büyük nüfus hareketleri olarak tanımlanırken kitlesel göçler istek dışı gerçekleştirmeleri dolayısıyla göçmenlere bakış insani bir boyut kazanır (Canbey, 2018: 80).

3.3. Göç Kuramları

Göç kanunların ortak özelliğini yer değiştirme olayı üzerinden tanımlayan Gordon, göç kanunlarının yer değiştirmede bireyin kararlarının etkisini açıklamayı amaçladığını ifade ederek süreçte bireyin kararları üzerinde etki eden faktörleri incelediğini vurgulamaktadır (Akbaş, 2020: 30).

3.3.1 Ravenstein'in Göç Kuramı

Emst Georg Ravenstein (1834-1913) çalışmalarında Avrupa ve Kuzey Amerika'daki nüfus hareketlerini ele alarak göç olayını belirli kurallar dahilinde kavramsallaştırma yoluna gider (Battır,2021:14). Erken dönem göç kuramcılarında olan Ravenstein (Grigg, 1977: 42); çalışmasını 19. yüzyıl İngiltere'sinde sanayileşme hareketleriyle ulaşım imkanlarında yaşanan gelişim sonucu sosyo ekonomik ve sosyo kültürel değişimlerin yaşandığı, kırdan kente göçün hâkim olduğu bir dönemde kaleme aldı. Ravenstein, peş peşe yayınladığı iki makalede (The Laws of Migration) İngiltere'deki iç göçü açıklamaya çalıştı. Literatüre göç kanunları olarak giren göç teorilerini kazandırdı (Akt,Özcan, 2017: 88).

Göç kanunlarını endüstrileşme sonucu meydana gelen kentleşme süreçleri üzerinden 1871 ve 1881 yıllarında İngiltere'de gerçekleştirilen nüfus sayımı istatistiklerinden yararlanarak ortaya koyar. Ravenstein'nin çalışması her ne kadar göç anlamında ilk çalışma olarak diğer çalışmalara yol gösterse de tam anlamıyla yoğun bir şekilde göç olgusunu ele almayarak göç olgusundan ziyade kuramsal

anlamda endüstrileşme ve kentleşme olguları üzerine süreci aktarır. 19. Yüzyılın son yarısında yaşanan endüstrileşme süreci ve ulaşım alanındaki yenilikler üzerinden göç olgusunu açıklar. Ravenstein 1885 ve 1889 Yıllarında yayınladığı göç kanunları isimli iki makalesinde süreci ortaya koyduğu yedi kanunla açıklar. (Çağlayan, 2006: 69). Ravenstein, deneysel bir göç modellemesine giderek göç sürecini 7 kanun altında toplar.

Ravenstein göç Kanunları;

a- Göç ve mesafe kanunu: Ravenstein, mesafeyi göçün belirleyici unsuru olarak görür. Göçmenlerin göç etme eğilimlerinin iş imkanlarının olduğu şehirlere doğru olduğunu ifade eder. Göç etme eğilimlerinin kısa mesafeler olduğu, göçün uzun mesafelerde, göçe katılan göçmen sayısının azaldığını vurgular. Akbaş (2020: 32); *“göç dalgaları daha fazla göçmen kitlesini içine alabilecek olan büyük ticaret ve sanayi merkezlerine doğru yönelmektedir. Büyük merkezlere doğru olan göçün boyutlarını belirleyen de gelişen sanayi ve ticaret kentlerindeki yerli nüfusun fazlalığıdır. Başka bir deyişle, Ravenstein, göç edilen yerlerdeki iş olanaklarının fazlalığının orada ikamet eden nüfusa oranının, göçün boyutunu belirlediğini ifade etmektedir”* şeklinde tanımlar.

b- Göç Basamakları: Sanayileşme ile kırdan kente olan göç kademeli ilerler. Kentin yakın çevresi kente göç ederken yerlerini daha uzak çevreden kişiler alır. Akbaş, (2020:33), *“Uzak yerlerden gelen göçmenlerin kırsal alanlarda oluşturdukları boşluk da o bölgelere yakın yerlerden gelenlerle doldurulmaktadır. Adım adım gelişen bu süreçte kentin avantajları diğer göçmenler tarafından algılandıkça, göç ülke geneline yayılmakta ve ülkenin her yerinden hissedilmektedir. Ravenstein’a göre göç olgusunun bir boyutu, basamaklı şekilde boşalan yerlerin yakın bölgelerden gelen göçmenler tarafından doldurulmasıyla oluşan dalgalardır.”* . şeklinde göç basamakları kanunun tanımlar. Göç basamakları kanunu uzun mesafeli göçlerin kısa parçalar halinde yapılmasında göç – mesafe ilişkisinin etkin rol oynadığını ifade eder (Göker, 2013: 22).

c-Yayılma Emme Süreci:

Göç olgusunda yayılma ve emme süreci birbirini destekler. Yayılma ve emme süreci amaç bakımından ortaklık gösterir. Ravenstein'a göre göç, kendi başına amaç olamaz, bireyler sadece göç etmek istedikleri için yer değiştirmez. Göçmenlerin amacı, kentte gelişen ekonomik ve ticari faaliyetin getirisinden pay almak, daha iyi yaşama arzusudur. Kent ise yeni ve hızlı bir gelişim gösteren sanayinin ihtiyaç duyduğu işgücünü göçle karşılar, gelen göç kentsel sanayi merkezlerince emilir. Ravenstein'ın ortaya koymuş olduğu bu işleyişte, göçmen ile göç alanlar arasında arz- talep dengesi üzerinden simbiyotik bir ilişki oluşur (Çağlayan, 2006: 70).

d-Göç Zincirleri: Göç bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlı süreçlerden oluşur. Göç alan merkezler aynı zamanda göç verirlerken oluşan her bir göç dalgası da yeni göç dalgalarını tetikler (Anık, 2019: 20).

e- Doğrudan göç: Ravenstein göçmenlerin sanayileşmenin etkisiyle iş imkanlarının arttığı bölgelere göç hareketinin doğrudan yapıldığını göç sürecinde mesafe ve zamanın kısaltılması için göç merkezleri arasında farklı merkezlerin yer almadığını ifade eder (Tunç, 2018: 30). Doğrudan göçe, sosyo ekonomik faktörlerin başında genel istihdam eksikliği ve yoksullaşma gibi beşerî faktörler göçün önemli etkileyenleri arasındaki yerini alır (Özyakışır, 2013: 1).

f-Kır ve Kent Farkı:

Coğrafi açıdan göç süreci incelendiğinde sanayi ve üretim tesislerinin yer aldığı şehirlerin kırsal alana göre daha fazla göç alma potansiyeline sahip olduğu gözlenir. Kırsal ve kentsel farklılık sadece göç alma durumunu değil göçe katılan kişilerin cinsiyetleri üzerinde de etkili olur. Kadınlar göç sürecine erkeklere göre daha aktif katılır. Ravenstein ise bu durumunun açıklamasını 1889 yılında yayınladığı ikinci makalesinde; kadınların yurtiçi kısa mesafelere gittiğini erkeklerin ise yurt dışı ülkeleri ve uzak mesafeleri tercih ettiğini dile getirir (Çağlayan, 2006: 71).

g- Kadın –Erkek Farkı:

Kadının göç sürecindeki yeri, göç çalışmalarında 1970’li yıllara kadar araştırılmayan bir olgu iken Batı Avrupa göçünü ele alan çalışmalarda, kadın göç sürecinin pasif bir aktörü olarak göçe katılmayarak ailesini koruyan göç eden erkeği bekleyen olarak tanımlanır (Ulutaş ve Kalfa, 2009: 15). Göç sürecinde, mekânın ortadan kalkması ataerkil yapıda kadın ve erkek arasındaki sözleşmenin hasar vererek süreci kadının lehine döndürür. Ekonomik şartlardaki olumsuz gidişat sonucu göç edilen mekânda kadının iş gücüne katılımı ev içi rollerinde değişimini beraberinde getirir (Şeker ve Uçan, 2016: 205).

3.3.1.Göç Sistemleri Kuramı

Göç sistemleri teorisi, göç olayının ülkeler arasında göçmen nüfusun hareketleriyle birlikte bir sistem oluşturmasını beraberinde getirdiğinin altını çizer. Teoriyi ortaya atan Mabogunje; göç sürecinde sosyal koşullar başta olmak üzere ekonomik, kültürel ve kurumsal koşulların süreçte kendine özgü bir hal aldığını ifade eder (Özcan, 2017: 201). Kuram, göç sürecini göç merkezleri arasındaki siyasal ilişkiler, ticaret- kolonileşme, kültürel etkileşim üzerinden ele alarak inceler. Göç süreci makro ve mikro ölçeğe ele alınarak, dünya sistemleri ve ağ kuramı arasındaki ilişkiye değinilen kuramda, göçmenlik durumu mikro ölçeğe ele alınarak irdelenir (Castell ve Miller, 2008: 36).

Kuram göçün tek merkezde toplanmasını ele alarak göç merkezine göç eden göçmenlerin belli ülkelerden geldiğini ifade eder. Göç süreci ve göçmenlere yönelik dört varsayımda bulunur.

a- Göç sistemi içerisinde yer alan ülkelerin yakınlığı lokasyon yakınlığından ziyade, göçe konu olan ülkeler arasındaki sosyo- kültürel yakınlığı kapsar.

b- Göç sisteminde birden fazla göç merkezini oluşması durumunda göç merkezleri, kendi ölçütlerine uyan göçmenleri kabul etme eğilimine girer.

c- Devletler, süreç içerisinde ekonomik, sosyolojik, kültürel açılardan birçok sisteme entegre olabilir

d- Ülkeler siyasi nedenler başta olmak üzere askeri ekonomik nedenlerle sitemdemn çıkabilir veya sisteme dahil edilir (Ünat, 2017: 67).

Faist, göç sistemlerini kuramında makro ve mikro ölçeği bir arada kullanarak dünya sistemleri kuramı ile ağ kuramı arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlar. Mikro yaklaşımı ön plana çıkarmaya çalışarak, göçmenin, göçmenlik durumunu temel araştırma nesnesi yapar. Göçmen ağlarına bakmaya çalışarak göç sistemleri kuramının üç temel özelliğini ortaya koyar;

- a- Göç sistemleri kendi bağlamlarını kendileri yaratarak göç hareketinin gerçekleştiği mekanlarla birbirlerine bağlanırlar. Kuram göç olayına makro düzeyde yaklaşarak ülkeler arasındaki göç ilişkilerini inceler. Göç veren ve göç alan mekanların zamanla yer değiştirebileceğinin altını çizer.
- b- Göç olayı bir defa gerçekleşen bir olay olmaktan ziyade kendi içerisinde belirli ritüellerle devam etmektedir. Göç süreci göçe sebep olan faktörler çerçevesinde tek yönlü işleyebileceği gibi karşılıklı devam eden birbirine bağlı döngüsel bir mekanizmayı de içinde barındırır.
- c- Toplumsal ağ kuramından yararlanarak göçe katılan aktörler öznel ve grup davranışlarıyla ele alınarak incelenir. Göç sürecine katılanlar ulus devlet kurallarını göz önünde bulundurarak sürecin içerisine dahil olur. Bunda toplumsal ağ kuramının etkisi büyüktür. Kuramcılar toplumsal ağ kuramına Faust'un tanımından yola çıkarak bireysel ve kolektif aktörlerin bütünü olarak bakar (Çağlayan, 2006: 84).

3.3.1.1. Stouffer'in Göç Teorisi: Kesişen Fırsatlar Kuramı

Stouffer tarafından 1940 yılında Amerikan Sosyoloji Dergisinde yayınlanan kuram, göç olayını sadece yer değiştirme üzerinden ele almayarak göç sürecini göçmenler üzerinden fırsat ve sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirir. Bireyin aktif karar verici olduğuna dikkat çeker (Bulut ve Bimay, 2020: 18). Göçün nedenlerini sosyo kültürel etkilere bağlayarak demografik durumda yaşanan değişikliklerin mekân değişikliği vasıtasıyla göç üzerinde etkili olduğunu belirtir (Akyıldız, 2016: 135).

Stouffer; göçte etkili olan, mesafe, göç edilen yerin çekici özelliklerinin nüfus ile arasındaki oranın göç sürecini etkilediğini ifade eder. Göçü; çekici faktörler ile göç mesafesi arasındaki bir korelasyona bağlar. Stouffer kentlere göçün gelmesinde mesafenin önemini vurgular. Göçün göç merkezlerindeki fırsatlarla doğru, göçmen sayısı ters orantılı bir artış gösterdiğini ifade eder (Bulut ve Bimay, 2020: 35).

3.4. HABERDE SİYASAL GÖÇ SÖYLEMİ

Göç, siyasal alanda, köklü ve hızlı değişim ve dönüşümlerin yaşanmasına aracılık eder. Siyasal süreçlerde göç süreçlerinden etkilenecek aralarında karşılıklı bir ilişki oluşur. Siyasetin yönelimi ve önceliklerinin belirlenmesi ile yaşanan iktidar değişimlerin belirleyicilerinden biri olur. Siyasal alanda göç söyleminin ilk örneklerinden birini tarihte bilinen en eski göç hareketi oluşturur. 4. yüzyıl ortalarında Çin devletinin uyguladığı hegemonik politikaların sonucunda Çin egemenliğini kabul etmeyen kavimlerin liderlerinin söylemleriyle ortaya çıkan toplumsal bilinç batıya göçü tetikleyerek günümüzdeki Avrupa devletlerinin temelini oluşturur (Günay, vd, 2017: 40). İlk göç sürecinin ortaya çıkmasında ve göçmenlere yönelik söylemlerin belirlenmesinde olduğu gibi siyasa liderlerin söylemleri tarih boyunca kitlelerin göçmenlere bakışını etkileyerek güvenlik konularını ön plana çıkarır. Göç konusunda siyasal anlamda güvenlik söylemlerinin görünür bir hal alması 1990'lı yıllarda Kopenhag Ekolünün göç konusunu insani müdahale ekseninden kopartılarak güvenlik ekseninde tehdit olarak konumlandırmasıyla söylemsel alt yapısını oluşturmaktadır. Bu dönemle birlikte göç milli birlik söyleminin yanı sıra birey odaklı güvenlik söylemiyle incelenmeye başlanır (Özerim, 2012: 3).

Siyasi parti liderlerinin söylemleri gerek göç konusunda gerekse diğer konularda toplumsal olayları algılama biçimlerini ortaya koyarken göç konusunda kamuoyunun oluşumuna da zemin hazırlar. Günümüzde de Avrupa'da yükselişe geçen sağ popülist siyaset gerek siyasi parti programları gerekse liderlerin söylemleriyle göç ve göçmen karşıtlığını dile getirerek göçmenlerin ulusal değerler ve refaha karşı olduğuna yönelik bir tema üzerinden inşa edilir (Tahincioğlu, 2020: 285). Göçmenler konusunda siyasal parti liderlerinin toplumsal empati oluşturma

çabalarını ve göç sürecine yönelik siyasal söylemin oluşum süreci incelendiğinde Freiheitliche Partei Österreichs (FPÖ) (Avusturya Özgürlük Partisi ‘nin siyasal söylemi örneklem olarak incelenebilir. Parti söylemini kültürel güvenlik teması ekseninde kurarak üç ana grupta gerçekleştirir. İlk grupta, söylem araçları, ikinci grupta alt referans grup nesneleri, üçüncü grupta ise; siyasal iletişim sonrasında göç süreci ve göçmenlere yönelik beklenen siyasal çıktılar bulunur (Saygılı, 2014: 104).

Avrupa’da ise, göçmen karşıtı politikanın ortaya çıkışı 2000 ‘li yılların başına denk gelmektedir. Küresel ısınma ve iklim değişikliklerinin göç olaylarını tetikleyeceğini ön görerek olası göçmen kabulü noktasındaki isteklerini dönemin İç İşleri Bakanı’na ileten Avrupa Parlamentosu göçmen konusunda sürecin yükünü üzerine almaktan çekinerek göçmen yükünü Türkiye’ye göndereceğinin ilk sinyalini vermiştir (Özdağ,2020:46). Amerika Birleşik Devletleri’nde ise göç ve göçmene yönelik siyasi parti liderlerinin söylemlerinin belirginleşmesi 11 Eylül Saldırısı sonrası döneme karşılık gelir Saldırıları sonrasında siyasi parti liderlerinin göç ve göçmenlere yönelik söylemleri, Huymans tarafından ortaya konan yeni güvenlik kuramı çerçevesinde güvenliğe tehdit olarak medyadaki yerini alır. Siyasi parti liderleri söylemlerini uluslararası göçün denetimi üzerinden kurarak göç sürecini bir sorun ve tehdit olarak söylemsel pratikler aracılığıyla aktarır (Öner, 2018: 14).

Almanya’da Avrupa’da olduğu gibi yükseliş gösteren göçmen karşıtlığı siyasi partilerin ideolojilerinde ve söylemsel pratiklerinde etkili olmaya başlamış. 2013 yılında kurulan Almanya Alternatif Partisi ideolojilerini ultra milliyetçilik üzerinden ortaya koyarak, çok kültürlülük, ve etnik çeşitliliğe karşı bir söylem geliştirerek önyargılara dayanan bir politika ortaya koymuştur (Goziev ve Özcan,2020:79). Parti söylemini islamafohi ve yabancı düşmanlığı üzerinden ortaya koyarak Almanya’da görünür hale gelen göçmenler üzerinden ortaya çıkan kaygıları temel alan bir siyaset anlayışını benimsemiştir (Kolku,2016:58).

Türkiye’de ise göç konusunda siyasal söylemlerin görünür olması 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşına karşılık gelir. İç savaştan kaçan Suriyeli göçmenlere yönelik siyasi parti liderlerinin söylemlerinin başta televizyon ve gazete olmak üzere internet haberlerinde görünür olmaya başladığı bu dönem, Türkiye’nin

göç tarihinde bazı yazarlarca dördüncü dönem olarak kabul edilir. Siyasi parti liderlerin göç ve göçmenlere yönelik açıklamaları gerek gazete haberlerinde gerekse internet haberlerinde 2011 sonrası göç dönemini kapsar (Güder, 2016:131). 2011 yılında göçmenlerin kamplarda halktan izole bir şekilde yaşamaları, halkta göçmenlere yönelik tutumun insani bir bakış açısına sahip olmasını sağladı. 2011-2014 yılları arasında siyasi parti liderlerinin göçmenlere yönelik söylemleri göç olayı üzerinden ilerlerken göçmenleri direkt konu almadı. 2014'te Suriye kaynaklı göçte artış yaşanması göçmenlerin kamplardan şehirlere dağılmasıyla tepkilerin büyümesi, siyasi parti liderlerinin söylemlerinde göç olayından ziyade göçmen olgusunu ele almasını sağladı. 2014 yılında gerçekleşen yerel seçimler ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin yanı sıra 2015 Kasım genele seçimleri göçmen söyleminin siyasallaşmasıyla sonuçlandı (İçduygu, 2017: 28).

Siyasi parti liderleri her konuda olduğu gibi göç konusunda da toplumsal kabulü sağlamayı amaçlayarak kendi ideolojileri doğrultusunda göç söylemi oluşturur. Türkiye'de ise parti ideolojisi ve söylemini direk göçmen karışlığı üzerinden kuran ilk parti olan Zafer Partisi 26 Ağustos 2021 tarihinde kurularak Türk siyasi hayatındaki yerini almıştır. Parti,programını göçmenler üzerinden ortaya koyarak yaşanan göç sürecini modern kavimler göçü olarak ele almış. Süreci “demografik istila” olarak tanımlamıştır (Özdağ,2020:52). Van Dijk (2006),siyasal ideolojilerin toplumsal alanda söylem vasıtasıyla görünür olduğunu ifade eder. Söylemsel pratiklerin toplumda paylaşılan değerlerin temsil alanını, parlamento konuşmaları, halk buluşmaları, televizyon gazete haberleri gibi kitle iletişim araçlarına verilen demeçlerde kendine yer bularak siyasilerin gerçekliğini yarattığı bir alan haline geldiğini ifade eder. Dijk göç ve göçmenlere yönelik haberlerde biz ve onlar üzerinden bir kutuplaştırma yaratılarak göçmenlerin yük tanımlamasının yanı sıra mağduriyet ve dramatize söylemleriyle haberlerde temsil edildiğini ifade eder (Şen vd, 2019: 3). Siyasi parti liderlerinin göçmenlere yönelik kutuplaştırma ve ötekileştirme söylemlerinin oluşumunda toplumun normları önem arz etmekte toplumsal normlar ise tarihsel köklere dayanmaktadır. Laclau; ötekinin inşasında tarihsel ideolojik ve ırksal farklılıkların söylemsel pratiklerle öne çıkarıldığını ifade ederken Mouffe (2015: 22)' un ifadesiyle toplumu oluşturan hegemonik yapıların

oluşturduğu söylemsel pratiklerle şekillenen düşünme biçimlerinin medya metinleri yoluyla insan ilişkilerini düzenlediğini savunur (Akt;Bulgurcuoğlu ve Aykutaalp, 2021: 487).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SIYASİ PARTİ LİDERLERİNİN GÖÇMENLERE BAKIŞI ÜZERİNE İNTERNET HABERLERİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK ELEŞTİREL HABER ÇÖZÜMLEMELERİ

4.1. Metodoloji

Bu başlık altında araştırmanın önemi, varsayımları, sınırlılıkları, tanımlar, araştırmanın evren ve örnekleme ele alınarak araştırmada internet haber sitelerinde siyasi parti liderlerinin göçmenlere yönelik haberleri eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelendi.

4.1.1. Araştırmanın Problemi

Araştırmada siyasi parti liderlerinin söylemleri üzerinden oluşturulan göçmen olgusu ele alınarak gazetelerin yayın politikaları sonucu oluşan söylemsel farklılıkların görünür olması amaçlandı.

4.1.1.2. Araştırmanın Amacı Ve Önemi

Çalışmada toplumsal yapıyı derinden etkileyen göç olgusunun siyasi parti liderlerinin söylemleri üzerinden haberler aracılığıyla yeniden kurulması incelendi. İnternet haber sitelerinde göçmenlere yönelik haberler Eleştirel Söylem Analizi yöntemiyle incelenerek yayın politikalarına göre sınıflandırıldı. Göç ve göçmenlere yönelik siyasi parti liderlerinin konuyla ilgili söylemleri haber metinlerinde Teun Van Dijk'ın Eleştirel söylem analiz yöntemi kullanılarak söylemsel pratikler aracılığıyla oluşturulan ideolojik farkların ortaya konulması amaçlandı.

4.1.1.3. Varsayımlar

Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimiyle görünür bir alan haline gelen internet haberciliğinde patronaj, tiraj, sansür baskısı ortadan kalkar. İdeolojik anlamda yelpazenin tüm bileşenlerini de içerisinde barındıran farklı ideolojilere sahip gazetelerin yayın hayatına başlamasıyla internet haberlerinde göç olayına yönelik farklı söylem yapıları karşımıza çıkar. Söylemlerin farklı ideolojilerden beslenerek kendi gerçekliğini ortaya çıkarmaları siyasal kültürel temelleri olan bir duruma atıf yapmasının yanında eleştirel haber anlayışı prensibine de atıf yaparak; haber gerçek değildir, haber bir söylemdir. Haber söylemi siyasal, kültürel okulların katkılarıyla meydana gelir anlayışını hâkim kılar. İnternet haberlerinde aynı olaylar farklı söylemlerle okuyucuya ulaşır. Çalışmada internet haberlerinde siyasi parti liderlerinin söylemleri üzerinden göçmenleri konu alan araştırmanın varsayımları şu şekilde sıralanabilir;

* İnternet ortamında yayın yapan gazetelerde siyasi parti liderlerinin göç ve göçmenlere yönelik demeçlerini konu alan haberler internet haber sitelerinin ideolojik üretiminden geçerek okuyucuya ulaşır.

* Haberler ideolojilerin toplum tarafından benimsenmesinde siyasi parti liderlerinin kullandığı araçlardan biri olarak internet teknolojilerinin gelişimiyle toplumun geniş kitleleriyle buluşma imkanına sahip olur.

*İnternet gazetelerinin ideolojik aidiyetleri göç haberlerinin yansıtılmasında siyasi parti liderleri üzerinden farklı söylemlerin yaratılmasını sağlar.

*İnternet haberlerinde siyasi parti liderlerinin göçmenlere bakışı haberler vasıtasıyla makro ve mikro düzeyde gerçekleşir. Makro düzeyde anlamsal bütünlük aranırken mikro düzeyde anlamsal bütünlüğü oluşturan kelime seçimleri ve bölgesel uyum konularında göçmenlerin tanımlanması gerçekleşir.

4.1.1.5. Sınırlılıklar

- * Göçmenler konusunda ele alınan haberler siyasi iletişimin aktörlerinden siyasi parti liderlerinin söylemleriyle sınırlandırıldı. Diğer siyasi aktörlerin göç ve göçmen söylemleri kapsam dışı bırakıldı.
- * Çalışma Türkiye’de yayın yapan internet haber siteleriyle sınırlandırılarak yurt dışındaki yayın organları kapsam dışı bırakıldı.
- * Araştırma internet haber siteleri üzerinden yapılarak gazetelerin yazılı basında yer alan konuyla ilgili haberleri kapsam dışı bırakıldı.
- * Siyasi parti liderlerinin göç ve göçmenlere yönelik söylemlerini konu alan haberlere yönelik tez çalışması Şubat 2021- Temmuz 2022 arasını kapsayacak şekilde zaman aralığıyla sınırlandırılarak diğer haberler kapsam dışı bırakıldı internet haber sitelerinde siyasi parti liderlerinin göçmenlere yönelik söylemlerini konu alan haberler ele alınarak incelenmiştir.
- * Çalışmanın yöntem olarak sınırlılığı ise çalışmada kullanılan eleştirel söylem analizi yöntemi haberleri yapısal anlamda ele alınsa da çözümlemelerde öznel düşüncelerin aktarımına izin vermesi önemli bir sınırlılığı oluşturur.
- * Çalışmanın diğer bir sınırlılığı da örneklem seçimi oluşturur. Nitel çalışmaların detaylı analizlere yer vermesi örneklem kümesinin sınırlandırılmasına yol açar.

3.1.1.6. Tanımlar

Yeni Medya: Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimiyle tarihin her döneminde kullanılagelen bir kavram olan yeni medya kavramı genel olarak yeni ile eski olanı karşılaştırma, eski ile sonradan geliştirilen arasındaki farklılık ve bu farklılıkların toplumsal kullanım süreçleri içinde tanımlanır (Altunay, 2015: 412).

Siyasal iletişim: Çankaya, siyasi iletişimi; “bireylerin ya da toplulukların girdiği iktidar mücadelesinin özel bir biçimi “olarak tanımlar (Çankaya, 2019: 13).

İnternet Haberciliği: Yeni iletişim teknolojilerinin ortaya çıkmasıyla beraber ağ tabanlı internet erişimi sağlayan teknolojik araçlar vasıtasıyla internet ortamındaki haberlere erişimi sağlayan gazetecilik alanıdır (Yurdağül ve İspir, 2015: 51).

Göç: Castell ve Miller göçü; “uluslararası göçe ve bunun etkilediği diğer boyutlara neden olan karmaşık etmenler kümesinin ve bunların etkileşiminin bir özeti olarak görür. Göç, toplumsal varoluşun her boyutunu etkileyen ve kendi karmaşık dinamiklerini geliştiren bir süreçtir.” şeklinde tanımlar (Castell ve Miller, 2008: 31).

Göçmen: Chambers'a (2014: 48) göre göçmenler, "köksüzlük duygusu, farklı dünyalar arasında, yitirilmiş bir geçmiş ile bütünleşememiş bir şimdiki zaman arasında kalmışlık duygusunu yaşayanlar" şeklinde tanımlar (Akt; Yurdakul, 2020: 38).

Söylem: Üslup bilimi olarak tanımlanan kavram, toplumsal pratiklerin oluşum sürecinde maddi yanlarını desteklemek amacıyla insana dıştan müdahale olmaksızın dil kullanım pratikleriyle ortaya çıkan ve anlam bütünlerine verilen ad olarak tanımlanmaktadır (Ergeç, 2010: 19).

Söylem Analizi: Sosyal Bilimler alanında özellikle kültürel araştırmalara yönelik anlamı sözlü ve yazılı materyalleri inceleyen bilim dalı. (Çelik ve Ekşi, 2013: 99).

Eleştirel Söylem Analizi: Dil, söylem ve konuşma arasındaki sosyal yapı bağlantılarını keşfetmenin bir yolu. (Özer, 2021: 295).

4.1.1.7. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini ağ tabanlı erişime imkan tanıyan internet haber sitelerinden ulusal ölçekte yayın yapan gazeteler oluşturur. Araştırmanın örneklemi ise; Sözcü, Cumhuriyet, T24, Birgün, Gazete Duvar İnternet haber sitelerinin yanı sıra Sabah, Akit, Millî Gazete, Yeni Şafak gazeteleri ve Hürriyet Milliyet gazetelerinin internet haber siteleri oluşturmaktadır. Örneklem farklı ideolojideki gazetelerde siyasi parti liderlerinin göç ve göçmenlere yönelik haberleri

üzerinden göç olgusu incelendi. Çalışmada Siyasi parti liderlerinin göçmenlere yönelik söylemlerini konu alan Şubat 2021- Temmuz 2022 tarihleri arasında 46 haber incelendi. Araştırma konusunda Cumhurbaşkanı ve Adalet ve Kalkınma Partisi Lideri Recep Tayyip Erdoğan'a ilişkin 16 haber, Cumhuriyet Halk Partisi Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'na ilişkin 12 haber , İyi Parti Lideri Meral Akşener'e ilişkin 6 haber, Milliyetçi Hareket Partisi lideri Dr.Devlet Bahçeli'ye ilişkin 6 haber, Zafer Partisi Lideri Prof.Dr. Ümit Özdağ'a İlişkin 6 haber Teun Van Dijk'ın Eleştirel söylem analizi yöntemiyle makro ve mikro yapı yöntemiyle ele alınarak incelendi.

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, Suriye iç savaşı sonrasında Dünya ve Türkiye kamuoyunun gündeminde sıkça yer almaya başlayan ve halen devam eden göç sürecine yönelik haberleri internet üzerinden yayın yapan gazetelerde siyasi parti liderlerinin konuya ilişkin demeçleri haberler üzerinden incelendi. Göç haberleri göçün sadece bir yer değişiminden ziyade sosyal bir olgu olması ve toplumsal bir kurum olan siyaset kurumunun ürettiği söylemsel pratikler üzerinden, sosyal sorunları ele alan Van Dijk'ın eleştirel söylem çözümlemesi modeli, gazete haberlerini sistematik bir biçimde makro ve mikro yapılar ekseninde incelendi.

Eleştirel söylem çözümlemesinin kullanılmasında Van Dijk'ın egemenliğin yeniden üretilmesi ve egemen söyleme meydan okuma biçimlerini ele alarak politik, ırksal, cinsiyet yönünden eşitsizlikleri ortaya koymasının yanı sıra eşitsizliğin üretiminde sosyal gücü elinde bulunduran siyasi elitlerin gücü çalışmasını ele alması etken olur. Dijk, eleştirisellik ile sosyal adaletsizlikleri ortaya koyarak göz ardı edenleri üreten güç sahibi elitlere odaklanır. Dijk, çalışmalarında sorunların çözümünde akademik olarak sivil hareketler, kadın hareketleri, göçmenler, azınlık konumundaki etnik yapılarda şiddete uğrayanların bakış açılarını görünür kılar (Özer, 2018: 30). Eleştirel söylem çözümlemesi nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alarak farklı bilim dallarından yararlanarak çözümlemelerini gerçekleştirir (Evre, 2009: 134).

Eleştirel söylem çözümlemesi başta hegemonya olmak üzere metinlerde güç iktidar ilişkileri bakımından Gramsci, Althusser, Habermas gibi Frankfurt Okulu temsilcilerinin yanı sıra Foucault, Bakthin ve Voloşinov gibi dilbilimcilerin kuramlarını esas alarak çözümlemelerini gerçekleştirir. Çözümlemelerde Althusser'in ideoloji kavramsallaştırmasının yanı sıra ideolojinin toplumsal kabulünü sağlayan araçları inceler (Durna ve Kubilay, 2010: 60).

Söylemi “*düşüncenin sözel anlatımı*” olarak tanımlayan Fransız Petit Robert sözlüğü, Söylemin birden fazla tanımını yapmaktadır. Tanımlarında dilbilimi açısından söylemi; “*Dili oluşturan soyut dizgenin karşısı durumundaki söylenmiş tümce ya da tümceler grubu ya da yazılı metin olan gözlemlenebilir dilsel sözce*” olarak tanımlayarak söylemin toplumsal boyutuna vurgu yapmaktadır (Günay, 2018: 219). Kocaman ise; söylemin kültürel ve toplumsal bağlamının olduğunu altını çizerek söylemin dilden daha fazlasını barındırdığını, “*toplum dilbilim dilin toplum içindeki konumunu, dilin değişik toplum gereksinimlerine göre değişik seçenekler sunmasını incelerken, bilişsel ruhbilim anlama bilinç-bilgi kavramları arasındaki ilişkileri bulgulamaya çalışır*” şeklinde açıklar (Kocaman, 2003: 10).

Söylem kavramı üç grupta ele alarak incelenir. İlk grupta söylemi dil biriminin doğallığı ve yapısı üzerinden tanımlayan Harris, Hymes, Stubbs ve Hoey gibi bilim insanlarının geleneksel tanıma göre söylemi; “*tümceden büyük, doğal olarak oluşmuş birimler.*” olarak tanımlar. İkinci grupta ise; Brown ve Yule'nin söylemin oluştuğu doğal ortamda ve bağlamda alma söylemi; dilsel biçimler ve işlevleri olarak tanımlar. Üçüncü grupta söylemi; Norman Fairclough'ın söylem tanımıyla toplumsal bir uygulama alanı olarak kullanılan dil pratiği olarak ortaya koyar (akt; Özüdoğru, 2016: 15).

1960'larda literatürdeki yerini alan söylem analizi yöntemi dil bilimcilerde aktif olarak süreç içerisinde kullanılır. Söylem çözümlemesiyle dilin sadece kurallar ekseninde değil tarihi ve kültürel değerler gibi bileşenleri de dikkate alınmaya başlanır (Çakır, 2014: 9). Mills ise, söylem çözümlemesini geleneksel anlamda dilbiliminin pratikleri üzerinden çözümlenen kurucu unsurları ele alarak metni ve

konusmayı bir bütün üzerinden cümlelerden başlayarak metnini tamamını esas alacak şekilde çözümler (Gülal, 2014: 78).

Derrida ise; söylem analizini gerçeğin inşasında başrolü oynayan sosyal ve kültürel yapıların toplumsal anlamda eleştirel bir okumasını yapmak olarak tanımlar. Söylemin her ne şekilde kurulursa kurulsun toplumsal güç mekanizmaları tarafından üretildiğini ifade ederek söylemin ideolojik ve politik boyutuna dikkat çeker (Küçükalkan, 2020: 110). Eleştirel söylem analizi; dilin bir sosyal pratik olarak kitleler tarafından iktidarın üretimini ve benimsenmesini ele alır. Van Dijk; iktidarın toplumsal tabakalar arasındaki davranış kalıplarıyla görünür kılındığını ifade ederek iktidarın toplumsal boyutlarına dikkat çeker. İktidar bilişsel açısından insan zihinlerinde yerini metinler aracılığıyla oluşturulan anlamlarla sağlar. Anlamın oluşumunda haber, görsel ve metinsel tüm öğeleriyle bir bütün olarak incelenir (Akça, 2009: 85).

Söylem çözümlemesinde anlamın oluşumunda rol oynayan cümle yapılarından, sözcük seçimine, metin ve konuşma arasındaki ilişkiye kadar birçok linguistik özellik önem kazanırken söylemin üretildiği ortamı da göz ardı etmez. Söylemin zihinsel temellerinin bağlam vasıtasıyla oluşturulduğunu ifade eder (Öngün, 2021: 32). Wodak ve Meyer (2009: 21); söylemlerin tarihsel olduğunu vurgulayarak tarihsellik özelliğinin söylemlerin çözümlenmesinde belli bir bağlamda kalmayı zorunlu kıldığını belirtir. Bağlamı dili oluşturan Kültür, toplum, ideoloji gibi faktörler ekseninde açıklar (Akt;Özer, 2018: 28).

Van Dijk'ın eleştirel haber çözümlemelerini haberlerde yer alan söylemin incelenmesi için New Analysis (1988 a isimli kitabında '*eleştirel haber çözümlemesi*' olarak ele alır. Liberal haber anlayışına karşı yeni bir yöntemi literatüre kazandırırken; biliş söylem ve toplum arasındaki ilişkileri kurarak toplumsal hegemonyanın kurulması sürecinde söylemin etkisini inceler (Akt: Keskin, 2004: 392). Dijk haberleri yapı olarak isimlendirdiği makro ve mikro düzeyde inceler. Teun Van Dijk'ın eleştirel söylem çözümlemesinin haber çözümlemelerinde kullanımının nedenini, Özer eleştirel söylem çözümlemesinin haber metinlerindeki sunulan ideolojinin ortaya çıkarılmasında diğer söylem

çözümlemelerinin önüne geçtiğini vurgulayarak; “Bell (1991), Fairclough (1991; 1992a; 1993; 1994), Fairclough ve Graham (2003) ve Pecheux’nün (Aktaran Fairclough, 1992), söylem çözümlemesi yaklaşımlarını anmak yararlı olacaktır. Ancak, Bell’in ideolojik unsurlara çok az vurgu yaptığı önerilebilir. Fairclough ise, haber üzerine yoğunlaşmamaktadır. Hartley’in (1990) çalışması da haberin söyleminde yer alan ideolojik üretimi ortaya koymada kullanılabilir. Hartley çalışmasında ideolojiye yer yer yoğun vurgu yapmakta, bu alandaki bazı temel çalışmalara göndermede bulunmakta ve haberi değişik açılardan çözümlemektedir. Ama “derli toplu” denilebilecek bir model sunmamaktadır.” (Özer, 2009: 89)

4.2. 1. Teun Van Dijk’in Makro ve Mikro Haber Çözümleme Yöntemi:

Van Dijk’ın Eleştirel söylem çözümlemeleri içerisinde yer alan eleştirel haber çözümlemelerine öncelikle makro yapısal özellikler olarak isimlendirdiği özellikleri inceleyerek başlar. (Altun, 2007: 76). Toker ise , “Makro yapıyı da kendi içinde tematik ve şematik olmak üzere ikiye ayıran Van Dijk tematik çözümleme bölümünde haber başlıklarını alt başlıkları ve haber girişleriyle spotları inceler. Başlıklar genellikle siyah ve büyük puntolarla, haber girişleri de siyah puntolarla verilebilir ve metnin tematik cümlesiyle uyumlu olabilir.” (2014: 487) şeklinde çözümlemeyi başlatır. Haber çözümlemelerinde temalar çözümleme için hayati öneme sahip olduğunu ifade eden Dijk’a göre (1988: 73-93); tematik analizin amacı haber söyleminde yer alan konuların açığa çıkarılarak metnin koşullu hiyerarşik ilişkilerini ve anlamsal özelliklerini ifade etmektir. Dijk makro yapı çözümlemelerinde ikincil olarak şematik yapı adını verdiği durum ve yorum hakkında bilgi vermesi bakımından haberin öyküsüne odaklanır (Uysal, 2019: 52).

Selçuk ve Şeker (2012:14)ise; tematik yapıların haber bölümleri hakkında bilgi verdiğini haber başlıkları başta olmak üzere haberin unsurları olan haber spotları gibi haberin bölümlerinin ele aldığı altını çizerek; “Haber söylemi, haberin özünü oluşturan başlıklar ile özet niteliğindeki spotlar ve giriş cümleleri üzerine inşa edildiği için başta atılan manşetler olmak üzere bu bölümler, basın yayın kuruluşlarının habere konu olan olaya ilişkin tutumların ideolojik bakış açılarının ve yapmış oldukları önermelerin makro düzeyde gözlemlendiği alanlardır.

Bu nedenle analizle öncelikli olarak, tematik çözümlemenin yapıldığı bu bölümlerden başlanır.” şeklinde süreci ifade eder.

Haber çözümlemesine makro düzeyde haber başlıklarından başlanmasında haberin okuyucu ile bulunduğu ilk bölümün haber başlıkları olmasının etkisi yadsınamaz. Teo, haber başlıkları okuyucunun ilgisini çekerek haberin okunurluğunu artırma açısından kalın italik olarak ilgi çekici hale getirildiğinin altını çizerken, haber başlıkları spot ve haber girişleri olarak sınıflandırılan makro yapıların haberin ideolojisini ortaya koyarak haberi özetler niteliklere sahip olması gerekliliğini vurgular. Haber başlıkları haberde yer alan ideolojiyi yansıtırken editoryal süreçlerle belirlenmesi haberde okuyucularda düşünme biçimlerinin oluşturulması bakımından önem taşır (Dağtaş ve Dağtaş, 2007: 84),

Van Dijk makro yapı çözümlemelerinde editoryal süreçlerin etkisini İngiliz ve Hollanda basınından ele aldığı örnekler üzerinden açıkladı. Dijk; göç ve etnik kökenli sorunları konu alan haberlerde göç olgusunun işleniş biçimini ele alarak haberin makro yapısında göçmenlerin suçun ve şiddetin öznesi konumunda ırksal stereotipler üzerinden politik ekonomik kurumlar başta olmak üzere ders kitapları ve politik konuşmalar aracılığıyla yeniden üretildiğini ifade etti (Köker ve Doğanay, 2010: 7). Van Dijk göçmenler üzerinden gazete haberlerinde egemen söylemin üretimini makro ve mikro düzeyde şematize ederek 6 başlık altında toplar. (Van Dijk, 1984; 1991a, 1993a; 2015b):

“1. Başlıklar ve haber girişleri, anlamsal makro yapıyı (ana tema) ifade etmektedir. Bunlar gazeteciler tarafından oluşturulur. Zihni modellerin tercih edilmiş makro yapılarını arttırmayı sağlar. Bir gösteri böylece sosyal düzenin şiddet saldırısı olarak tanımlanır.

2. Göçmen ve mültecilerin olumsuz eylemleri birinci sayfalarda abartılarak aktarılır.

3. Çıkarımlar ve ön varsayımlar söylemin güçlü anlamsal unsurlarıdır.

4. Metaforlar, soyut zihni modelleri somutlaştırmak için güçlü araçlardır.

5. Güçlü konuşmacıların söylemi içindeki zihni modellerin sözcüksel ifadeleri, sadece bilgiyi etkilemez aynı zamanda alıcının zihni modelleri içindeki düşünceleri de etkiler.

6. Pasif cümle yapıları ve adlaştırmalar, şiddet eylemini yapanına göre arttırmak ya da azaltmamak için kullanılmaktadır” (akt:Özer, 2018: 128).

İnternet haberciliğiyle haberde ekonomik politik kaygıların yerini okuyucu ile kurulan manevi kaygıların aldığını vurgulayan Karaduman ve Akbulutgiller ise; yeni medya araçlarının kullanıma başlamasıyla beraber haberlerin ideolojinin aktarılmasında etkili bir araç halini aldığını ifade eder. İdeolojinin aktarımının haber başlıklarından başlayarak görünür kılındığını göç ve göçmenlerle ilgili internet haberlerinden verdiği “*Polis, genç göçmen işçilerinin yüksek suç oranı hakkında endişendiğini bildirdi.*” Başlığıyla internet gazetesinde çıkan göçmenlerin suç ile özdeşleştirilerek ötekileştirilmesi üzerinden örneklendirmiştir (Karaduman ve Akbulutgiller, 2018: 112). Dube ise; internet haberlerinin gazete ve televizyon haberlerinin bir karşımı olduğunu pratiklik bakımından kısa bilgi vermesi yönünden ayrıntılı olduğuna değinir. Nancy Du Vergne Smith; internet haberlerinin hiper metinsellik özellikleri ile haberler arasında bağlantılar oluşturarak haberler arası aralan bağlam bilgisinin kurulduğunu habere yönelik fotoğraf, ses gibi multi medya materyallerinin kullanılmaya başladığını, bu durumun göç ve göçmenlere yönelik haberlerde yer alan olay örgüsünün kurulması bakımından önemine değinmiştir (Gürcan, 2012: 31).

Teun Van Dijk makro yapı çözümlemeleriyle başladığı eleştirel haber çözümlemelerini anlamın oluşumunu incelediği mikro yapı çözümlemesiyle sürdürür. Dijk, mikro kelimesini medya incelemelerine söylemsel bir yaklaşım adını verdiği 1988 yılında yayımlanan “Adiscourse Approach to Media Analysis” adlı eserinde ifade eder. Mikro çözümlemelerinde haberi oluşturan en ufak yapıları esas alarak çözümlemelerini anlamın oluşumunda aktif rol oynayan dilsel unsurları ele alarak gerçekleştirir (Gülal, 2014: 30). Haberde yer alan dil kullanımı, bölgesel uyum ve retorik üzerinden yürütülen mikro yapı çözümlemeleri kendi içinde de semantik ve sentaktik çözümleme olarak çeşitlendirir. Sentaktik çözümlemede cümlelerin

kullanımı incelenerek anlamın oluşumunda rol oynayan aktiflik ve pasiflik durumu ele alınır. Mikro yapıda ayrıca bölgesel uyum başlığı altında metin içerisinde anlam bütünlüğü bakımından bölümlerin birbiriyle uyumları ele alınarak nedensellik ilişkileri cümleler vasıtasıyla ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır. İşlevsellik açısından ise; genel anlamdan özel anlama bir anlam bütünlüğünün varlığı anlatım yapılarında özetleme örneklemeler üzerinden inceler (Özer, 2009: 91).

Eleştirel Söylem Analizi yöntemi esas alınarak internet haberlerinde kamusal alanın önemli tartışma konularından biri olagelmış göç olgusunun siyasi parti liderlerinin demeçleri üzerinden ele alındığı bu çalışmada incelenen internet ortamında yayın yapan ideolojik farklılıklara sahip olan gazeteler alınarak internet haberlerindeki ideoloji üretimi ele alındı. Gazetelerin bir kısmı içeriklerini internet ortamına aktaran ana akım gazeteler, bir kısmı sadece internet ortamında yayın yapan gazetelerden oluşmaktadır. Gazetelerden; Cumhuriyet, Sözcü, Birgün, Sol, gazeteleri merkezin solunda bir yayın politikası benimsemekle birlikte içeriklerini internet ortamına taşıyan gazeteler iken yine merkezin solunda bir yayın politikasıyla politik yol, T24, Gazete Duvar, İnternet Siteleri internet merkezli kurulan internet haber siteleridir. Merkezin sağını temsil etmesi bakımından Yeni Şafak, Sabah, Millî Gazete, Akit sayılabilirken merkezde Hürriyet, Milliyet, haber.com, gazetelerinin internet haber sitelerinde yer alan haberler ele alınmış. Haberlerde söylemsel farklılıkların oluşumu Teun Van Dijk'ın eleştirel haber çözümlemelerinde kullandığı makro ve mikro çözümleme yöntemi esas alınarak irdelendi.

4.3.Bulgular ve Yorum

Yeni medyanın kullanımıyla internet gazetelerinde göçmenlerin, siyasi parti liderlerinin söylemleri üzerinden inşası, Teun Van Dijk'ın eleştirel söylem çözümlemesi yöntemiyle değerlendirildi. İnternet haber sitelerinde en çok tıklanan haberler ele alınarak incelendi.

4.3.1.Adalet Kalkınma Partisi Lideri Recep Tayyip Erdoğan'ının Göç ve Göçmenlerle İlgili İnternet Haberlerinin İncelenmesi

Erdoğan'ının göç süreci ve göçmenlere yönelik söylemlerinin internet gazetelerinde yer alış şekli ele alınarak makro yapı çözümlemesinde tematik ve şematik çözümlemelerle incelendi. Ardından mikro yapı analiziyle sentaktik ve semantik çözümlemeler gerçekleştirildi.

4.3.1.1. Makro Yapı Analizleri

Yeni Şafak gazetesinin internet sitesi yenisafak.com' da yer alan 22 Şubat 2021 tarihli haberinde AKP Lideri Recep Tayyip Erdoğan'ının Uluslararası göç Konferansında mültecilere yönelik sözleri üst başlıktan *“Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan AB ve ABD'ye tepki: Bize Verilen Sözler tutulmadı.”* şeklinde okuyuculara siyah büyük puntolarla aktarılmaktadır. Haberde Erdoğan'ın Uluslararası göç konferansında Türkiye ve Avrupa ülkelerinin göçmen kabulüne yönelik aldığı desteklerde eşit bir tutumun sergilenmediğine dair sözleri doğrudan okuyuculara aktarılmıştır. AKP Lideri'nin göçmenler konusunda yaşanan sorunlara yönelik demeçlerini *“İnsanlık Akdeniz ve Ege'de sınıfta kaldı.”* başlığında ele alınarak, Yunanistan ve Avrupa'nın göçmen kabulü konusunda isteksiz tutumuyla göçmen yükünü Türkiye'nin taşımasını istedikleri vurgulanmaktadır. *“ABD'ye Tepki: Bu nasıl NATO ittifakı?”* Başlığında AKP lideri Türkiye'nin Suriyeli göçmenler konusu olmak üzere tarihsel açıdan Irak, Kobani gibi savaş bölgelerinden tarih boyunca göçmenlere ev sahipliği yaptıklarını dile getirirken, göçmenler konusunda Türkiye'nin gerek göçmen kabulü gerekse göçmenler üzerinden verilen yardımlarda negatif ayrımcılığa maruz kaldığını *“AB'ye tepki: Açıklamaları hep yalan”* başlığıyla okuyucuya duyurulmuştur. Haberde göçmenlere yönelik ardalan bağlam bilgisine yer verilmezken AKP lideri Türkiye'ye göçmen kabulü çerçevesinde gönderilmesi gereken yardım miktarlarına değinmiş gönderilmediğine dikkat çekmiştir. Türkiye'nin göçmenler konusunda gerçekleştirdiği faaliyetleri *“Suriyeli sığınmacılara sahip çıkan tek ülkeyiz.”* başlığında ele almıştır.

Birgün gazetesinin internet haber sitesi birgun.net'te 18 Nisan 2022 tarihli haberinde AKP lideri'nin Suriyeli göçmenlerin kendi topraklarına dönmelerine

yönelik manşetten “*Erdoğan: Suriyeli kardeşlerimizin geri dönüşü için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz.*” şeklinde okuyuculara aktarılırken haberin spotunda Türkiye’nin göçmenler konusunda dünya ülkeleri tarafından desteklenmediği Erdoğan tarafından ifade edilmektedir. Haberin girişinde de AKP genel başkanı Erdoğan, Türkiye’de yer alan göçmenlere yönelik sayıları vererek Türkiye’nin süreçte dünya tarafından yalnız bırakıldığını ifade etmiştir. “*Suriyelilerin onurlu dönüşleri için mücadele ediyoruz.*” Ara başlığında Türkiye’de var olan göçmen sayısı verilerek bölgedeki terör sorununa değinmiştir. Haberde ardaan bağlam bilgisine yer verilmezken haberde yer alan fotoğrafla Erdoğan’ının yaptığı açıklamalar bağlamından koparılarak eleştirel bir bakış açısı sergilenmiştir.

Sözcü gazetesinin İnternet haber sitesi www.sözcü.com.tr’de 15 Mart 2022 tarihli haberde AKP Lideri Recep Tayyip Erdoğan’ın Uluslararası iyilik Ödülleri töreninde CHP Lideri Kemal Kılıçdaroğlu’nun göçmenlere yönelik ifadelerine cevabı manşetten okurlara “Cumhurbaşkanı *Erdoğan’dan ‘mülteci’ açıklaması: Biz göndermeyeceğiz.*” şeklinde aktararak AKP Lideri’nin göçmen politikasını net bir şekilde ortaya koymuştur. AKP lideri’nin Erdoğan geçmiş açıklamalarıyla çelişmek pahasına kendisini ve partisini direkt göç ve göçmen politikası üzerinden CHP’nin karşıtı olarak konumlandırmaktadır. Başlık okunduğunda enformasyon eksiltilmesine gidildiğinden mültecilerin kimin tarafından gönderileceği anlaşılmamaktadır. Bu nedenle haber okuyucusunun haberi anlamlandırabilmesi için haberin spotunu da okuması gerekmektedir. Haberin spotunda ise; Cumhurbaşkanı Erdoğan’ının muhalefete yönelik mülteci eleştirisi “*Bu güzel ülkemizde ana muhalefetin başındaki ve yanındakiler ne diyor? Biz seçimi kazandığımızda bu ülkedeki mültecileri ülkelerine göndereceğiz” diyorlar. Biz göndermeyeceğiz.*” Şeklinde dir. Spot okunduğunda mültecilerin CHP Lideri tarafından gönderileceği anlaşılmakta başlıkla spot arasında genelden özele giden bir anlatım biçimi oluşturulmaktadır. Haberin ara başlığı yine haber temasına uygun olarak “Biz mültecileri ülkelerine geri göndermeyeceğiz.” şeklinde ifade edilerek göçmenlerin gönderilme projesinin iktidarın değil muhalefetin bir projesi olduğu dile getirilmektedir. Mültecilerin bir yük oluşturmadığına yönelik bir anlamın oluşması bakımından AKP dönemi öncesi

durum sağlıktan terörle mücadeleyle kadar Erdoğan'ının sözleri üzerinden eleştirel bir bakış açısıyla ele alınmıştır.

Hürriyet Gazetesinin internet sitesinde hürriyet.com.tr'de 3 Şubat 2022 tarihinde yer alan haberde “*Erdoğan'dan 'mülteciler için titiz olun' talimatı 'şeklinde okurla' buluşmuştur.* Göç sürecinin bir zorunluluk sonucu ortaya çıktığı ifade edilirken haberin şematik yapı çözümlemesinde ardaan bağlam bilgisi anlamında göç sürecine değinilmemiştir. Haberin spotunda AKP lideri Erdoğan'ının göçmenlerle ilgili sözlerine yer verilerek devam eden haberde Erdoğan'ının sözleri üzerinden göç sürecinin bir zorunluluk sonucu ortaya çıktığı ifade edilirken haber Cumhur İttifakı ara başlığıyla süreçte Erdoğan'ının görüşlerinin ittifakın görüşlerini yansıttığı üzerinden bir anlatım oluşturulmuştur.

Cumhuriyet Gazetesinin internet sitesi www. cumhuriyet.com.tr'de yer alan 28 Temmuz 2021 tarihli haberde“*Erdoğan'ın eski tarihli göçmen açıklaması gündem oldu*” başlığıyla okuyucuya aktarılmaktadır.Haberde. AKP Lideri Erdoğan'ının Refah Partisi kürsüsünden partililere yönelik konuşmasının fotoğrafı manşette verilerek Recep Tayyip Erdoğan' nın göç ve göçmenlere yönelik söylemlerindeki tarihsel değişimin altı çizilmiştir. Söylemsel tutarsızlığının üzerinden bir anlatımın oluşturulduğu haberin spotunda Erdoğan'ının Refah Partisinde siyaset yaptığı süreçte göç ve göçmenlere yönelik olumsuz ifadeler içeren internet ortamında yer alan videosunun kamuoyu oluşturmalarına rağmen ana akım medyada yer bulamamasına değinilmiştir. Haber bu açıdan yeni medya ortamlarının haber aktarım süreçlerindeki önemine dikkat çekmektedir. Erdoğan'ın Bulgaristan Göçmenleri için söyledikleri yeniden gündem oldu: ‘*Gelin diyorsun ama Ahmet Mehmet aç.*’; *Yine kendini yalanladı: Erdoğan'ın eski tarihli göçmen açıklaması sosyal medyayı salladı.*’ ara başlıklarıyla detaylandırılarak Erdoğan'ın geçmiş dönemlerde göç sürecini milli beka meselesi olarak görerek göçmenlere karşı olumsuz tutumları ile günümüzdeki göç politikası ve göç söylemleri üzerinden izlediği kabul sürecinin tezatlığı görünür kılınarak Erdoğan'ın göçmenlere yönelik söylemlerinin ardaan bilgisi tarihsel gelişim süreci içerisinde okuyuculara aktarılan haberin kaynağını sosyal ağlarda yapılan paylaşımlar oluşturmaktadır.

Sabah gazetesinin internet haber sitesi sabah.com.tr’de 21 Mayıs 2021 tarihinde *Başkan Erdoğan’dan Çerkes sürgünü mesajı: Büyük acıyı yüreğimde hissediyorum* başlığıyla aktarılan haberde 21 Mayıs 1864 Büyük Çerkes Sürgünü olarak adlandırılan Kafkasya coğrafyasındaki müslüman halklarının Kafkasya’dan sürülüş tarihinin sonu olarak tarihte yerini alan büyük göçü anmasına yönelik mesajı manşetten okuyuculara duyurulmuştur. Haberin spotunda AKP Lideri Erdoğan’ının Kafkas göçünün yıldönümüne yönelik Twitter paylaşımı doğrudan aktarılırken Erdoğan’ın göçmenlere yönelik iyi dilek temennileri okuyuculara aktarılırken haberde ara başlığa yer verilmeyerek Erdoğan’ının Twitter paylaşımı okuyuculara iletilmiştir.

Sözcü gazetesinin internet haber sitesi sözcü.com.tr’de 21 Eylül 2021 tarihinde *Erdoğan’dan BM’ye göç mesajı: Tahammülümüz kalmadı*. Başlığıyla okuyuculara sunulan haberde AKP Lideri Erdoğan’ının Birleşmiş Milletler Genel Kurulundaki göç süreci başta olmak üzere küresel çaptaki sorunlarına yönelik açıklamaları konu alınmıştır. Haberin spotunda Erdoğan’ının yaptığı göç sürecine yönelik açıklama doğrudan okuyuculara aktarılırken haber kaynağı olarak Recep Tayyip Erdoğan; Cumhurbaşkanı ve AKP lideri haberde yer almıştır Erdoğan’ın göç süreci ile küresel salgına yönelik dünya ülkelerini eleştirel sözleri ara başlıklar halinde okuyucularla “*Salgında, küresel dayanışma açısından iyi bir imtihan verilemedi.*” , “*Afganistan’ın uluslararası camianın yardımına ve dayanışmasına ihtiyacı bulunuyor.*”, “*Uluslararası toplum bir on yıl daha Suriye krizinin devam etmesine izin veremez*” şeklinde verilerek haber detaylandırılmıştır.

Cumhuriyet.com.tr’de 15 Ağustos 2021 tarihli haberinde de AKP Lideri Erdoğan’ın göç ve göçmenlere yönelik söylemlerinin tarihsel değişimi ele alınarak haber teması oluşturulmuştur. Haberin başlığı ise; haberin temasına uygun olarak söylemsel tutarsızlığı “*Erdoğan kendisini yalanladı.*” başlığıyla dile getirilmektedir. Haberin spotunda, Afgan göçü üzerinden, Erdoğan’ın yönetim değişikliği ile oluşan söylemsel farklılığı ifade edilmektedir. Haberin girişinde Türkiye’ye Afganistan üzerinden gerçekleşen göç sürecine değinilmiştir. Haberin ara başlığı ile başlığının aynı olduğu habere CHP İzmir Milletvekili Tuncay Özkan’ının tweetleri üzerinden kaynak gösterilmiştir. Haberin ardalın bağlam bilgisi bakımından göç sürecine

yönelik Erdoğan'ın katıldığı televizyon canlı yayınındaki göç ile ilgili ifadeleri doğrudan okuyucuyla paylaşmıştır.

Cumhuriyet. com. tr'de 27 Ağustos 2021 tarihli haberde ise AKP Lideri *Erdoğan'ının Afganistan'dan olası göçe yönelik Taliban Rejimi ile görüşmesini "Erdoğan'dan 'Taliban' açıklaması: Görüşüldü, yine görüşülür"* şeklinde doğrudan kalın puntolarla okuyuculara aktaran gazete Haberin spotunda Erdoğan'ın sözleri doğrudan AKP'li Cumhurbaşkanı'nın açıklamaları şeklinde aktararak ifadelerin belli bir partinin ve ideolojinin ekseninde şekillendiği belirtmektedir. Bu durumun kararların toplumun bir kesiminin görüşlerini temsil ettiği şeklinde bir anlatım oluşturulmaktadır. Haberde Afganistan'daki yönetim değişikliğiyle beraber saldırı ortamının beraberinde getirdiği göç dalgasına Erdoğan'ının sözleri üzerinden değinilerek İktidar ve muhalefet liderlerinin göç sürecindeki karşıt söylemleri *"Türkiye'deki Afgan göçmenler "* ve *"CHP'ye eleştiri"* başlıklarında detaylandırılırken. Cumhurbaşkanı'nın Bosna Hersek ile ilgili açıklamaları *"Bosna Hersek ziyareti"* başlığı altında okuyuculara aktararak Erdoğan'ın dünya siyasetine bakışı dile getirilmiştir. Haberin bütününde göç sürecinde dünya siyasetinin bir parçası olduğuna yönelik bir anlam bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır.

Birgün gazetesi birgün.net'te 15 Ağustos 2021 tarihli haberin başlığında Erdoğan'ının Afgan göçüne yönelik sözleri televizyonda katıldığı yayından göç ile ilgili bölümü alınarak haberleştirilmiştir. Haberde Türkiye'ye yönelik göç dalgası sözleri, *Erdoğan: Yoğunlaşan bir Afgan göçmen dalgasıyla karşı karşıyayız* şeklinde koyu puntolarla okuyucuya duyurulmuştur. Haberin spotunda Erdoğan'ının açıklamaları AKP'li Cumhurbaşkanı olarak okuyuculara aktarılırken Cumhurbaşkanı'nın partisi ön plana çıkarılarak tarafsızlığı sorgulanmıştır. Haberin girişinde Afganistan'dan yaşanan göç dalgasına yönelik Erdoğan'ın sözleri doğrudan aktararak Türkiye'nin süreçte sorumluluğu ön plana çıkarılmıştır. Erdoğan ve Hükümeti'nin göç sürecinde izlediği olumlu politikalar ve göç politikalarının eleştirenlere yönelik Erdoğan'ın eleştirel sözlerinden oluşması bakımından iki ana tema ekseninde kurulmuştur.

Cumhuriyet gazetesinin internet haber sitesi cumhuriyet.com.tr’de 20 Ağustos 2021 tarihinde “*Erdoğan, Türkiye’deki Afgan göçmenlerin sayısını açıkladı.*” başlığıyla okuyucularla aktarılan haber Erdoğan’ının basın açıklamalarında adet haline gelen Cuma namazı sonrası açıklamasına yer verilerek; AKP’li Lideri Recep Tayyip Erdoğan yaptığı açıklamada “Türkiye’de *şu an 300 bin Afganistanlı göçmen bulunmaktadır.*” spotuyla doğrudan okuyuculara aktarılırken Erdoğan’ın kamuoyunda göçmenlere yönelik düzensiz göç iddiaları karşısındaki demeçlerine ilk ağızdan yer verilmektedir. Haberde AKP lideri Erdoğan’nın Afgan göçüne yönelik açıklamaları doğrudan okuyuculara verilirken muhalefetin açıklamalarına ver verilmeyerek Erdoğan’nın açıklamaları üzerinden muhalefetin göçmen konusundaki tutumu okuyucuya aktarılmıştır.

22 Ağustos 2021 Cumhuriyet.com.tr’de yer alan bir diğer haberde Erdoğan’ının başta İngiltere Başbakanı Boris Johnson olmak üzere Avrupa Birliği Konseyi Başkanı Charles Michel ile Afganistan’daki yönetim değişikliği sonrası yaşanabilecek olası göç akımını önlemeye yönelik dünya liderleri ile yaptığı telefon görüşmeleri Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının açıklamalarına dayandırılarak okuyuculara sunulmuştur. Haberde Erdoğan’ının görüştüğü liderlerle göç sürecine yönelik konuları ele aldığı dile getirilerek haberin başlığı *Erdoğan’dan kritik Afgan görüşmesi* olarak okuyuculara ulaştırılmıştır. Başlığa taşınan kritik sözcüğü ile süreçte Erdoğan’nın karar verici bir rol oynamaktan uzak olduğu izlenimi verilirken göç sürecine yönelik bir çözüm bulma çabası vurgulanmıştır. Haberin spotunda ise; AKP’li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İngiltere Başbakanı Boris Johnson ile telefonda görüştü ifadesine yer verilerek temas kuran iki liderden Johnson ülkesini temsil eden bir konumda sunulmasına rağmen Erdoğan partisi ile sunularak ülkenin tümünü temsil etmekten uzak olduğu yönünde bir anlatım sergilenmiştir. Haber göç sürecine yönelik konuları kapsayan Kabil havalimanından tahliyeler Erdoğan’dan uluslararası topluma ‘*Afgan göçü ‘çağrısı, Avrupa Birliği Başkanı ile görüştü, Afganistan Meselesi*’ ele alındı ara başlıklarıyla detaylandırılarak Erdoğan’ının göç sürecine yönelik yaptığı görüşmeler üzerinden bir anlatım oluşturulmaktadır.

T-24 internet gazetesinin internet sitesi t-24.com.tr’de 19 Ağustos 2021 tarihli Erdoğan’ının kabine toplantısı ardından Türkiye gündemine ilişkin yaptığı açıklamalardan oluşan haberi “*Erdoğan:Türkiye,Avrupa’nın mülteci ambarı değil.*” üst başlığıyla sitede yer alırken haberin spotunda Erdoğan’ının kabine toplantısı sonrası yaptığı açıklamalarının satır başlarına değinilerek haber Cumhurbaşkanı afetler, aşılama çalışmaları ve mülteci meselesine ilişkin açıklamalarda bulundu şeklinde özetlenmektedir. Haberin girişinde Erdoğan’ının Afganistan’dan yaşanacak göç dalgasına yönelik sözleri doğrudan okuyuculara aktarılırken Erdoğan’ının göç dalgasını önlemeye yönelik söylemleri dolaylı olarak okuyuculara aktarılarak süreçte Erdoğan ve hükümetin sorumluluğu perdelenmeye çalışılmıştır. Haberde araldan bağlam bilgisine Erdoğan’ın söylemleri üzerinden yer verilerek süreç Tarihsel bağlamda yaşanan göç süreçlerine dayandırılmaktadır. Günümüzdeki göç dalgasının başlangıcı, 2011 Suriye iç savaşına dayandırılarak dönemin yöneticilerine dikkat çekilen haberde göç konusunda Avrupa ülkelerinin bencil bir tutum içinde oldukları Türkiye’nin buna izin vermeyeceğine yönelik bir söylem oluşturmaktadır. Haberde covid sürecine yönelik aşı olmayanlara bazı yerlerde pcr testi zorunluluğu ara başlığıyla detaylandırılırken bu başlıkta da göç ve göçle mücadele de Erdoğan’ın verdiği sayısal değerler üzerinden bir süreç olarak ele alındı. Bu başlıkta ayrıca Erdoğan’ın konuşmasındaki diğer konulara da yer vererek haberde başta göç olayı olmak üzere eğitimden, doğal afetlere kadar Erdoğan’ının kabine toplantısı sonrası basın açıklamalarını kapsayacak şekilde aktarılmaktadır.

Hürriyet gazetesinin 16 Ekim 2021 tarihli bir diğer internet haber sitesi hurriyet.com.tr’de Erdoğan’ın göç ve göçmenlere yönelik sözleri Almanya Başkanı Angela Merkel’in veda ziyareti kapsamında gazetecilerin sorularına verdiği yanıtlar üzerinden okuyucularla: “*Son Dakika! Merkel’in veda ziyaretinde dikkat çeken mesajlar! Erdoğan: Yunanistan gibi yapamayız.*” Üst başlığıyla okuyuculara aktarılmıştır. Haberin spotunda Angela Merkel’in veda ziyaretleri kapsamında Türkiye’ye yönelik ziyaretinde gerek Erdoğan’ının gerekse Merkel’in göç ve mültecilere yönelik sözleri doğrudan anlatım yöntemiyle okuyuculara sunulurken haberde veda ziyaretine yönelik detaylar Erdoğan “*Merkel’e boğazı anlattı.*” “*İki liderden ortak açıklama*” ara başlıklarıyla okuyucuya duyurulmuştur. Erdoğan’ının

sözlerinin doğrudan paylaşıldığı, “Kritik meselelerdeki beklentilerimizi değerli dostumla bir kez daha paylaştım.” ara başlığında Türkiye’nin “göç meselesi üzerinden endişelerinin yanı sıra dünya siyasetine yönelik Erdoğan’ın sözleri doğrudan okuyuculara iletilerek Erdoğan’ın başta göç süreci olmak üzere Türkiye Avrupa Birliği arasındaki konular da Merkel’in üstlendiği role yönelik sözlerine yer verilmiştir. Haber Erdoğan’ının Merkel’e yönelik “*Türk Toplumuyla geliştirdiği ilişkilerden mutluluk duyduk.*” ara başlığında ise, kültürel ırkçılık konularında Türklerin maruz kaldığı olumsuz davranış kalıplarına dikkat çekilmiştir. Haber, Merkel’in ziyarette başta Avrupa’ya göç eden Türklere yönelik açıklamalarının yanı sıra Afganistan ve Suriye’den yaşanan göçlere yönelik açıklamalarını içeren “*İşte Angela Merkel’in açıklamaları.*” ara başlığıyla okuyuculara ulaşmıştır.

T24 internet gazetesi t-24.com.tr’de 23 Ağustos 2021 tarihli haberinde AKP lideri Erdoğan’ın attığı tweetleri konu alan haber ara başlık barındırmayarak sadece ana başlık üzerinden Erdoğan’ın Afganistan’da yaşanan göç dalgasıyla ilgili açıklamalarını konu almaktadır. Başlıkta Erdoğan’ının göç sürecine yönelik ifadeleri üzerinden tek taraflı bir çabanın olduğu yolunda bir anlatım oluşturulurken Erdoğan’ın ifadeleri doğrudan verilerek göç sürecinin engellenmesine yönelik gerek Türkiye gerekse göç bölgelerinde gerekli adımların atıldığının altı çizilerek göç sürecinde, Türkiye’nin rolüne eleştirel bir bakış açısı getirilmiştir.

Cumhuriyet gazetesinin internet haber sitesi cumhuriyet.com.tr’de 9 Mart 2022 tarihli haberinde AKP lideri Recep Tayyip Erdoğan’ın hekim göçüne ilişkin Dünya kadınlar gününde yaptığı açıklama manşetten “*Doktorlara ‘Gidiyorlarsa gitsinler’ diyen Erdoğan’a tepki yağdı.*” olarak duyurulurken haberin spotunda Doktorların göç etme nedenlerinin bir zorunluluktan kaynaklandığının altı çizilerek Erdoğan’ın göç sürecine ilişkin açıklamalarına sosyal medya platformu üzerinden gelen tepkilere değinilmektedir. Haberin girişinde Erdoğan’ın hekim göçüne yönelik bakışını göstermek amacıyla doktor göçüne yönelik ifadeleri doğrudan aktarılırken kalın puntolarla verilerek göç sürecine bakışı ortaya konulmaktadır. Haberin girişinde de Erdoğan’ın hekim göçüne yönelik bakışı ücret ve çalışma şartları üzerinden haberleştirilen “*O ifadeleri tepki yağdı*” başlığında ise AKP lideri’nin hekimlerine

yönelik ifadelerine başta doktorlar olmak üzere kamuoyu önünde olan kişilerin tepki tweetlerine yer verilmektedir.

4.3.1.2.Mikro Yapı Çözümlemeleri

Mikro yapı çözümlemeleri metinlerin okuyucuya iletmek istediği ideolojik bakış açısını ortaya çıkarmada etkili bir çözümleme olarak ele alınmaktadır. Eleştirel söylem çözümlemesi metinlerin okuyucuya vermek istediği ideolojik bakış açısını göstermesi bakımından haber metinlerini mikro yapı çözümlemeleriyle ele alarak haberlerde anlamının oluşumunu sağlayan mikro yapı unsurlarına odaklanmaktadır. Adalet ve Kalkınma Partisi Lideri Recep Tayyip Erdoğan'ın internet haberlerinde göç ve göçmenlere yönelik söylemlerinin yer aldığı haberler Teun Van Dijk'ın mikro yapısal çözümlemesi çerçevesinde ele alınarak haberlerde Erdoğan'ın söylemleri üzerinden göç süreci ve göçmenlere bakış açısı incelendi. Mikro yapı çözümlemelerinde cümle yapıları ele alınarak aktif ve pasif kullanımlar aracılığıyla ideolojik üretim sağlanırken haberde kullanılan zamirler, sıfatlar aracılığıyla haberin aktörleri konumlandırılarak okuyucuya sunulmaktadır.

Yeni Şafak Gazetesinin internet sitesi yenişafak.com.tr'nin 22 Şubat 2021 tarihli haberinin sentaktik analizinde AKP Lideri Erdoğan'ın göçmenler konusunda Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'ne yönelik eleştirileri “*tepki*” olarak nitelendirildiği görülmektedir. Türkiye ve Avrupa Birliği arasında göçmenler konusunda bir anlaşmazlığın olduğunun altı çizilmektedir. Haberde AKP Lideri'nin Türkiye'ye göçmenlere gereken destek verilmemesini Yunanistan üzerinden dile getirirken ‘*Avrupa Elini Taşın Altına Koymadı.*’ olarak etken cümle yapısı kullanımıyla göçmenleri kabul sürecinde Avrupa Birliğini etkin bir aktör olarak tanımlamaktadır. Avrupa birliğinin göçmenler konusundaki tutumun “*hep yalan*” olarak nitelendiren AKP Lideri göçmenleri olumsuzlukların öznesi olarak göstermek suretiyle kendisinin ve partisinin yürüttüğü göçmen politikasını olumlayarak göçmenlerle ilgili olumsuzlukların kaynağını göçmen sayısının fazlalığı ve kaynak eksikliği üzerinden Avrupa Birliği olarak göstermektedir. “*100 bin sığınmacı için Yunanistan’a 3 Milyar Euro destek verirken 4milyon sığınmacı için elini taşın altına koymadı.*” şeklinde ifade ederek ikili karşıtlık üzerinden Türkiye'nin göçmeler

konusunda ayrımcılığa maruz bırakıldığını ortaya koymaktadır. Haberde AKP lideri Amerika Birleşik Devletleri'ni terör ve göç üzerinden “yalan, terör, terörist “gibi niteleyici kelimelerle ifade etmektedir.

Birgün. com.tr’de 18 Nisan 2022 tarihli haberinde AKP Lideri Erdoğan'ın büyükelçilere yönelik düzenlenen iftarda göçmenlere yönelik sözleri manşetten “Suriyeli kardeşlerimizin geri dönüşü için elimizden geleni yapıyoruz.” şeklinde ifade etmektedir. Erdoğan tarafından Suriyeli göçmenler ‘kardeşimiz’ olarak nitelendirilerek başta ülke yönetimi ve Türk vatandaşları açısından ortada ırkçı bir durumun olmadığına altı çizilirken Suriyeli göçmenlerin gönderilmesinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin kararlı olduğu mesajı ilk ağızdan vurgulanmaktadır. Haberde Türkiye’nin göçmenlere yönelik mücadelesinde Dünya ülkeleri tarafından yalnız bırakıldığı Erdoğan tarafından "Tek başına bırakılmış olsak da Suriyeli kardeşlerimizin gönüllü ve onurlu geri dönüşü için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz" şeklinde ifade edilmiş. “*Onurlu dönüş*” ifadeleriyle bölgelerini Türkiye tarafından tekrar yaşanılabilir bir yer haline geleceğinin altı çizilerek Türkiye’nin başlattığı sınır ötesi operasyonların haklılığına atıf yapılmaktadır.

Sözcü.com.tr’de 15 Mart 2022 tarihli haberinde AKP Lideri Recep Tayyip Erdoğan'ın CHP Lideri’nin göçmen politikasına yönelik cevabı başlığa taşınarak “biz” ifadesiyle karşıtlık yaratılmaya çalışılmıştır. Haberin spotunda başlıkta yaratılan karşıtlık durumu ülkenin iyiliğini düşünenler ve düşünmeyenler zemininde kurgulanarak “Bu güzel ülkemizde ana muhaletin başındaki ve yanındakiler ne diyor?” ifadeleriyle başta ana muhalefet partisi lideri ve millet ittifakının ülkeye yönelik göçmenler üzerinden kötü planlarının olduğuna yönelik bir anlam oluşturmaya çalışılmış. Haberin girişinde AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın Diyanet vakfındaki konuşmasında kendisini ve partisini biz olarak tanımlayarak “*ortak kaderimiz*” ifadeleriyle Adalet ve Kalkınma Partisi ve kendi kaderiyle milletin kaderini başta küresel salgın süreci ve terörle mücadele üzerinden bir sunarken, öteki olarak karşısına Cumhuriyet Halk Partisini koyarak terörle ilişkilendirerek “siyasetçi görünümlü insan kaçakçıları” olarak tanımlamıştır. Yine, Erdoğan’ın söylemleri üzerinden toplumsal değerlerin başta Erdoğan ve Cumhuriyet ittifakı tarafından tarihsel anlamda taşıdığını “kadim değerleri yeniden inşa

edeceğiz.” olarak dile getirilen haberde başta Cumhuriyet Halk Partisi ve millet ittifakı olmak üzere süreçte yer alan diğer aktörler “*onlar*” olarak nitelendirilirken haberin devamında bölücü terör örgütünün eylemlerinden küresel salgına kadar Erdoğan’ın söylemleri üzerinden tüm olumsuzluklar millet ittifakı ile ilişkilendirilerek “zindana çevirdiler, büyük yarayı anaların yüreklerinde açtılar. “İfadeleriyle doğrudan okuyucuya aktarılmaktadır. Lexical seçimlerinde de “ortak kaderimiz”, “hepimiz” “kadim değerlerimiz” ifadeleriyle toplumun hassasiyeti üzerinden ideolojik üretim gerçekleştirilmiştir.

Hürriyet.com.tr’de 3 Şubat 2022 tarihli internet haberde AKP lideri Erdoğan’ın göçmenlere yönelik sözleri ‘titiz olun’ şeklinde okuyuculara iletilirken etken cümle yapısı kullanılarak göçmenlere yönelik tutum ve uygulamaların oluşumunda karar verme yetkisinin ve dolaylı sorumlunun Erdoğan olduğu vurgulanmaktadır. Titiz olun ifadesiyle ortada göçmenlere yönelik kötü bir muamelenin olduğu ve bu olumsuz durumun başta Erdoğan olmak üzere bilindiği yönünde bir anlatım oluşturmalarının yanı sıra haberde Van Dijk’ın, göçmenlere yönelik belirgin sempati ilkesi kullanılarak anlamsal bütünlük sağlanmıştır. Haberde Erdoğan’ın göçmenlere bakışı *keyifleri için gelmediler sahiplenmeliyiz* ifadeleriyle örtük bir anlam üzerinden göçün bir zorunluluk sonucunda gerçekleştiği belirtilirken göçmenlerin geçici bir süre için ülkemizde bulunduğu misafirlerimiz sözcüğüyle ifade edilerek haberin retorik görünümü; Türk toplumunun misafirperverliğine yapılan gönderme ile haberin tarihsel bir arka plan yaratılarak Bu tarihsel arka planla birlikte Türk milletinin tarihin her döneminde kendisine sığınan toplulukları himaye ettiğine yönelik bir bakış açısının Cumhur ittifakında olduğunun altı çizilmektedir. Erdoğan’ın sözleri üzerinden Muhalefet göç ve göçmenlere yönelik var olan sorun alanlarını görünür kılmakla suçlanarak ‘*var olan sorunları kaşıyorlar*’ olarak suçlanmıştır. Retorik görünüm olarak ayrıca; Cumhur ittifakına yönelik ‘onlar imha biz inşa için bir aradayız.’, sözleriyle Cumhur ittifakı kurucu unsur olarak sorunların tek çözüm adresi olarak gösterilirken kardeşlik *ruhuna riayet etmiyorlar* sözleriyle biz ve öteki vurgusu yapılarak muhalefetin Türk toplumunun geleneksel değerlerini taşımadığı ve huzursuzluğa zemin hazırlayan bir tavır ve yaklaşımda olduğu yönünde bir anlatım oluşturularak Cumhur ittifakı dışında kalanlar ‘onlar’ olarak

nitelendirilmek suretiyle toplumsal sorunların öznesi olarak sunulmuştur. Ayrıca yine *'var olan sorunları yaşıyorlar'* ifadeleri ile anlamsal buzdağı oluşturarak göç sorununda göçmenleri ötekileştirmenin öznesi olarak muhalefet liderleri gösterilmiş. Haberde göçmenlere yönelik ötekileştirmenin öznesi muhalefet partileri iken, ülkenin bütünlüğünü sağlamaya çalışan 'cumhur ittifakıdır' söylemi oluşturulmuştur.

Cumhuriyet.com.tr'de 28 Temmuz 2021 tarihli haberinde AKP lideri Erdoğan'ın açıklamaları üzerinden haberin başlığında Erdoğan'ın göç konusunda tarihsel anlamda değişken bir politikasını dile getirmek amacıyla *'eski'* sözcüğünü turnak içinde vererek söylemsel tutarsızlığa dikkat çekmektedir. Haberin girişinde göç süreci *'denetimsiz'* olarak nitelendirilerek süreçte başta Erdoğan'ın ve AKP hükümetinin göç sürecine yönelik belirgin bir politikası olmadığı konusunda eleştirel bir anlatım benimsendi. Haberde Erdoğan'ın eleştirel sözleri üzerinden göç sürecinin temel meseleleri ele alınarak Todor Jivklov'un parça bütün ilişkisi üzerinden *"780 bin kilometre emrinize amade"* diyerek Türkiye'nin göçmenlerin gelişine açık bir hale geldiğini dile getirdi. *"casusu mu değil mi?"* ifadeleriyle ise; göçmenlerin tüm ülkeye yerleşecekleri üzerinden bir söylem oluşturulmuştur. Göçmenlerin denetiminde yaşanan zorluklara dikkat çekilen haberde edilgen cümle yapıları kullanılarak anlam kuvvetlendirilirken göçmenlerin ülke toprakları üzerine yerleşme niyetleri parça bütün ilişkisi kapsamında vurgulanmıştır. Haberde bölgesel uyum anlamında göçmenlerin Türkiye Cumhuriyeti Devletine yönelik yıkıcı faaliyetler içinde yer aldıklarına yönelik bir anlam oluşturulmaktadır. Bu anlam Göçmenlerin ekonomik sıkıntıları da beraberinde getireceği noktasında AKP Lideri'nin eski tarihli göçmen açıklaması üzerinden detaylandırılarak *"ülke insanı aç. Kadını satıyor, kızını satıyor, çalıştırıyor. Sen buna çözüm bulamamışken gelin diyorsun."* Doğrudan anlatım yoluyla ekonomik ve sosyolojik sorunların kaynağı olarak göçmenler ve hükümetin göçmen politikası, göçmenlerin iskân politikasına olumsuz etkileri üzerinden haber kaynağı üzerinden pekiştirilmiştir. Göçmenlerin iş gücüne tehdit oluşturarak ülke vatandaşlarını işsizlik ve açlığa maruz bırakacağı Erdoğan'ının sözleri üzerinden eleştirel bir bakış açısıyla aktararak AKP Lideri'nin geçmişteki göçmenlere bakış açısı günümüzdeki bakış açısıyla kıyaslanması bakımından eleştirel bir anlatımla ortaya konulmuştur.

Sabah.com.tr’de yer alan 21 Mayıs 2021 tarihli internet haberinin sentaktik çözümlemesinde Erdoğan’ının tarihte yaşanan büyük Kafkas göçü ve Kafkas göçmenlerine yönelik ifadeleri başlıkta “*yürekten hissediyorum*” aktif cümle yapısı kullanılarak göçmenleri benimsediğine yönelik bir anlatım oluşturulurken haberin girişinde “*kardeşlerimize*” kelimesinin kullanımı göçmenlerin kabullenildiğine yönelik bir anlamın oluşmasına yol açmaktadır. Göçmenlerin kardeş olarak nitelendirilmesinde söylemsel pratiklerin tarihsel bağlamı önem taşımaktadır. Tarihsel anlamda Erdoğan’ının siyasi ve ideolojik bakış açısı göz önüne alındığında Kafkas göçmenlerin çoğunluğunun mezhepsel olarak Sünni İslam olmasının yanı sıra etnik kökeni bakımından çoğunluğunun Turani kavimlerden oluşması söylemsel pratiklere etki ederken göç sürecinin ülkenin kurulmasından önce gerçekleşmesi ve söz edilen göçmen grubuyla Osmanlı Devletinde bir arada yaşanması gibi pek çok siyasi ve sosyolojik tarihsel arka plan Kafkas göçmenlerine yönelik söylemlerin günümüzde yaşanan göç sürecine yönelik söylemlerden ayrışmasına zemin hazırlamıştır.

Sözcü.com.tr internet sitesinde yer alan 21 Eylül 2021 tarihli haberin mikro analizi kapsamındaki sentaks çözümlemesinde Erdoğan’ın 76. genel kurul konuşmasında göç süreci başta olmak üzere edilgen yapı filleri kullanılarak Erdoğan’ın ve hükümetin göç sürecinde aktif bir aktör olmadığına yönelik bir anlam oluşturulmuştur. Afganistan’daki gelişmeler sebebiyle son dönemde bu ülkeden de göç ihtimaliyle “*karşı karşıyayız.*” gibi cümlelerle göç sürecinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin göçün ortaya çıkmasında ve önleme gücünden çok uzakta olduğuna yönelik bir anlatım tarzı benimsenirken Erdoğan’ın göç sürecine yönelik açıklamaları. ” görülmüştür, bırakılmıştır, temenni ediyoruz.” gibi edilgen fiil yapılarıyla iletilmesi haberde Erdoğan ve AKP hükümetinin göçmen meselesinde ikincil konumda olduğu dile getirmiştir. Haberde bölgesel uyum anlamında Erdoğan’ın göç sürecine yönelik ifadeleri üzerinden bir anlam oluşturulmayarak göç, küresel salgın gibi konular bir arada verilirken Haberin lexical çözümlemesinde “çeşitli statüde göçmen, göç akını, Suriye krizi, sözcükleri kullanılmak suretiyle haberin anlamsal bütünlüğü sağlanmıştır.

Cumhuriyet.com.tr’de 15 Ağustos 2021 tarihli internet haberinin sentaks çözümlemesinde Erdoğan’ının göç sürecine yönelik söylemsel tutarsızlığını, CHP milletvekilinin Twitter paylaşımları üzerinden kaynaklandırılarak görünür kılmıştır. Haberde AKP Lideri’nin göçmenler konusundaki eski konuşmaları “akla getirdi” olarak okuyuculara aktararak süreçteki söylemsel tutarsızlığa dikkat çekilmiştir. AKP Lideri’nin göçmenlere yönelik iki farklı açıklaması tırnak içerisinde peş peşe okuyuculara “*göçmen akınıyla karşı karşıyayız*”; “*göçmen sayısı abartıldığı gibi değil*” olarak doğrudan iletilirken AKP Lideri’nin göçmenlere bakışı ortaya konulmuş. “*Avrupa’nın huzurunu düşünüyor.*” ifadeleriyle Twitter üzerinden kaynaklandırılırken göçün Avrupa’ya ulaşmayacağı söylenerek göç akının Türkiye topraklarında kalacağına yönelik bir eleştirel anlam oluşturulmuştur. Haberin lexical çözümlemesinde; “Avrupa’nın huzuru, göç akını” kelimeleriyle haberin anlamsal bütünlüğü sağlanmıştır.

Aynı gazetenin(cumhuriyet.com.tr’ de)27 Ağustos 2021 tarihinde ise Erdoğan’ının Taliban’la başta göç konusu olmak üzere ortak konularda görüşmesi kendi ifadeleri üzerinden okuyucuya aktarılan haberde Erdoğan’ın görüşmeyi eleştirenlere yönelik resti başlığa taşınarak “görüşüldü, yine görüşürüz.” ifadeleri üzerinden dile getirilmiştir. Haberde Erdoğan’ın ifadeleri etken cümle yapıları içinde kullanılarak karar verici aktörün kendisi ve partisi olduğunu ifade eden Erdoğan, bu anlatımını “karar vereceğiz.” tahliye çalışmaları devam ediyor. Planlamaları titizlikle yaptık. Tahliyeler başarıyla gerçekleşti, taşındık. Duvarlarla örüyoruz.” ifadelerinde “biz” vurgusunu ön plana çıkarırken göç sürecinde muhalefet ve göç sürecinin muhatap ülkelerine yönelik açıklamaları ise edilgen cümle yapısında verilerek, “*görüşüldü, uydurdu, şeklinde okuyucuya aktarılacak suretiyle göç sürecinin kontrolünün AKP liderinde olduğu dile getirilerek başta göçmenler olmak üzere süreçteki diğer parti ve aktörler ikincil konumda sunulmuştur.*

Birgün.net’te , 15 Ağustos 2021 tarihli internet haberinin başlığından itibaren Erdoğan’ın göç sürecine yönelik sözleri üzerinden eleştirel bir okuma yapmıştır. Başlıkta Erdoğan’ın sözleri üzerinden göç süreci “*karşı karşıyayız.*” olarak nitelendirilerek ortada olumsuz bir durum olduğunun altını çizilirken bu duruma aniden gelindiğine yönelik bir anlamsal yapı oluşturulmuştur. Haberde Erdoğan’ın

sözleri ilk ağızdan AKP Lideri olarak okuyucuya aktarılırken Erdoğan'ın siyasal söylemlerinin taraflılığının altı çizilerek ideolojik bir okuma gerçekleştirilmiştir. Afganistan'da yaşanan göç süreci edilgen cümle yapısıyla verilmesinin yanı sıra “*yeni göç dalgasının tetiklenmesi*” ifadesiyle göç sürecinin ortaya çıkmasında Afganistan ve Türkiye harici bir başka aktörün varlığına dikkat çekilerek göç yükü başka bir aktöre atılırken “dalga” metaforu üzerinden göçün olası olumsuz yıkıcı etkilerine dikkat çekilmiştir. Erdoğan'ın göç söylemleri üzerindeki tutarsızlık “*yoğunlaşan bir Afgan göçmen dalgasıyla karşı karşıyayız.*”, “*sosyal medyada birilerinin abarttığı şekilde sınırlarımızdan düzensiz göç akını söz konusu değil*” ifadeleri üzerinden okuyuculara aktarılarak AKP Lideri'nin göçmenlere bakışı konusunda sabit bir söyleminin olmadığı dile getirmiştir.

Cumhuriyet.com.tr'de 20 Ağustos 2021 tarihli haberinin mikro yapı çözümlemesinde spotta Erdoğan tarafından açıklanan Afgan göçmenlerin sayısını doğrudan okuyucularına açıklayarak “*şu an 300 bin Afgan göçmen söz konusu*” ifadeleriyle göçmen sayısına haberde yer vermiştir. Erdoğan muhalefetin açıklamaları için “*yalan*” ifadesini kullanırken haberde Erdoğan'ının Afgan göçüne yönelik hükümetin yaptığı girişimlere yer vermiş muhalefetin iddialarını Amerika Birleşik Devletleri açıklamalarına dayandırarak çürütme yolunu tercih ederek “*ABD sığınmacı anlaşmasını yalanladığı halde bunlar hala konuşuyor.*” olarak Erdoğan'ının açıklamaları doğrudan okuyuculara aktarılmıştır. Haberde bölgesel uyum anlamında Erdoğan'ın açıklamaları üzerinden ülkeyi yöneten gücün Erdoğan ve AK Parti olduğu muhalefetin açıklamalarının güvensizliği vurgulanarak “*bu rakamların hepsi yalan*” “*yalan makinesi*” “*Bütün felaketlerde dayanışma yok yalan var.*” “*Dürüst olun Milleti yalanla bir yere taşıyacağınızı zannetmeyin*” ifadeleriyle Erdoğan'ın söylemleri üzerinden göç sürecine yönelik muhalefetin açıklamalarının dezenformasyon olduğuna yönelik bir anlam oluşturulmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyet.com.tr'de 22 Ağustos 2021 tarihli haberinde Erdoğan'ın Afgan göçüne yönelik çözüm arayışları başlıkta “*kritik*” olarak okuyuculara duyurularak sürecin taşıdığı risklere dikkat çekilirken süreçte Türkiye'nin kırılgan konumunun altı çizilmiştir. AKP lideri Erdoğan Cumhuriyet ve Sözcü gibi muhalefet

gazetelerindeki aktör tanımlanmasıyla “*AKP’li Cumhurbaşkanı*” olarak haberde yer alırken, Boris Johnson İngiltere Başbakanı olarak ifade edilmiştir. Haberde Erdoğan’ının göç sürecine yönelik süreçte Tüm dünyanın sorumlu olduğu ve çözümü tüm dünyanın bulmasına yönelik sözleri dolaylı olarak okuyuculara aktararak Erdoğan’ın ve Türkiye’nin aktör olarak sorumluluğu gizlenmeye çalıştığı okuyuculara aktararak sorumluluğun Erdoğan’da olduğuna yönelik anlam oluşturulmuştur. Afgan düzensiz göçünün krize dönüşmesinden başta Avrupa ülkeleri olmak üzere herkesin samimi bir şekilde elini taşın altına koyması gerekliliğini vurguladı ifadeleri dolaylı olarak okuyucuya aktararak Erdoğan’ın sözleri üzerinden Avrupa ülkelerinin göçmenlere yönelik sorumluluğuna dikkat çekilmiştir.

T-24 internet haber sitesi t.24.com.tr’de 19 Ağustos 2021 tarihli haberinin sentaks analizinde Erdoğan’ın göçmenlere yönelik uygulamaları uzun cümlelerle verilerek karışık ve abartılı bir anlatımın oluşmasına neden olduğu gözlenmektedir. Afganistan’dan Türkiye’ye gerçekleşen göç süreci “*akın*” olarak nitelendirilerek yaşanan göçün büyüklüğüne dikkat çekilirken göçün nedeni AKP Lideri Erdoğan tarafından dış kaynaklı olarak aktararak göç yükü Güney Asya’daki istikrarsızlıklar üzerinden bu ülke yönetimlerine yüklenmiştir. Haberde AKP Lideri Erdoğan Türkiye’nin göç sürecindeki yerini “*ambar*” metaforu üzerinden tanımlayarak göç sürecinin yaşattığı nüfus yoğunluğuna dikkat çekerken göçmenlerin Türkiye’den Avrupa ülkelerine gidişlerinde Türkiye’nin göç konusunda transit bir ülke konumuna dönüştüğüne vurgu yapmıştır. Erdoğan konuşmasında Türkiye’nin göç ile ilgili yaptığı çalışmalara yönelik Türkiye’nin göç süreçleri ve göçmen akınlardan korunduğunu dile getirerek “*bu ülke sahipsiz değildir.*” ifadeleriyle göç sürecinin yakından takip edilerek önemler alındığına ifade ederken, Haberde Erdoğan’ın göçmenlere bakışı doğrudan anlatım yoluyla okuyuculara aktararak Türkiye’nin tarih boyunca göçmen alan bir ülke olduğuna yönelik bir anlatım benimsenmiştir. Erdoğan göçmenlere yönelik tepkileri azaltmak ve göç politikasının doğruluğunu ortaya koyma açısından göç olayını tarihsel arka planıyla ele alarak söylemini toplum tarafından kabul gören referans kişiler üzerinden.“. *Cumhuriyetimizin kurucusu*”

“öncü rol” üstlenen pek çok ismin doğduğu topraklar “ülkemiz sınırları dışında kalmıştır.” “başı dara düşen “ifadeleriyle kurmuştur.

Hürriyet.com.tr’de 16 Ekim 2021 tarihli haberin sentaktik çözümlemesine göre; haberde kısa ve net ifadeleri tercih eden gazetenin Erdoğan’ın Almanya Başbakanı Merkel’le görüşmesi üzerinden haberin genel söylemsel çerçevesi çizilmiştir. Bu bağlamda Erdoğan’ın açıklamaları doğrudan anlatım yöntemiyle turnak içerisinde verilerek gazetenin Erdoğan’ın göçmenlere yönelik açıklamalarını içselleştirdiği görülmektedir. Erdoğan’ın Türkiye’nin göç sürecindeki yerini ve göçmenlere yönelik tutumu noktasında Avrupa’nın Türkiye’yi göç konusunda yalnız bıraktığına ve göç yükünü Türkiye’nin taşıdığına yönelik ifadeleri; *“Türkiye bu işin adeta misafirhanesi oldu.” “ 5 milyon Suriye’den Iraktan var, Afganistan’dan 300 bin var.”* ifadeleriyle Erdoğan Türkiye’de yaşanan göçmen sorunu dile getirirken sayısal verilerden yararlanarak göçmen söylemini güçlendirerek inanırılığını arttırmıştır. Erdoğan’ın göç süreçleri ve göçmenlere bakışı açısından, göçmenlerin kalış süreçlerinin geçici olduğunu *“misafirhane”* ifadesi ile oluşturmuş. Erdoğan’ın *“göçleri bugüne kadar olduğu gibi aynen kabulleniyoruz.”* sözleri doğrudan okuyucuya aktararak süreçte başta AKP lideri Erdoğan ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin göç politikasının her ne kadar söylemsel pratiklerde göç kabul etmeme üzerine olsa da reel durumun tam tersi olduğu Türkiye’nin göçmen kabulü noktasında Avrupa’nın isteklerine uyduğu noktasında bir anlamın oluşmasını sağlamıştır.

T-24.com.tr’de 23 Ağustos 2021 tarihli haberde göç konusuna yönelik atılan diplomatik adımlar AKP lideri Erdoğan’ın ifadeleri üzerinden dolaylı olarak okuyuculara aktarılmaktadır. Başlıkta göç konusunda devam eden süreçte, Erdoğan ve kadrolarının yürüttüğü diplomasi *“yoğun”* olarak nitelendirilerek Erdoğan’ın açıklamaları sosyal medyadan kaynaklandırılarak okuyuculara aktarılmıştır. Erdoğan’ın ifadeleri üzerinden göç süreci *“ düzensiz”* olarak nitelendirilerek sürecin ülkeye olumsuz etkileri; *“baskı olarak* aktarılmıştır. Haberde söylemi Erdoğan’ın ifadeleri üzerinden Göçmenlerin başta Türkiye’nin güvenliği olmak üzere ekonomik ve sosyal psikolojik alanlarda yarattığı olumsuzlukların altı çizilirken yine Erdoğan’ın ifadeleri üzerinden göç sürecinde çözüme yönelik adımların atıldığı ifade

edilerek “düzensiz göç konusunda yoğun diploması yürütüyoruz.” , “ istikrarı sağlamak ve göç baskısından kurtulmak ve milletimizin huzuru temin etmek için gerekli adımları atacağız.” ifadeleriyle AKP lideri Erdoğan'ının göç ve göçmen sorunun çözümünü sadece askeri yollar aramadığının altı çizilerek göçmenlere yönelik atılacak sosyal adımlara dikkat çekilmektedir.

Cumhuriyet.com.tr’de 9 Mart 2022 tarihli haberinde AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın doktor göçüne yönelik ifadelerinde başlıkta istek kipine yer verilerek göçün nedeninin bireysel kararlar olduğu vurgulanmıştır. Göç sonucu ülkede karşılaşılabilecek tıbbi sorunların yükümlülüğü doktorlara yüklenmiştir. Haberin girişinde ise Erdoğan'ın “*açık konuşuyorum giderlerse gitsinler.*” ifadesi ile söylemlerinin ardında farklı bir anlam olmadığının göçü engellemeye yönelik bir anlam çıkarılmamasının altını çizerek haberde Türk sağlık sisteminin onlara ihtiyacı olmadığına yönelik bir anlam oluşturmayı amaçlanırken Erdoğan'ın doktorların maaşlarına yönelik ifadeleri doğrudan aktararak, “*En az alan doktor ne alıyor dedim, '8-9 bin' dediler. En fazla alan ne alıyor dedim, '25-30 bin' dediler. Özel sektör çok veriyormuş, oraya gidiyorlar. Açık konuşuyorum, varsın gidiyorlarsa gitsinler.*” ifadeleriyle devletin doktorlara yeterli özeni gösterdiği göç sürecinde hükümetin herhangi bir sorumluluğunun olmadığı yönünde bir anlam oluşturularak doktor göçünün bireysel nedenlere dayandığına devletin üzerine düşen sorumlulukları yerine getirdiğine yönelik bir anlam oluşturulmuştur.

4.3.2. Cumhuriyet Halk Partisi Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun İnternet Haberlerinde Göçmenlere Bakışına Yönelik Haberlerinin İncelenmesi

Cumhuriyet Halk Partisi Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun göç ve göçmenlere bakışını anlamak açısından Kılıçdaroğlu'nun göç süreci ve göçmenlere yönelik söylemlerinin internet haberlerinde yer alış şekli ele alınarak makro yapı çözümlemesinde tematik ve şematik çözümlemelerle incelenmiştir. Ardından mikro yapı analiziyle sentaktik çözümleme, semantik çözümlemeler gerçekleştirilmiştir.

4.3.2.1. Makro Yapı Analizleri

Sözcü gazetesinin internet sitesi sözcü.com.tr’de 21 Ağustos 2021 tarihli “*Kılıçdaroğlu’ndan dikkat çeken mülteci açıklaması.*” başlıklı haberde Kılıçdaroğlu’nun 2021 Unesco Hacı Bektaş Veli’yi Anma Yılı 58. Ulusal Hacı Bektaş’ı Veli’yi anma törenlerinde göç ve göçmenlere yönelik yaptığı açıklamalar manşete taşınarak okuyuculara verilmektedir. Haberin anlamsal bütünlüğü açısından Kılıçdaroğlu’nun anma etkinliğindeki konuşmasının fotoğrafı manşetten okuyuculara aktarılmıştır. Kılıçdaroğlu’nun Afganistan’da yaşanan göç ve göçmenlere yönelik açıklamaları; “*Afganistan İçin Gerekli Olan Reçete Hacı Bektaş-ı Veli Öğretisidir.*” ara başlığıyla okuyuculara aktarılacak evrensel değerlerin Anadolu topraklarından kaynak bulunduğunu ifade etmiştir. Kılıçdaroğlu Afganistan’ın coğrafi konumu üzerinden Türkiye ile bağlantısını ortaya koyarak Türkiye’nin göç ve göçmenlere yönelik söylemlerinin bölgeyi de etkilediğini göç süreci ile ilgili sorunları “*Adaleti Yeniden Öğrenmeliyiz.*” arabaşlığında ele alarak başta göç süreci olmak üzere küresel sorunlara yönelik açıklamaları okuyuculara doğrudan aktarılırken göç konusundaki yaklaşımlarını ortaya koyarak göçün çözüm adresini kendileri olarak sunmuştur. “*Irkçılık uyarısı*” başlığında göçmenlere yönelik yapılan ırkçılığı eleştirerek göçmenlere bakışını İslam dininin ırkçılığa bakışı üzerinden çerçevelemiştir. Haberde programa katılan büyükşehir belediye başkanının göç ve göçmenlere yönelik Kılıçdaroğlu’nu destekleyen sözleri “*Yolumuz kendini insanlara adayanların yoludur*”, “*Tüm hizmetler Hacı Bektaş felsefesidir*” için ara başlıklarıyla aktarılacak haberin makro anlamda anlamsal bütünlüğü sağlanmıştır.

Hürriyet Gazetesinin internet sitesinde hürriyet.com.tr’de 12 Ağustos 2021 tarihli haberinde CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu’nun sosyal paylaşım sitesi Twitter’den göçmenlere yönelik yaptığı açıklamalar manşetten “*Kılıçdaroğlu’ndan göçmenler için sağduyu çağrısı*” olarak okuyuculara iletilerek süreçte yaşanan sıkıntıların altı çizilmektedir. Haberde Kılıçdaroğlu’nun söylemleri üzerinden göçmenler yerine halktan sağduyu isteği ön plana çıkarılmıştır. Haberin girişinde Kılıçdaroğlu’nun göç sürecine yönelik ifadeleri doğrudan okuyuculara aktarılırken Kılıçdaroğlu’nu yaptığı ziyaretlerden bahsedilerek halkın nabzını tutuşuna yönelik bir anlam oluşturulmaya çalışılmış. Haberde “*sakin olun*” ara başlığında Mültecilerin

ülke gündeminde tepki çeken eylemlerine değinen CHP Lideri'nin ifadelerine yer verilirken haber Kılıçdaroğlu'nun göçmenlere yönelik ifadeleri üzerinden izlenen göç politikasını eleştirel bir anlatım tarzında okuyuculara aktarılmıştır.

Haber.com internet haber sitesinde 3 Ağustos 2021 tarihli haberde CHP Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun yoğunlaşan Afgan göçmenlere yönelik açıklamaları üst başlıktan okuyuculara “ *Kılıçdaroğlu: Afganistan'dan gelenler göçmen değil Afgan Askeri!*” iletilirken başlıkta göçmenlerin Türkiye'ye gelişlerinin altında başka planların olduğuna yönelik bir anlam oluşturulurken Haberin spotunda da CHP liderinin göçmenlere yönelik sözleri doğrudan anlatım yoluyla okuyucuya aktararak Türkiye'de yaşanan göç süreci “*göç seli*” olarak tanımlanmıştır Sel metaforuyla göçün olası yıkıcı olumsuz etkilerine dikkat çekilmekte, gelen göçmen sayısını fazlalığı ortaya konulmaktadır. Haberde Kılıçdaroğlu'nun sözleri üzerinden eleştirel bir bakış açısı geliştirilmiştir. Haberin girişinde Kılıçdaroğlu göç sürecine yönelik detayları verirken çözüm önerilerine yönelik detaylı bir açıklamada bulunmamıştır. Haber “*Bu bir mülteci göçü değil.*” ara başlığıyla Kılıçdaroğlu'nun sözleri üzerinden göçmenlerin ve göç sürecini tetikleyenlerin değişik siyasi amaçlarının yanı sıra sosyo ekonomik ve sosyo politik amaçları olduğuna yönelik bir anlatım oluşturularak göçmenlerin geliş nedenleri sorgulamaya yönelik bir anlatım sergilenmiştir. Göçmenler başta mali yük, sosyo- ekonomik ve sosyo- kültürel yük olarak tanımlanarak geliş nedenleri toplumsal düzeni bozma olarak nitelendirilmiştir. CHP lideri tarafından göçmenlerin ABD tarafından asker olarak yetiştirildiği ifade edilirken olayın ardaan bağlam bilgisi CHP Lideri'nin sözleri üzerinden okuyuculara dolaylı anlatım yoluyla 10 senedir. ABD birlikleriyle görev yapan Afgan Hükümet birlikleri askerleri olduğu şeklinde aktararak oluşturulmuştur.

Sözcü gazetesinin internet sitesi sözcü.com.tr'de 16 Temmuz 2021 tarihinde göçmenlerin geri gönderilmesine yönelik “Kemal Kılıçdaroğlu ve partisinin planları okuyuculara doğrudan Kemal *Kılıçdaroğlu*”:*İktidar olduğumuzda Suriyelilerin sorununu 2 yıl içinde çözeceğim.*” ifadeleriyle üst başlıktan okuyuculara iletilirken Haberin spotunda göç sürecine yönelik sorun detaylandırılarak Kılıçdaroğlu'nun söylemleri üzerinden “ *Bu sorunu çözmek zorundayız. bunlar çözemediler, çözme güçleri de kapasiteleri de yok ama biz çözeceğiz insani boyutuyla ele alacağız*

sorunu ve çözeceğiz. Allah'ın izniyle iktidar olduğumuzda Suriye konusu, Suriye sorununu, Suriyelilerin sorununu da iki yıl içinde çözeceğim.” olarak ifade ederek sorunun çözümünün makamının hükümet olduğuna yönelik bir anlatım oluşturularak süreçte yaşanan ve yaşanabilecek tüm olumsuzluklardan hükümetin sorumlu olduğunun altı çizilirken sorunun çözümünün adresini kendisi olarak göstermiştir. Haberde “*Şanlıurfa’da Karşılaştığı Manzarayı Anlattı*” başlığında göçmenlerin çalışma hayatına girmesiyle iş gücünü ele geçirdiğini çalışanların söylemleri üzerinden aktaran Kılıçdaroğlu “*Avrupa Birliğine Gittiğimde Bana Suriyeli Mültecileri Şikâyet ettiler.*” başlığı altında Avrupa’nın göç sürecinde Türkiye’ye yönelik tutumunu eleştirerek Avrupa’nda çözüm adresinin CHP Lideri olduğunu, “Peki nasıl çözülecek diye bana sordular.” ifadesiyle dile getirmiştir. Haberin devamında göç sürecinin çözümüne yönelik “*İki yıl içinde çözeceğim.*” ara başlığında diğer haberlere de konu olan söylemini sürdürürken göçe somut bir öneri getirmemiştir.

Gazete duvar internet haber sitesi ise gazeteduvar.com.tr’de aynı haberi 17 Temmuz 2021 tarihinde “*Kılıçdaroğlu: Suriyeli kardeşlerimizi 2 yılda memleketlerine uğurlayacağız.*” başlığıyla yer alırken Haberin spotunda Kemal Kılıçdaroğlu’nun helalleşme olarak nitelendirdiği toplumun birçok kesimiyle bütünleşme politikası üzerinden bir anlatım oluşturularak göçmenlerin geri gönderim sürecinin sorunsuz olarak gerçekleşeceği dile getirilmiştir. Haberin teması CHP Lideri’nin söylemleri üzerinden göçmenlerin ülkedeki ekonomik problemlerin sebebi olduğu işlenmiştir. Kılıçdaroğlu’nun göçmenlere yönelik söylemleri doğrudan okuyuculara aktarılırken son zamanlarda ülke genelinde yaşanan ekonomik sıkıntılar işgücü kayıpları ve yoksulluğun nedeni ile göçmen yoğunluğu bir arada verilerek okuyucunun bağ kurması istenene haberde hükümetin göçmen politikasına eleştirel bir bakış açısı getirilmiştir. “*Çözme güçleri yok*” ara başlığında ise, Kılıçdaroğlu’nun sözleri üzerinden göçmen sorununa hükümetin bakış açısının yanlış olduğu ortaya konarak sorunun ekonomik boyutu ele alınmıştır. “*Büyükelçilikleri Açacağız.*” ara başlığında ise Kılıçdaroğlu’nun göç alan illere ziyaretlerinden izlenimlere değinilerek göç sorunun evrensel bir sorun olduğu, tek başına

çözülemeyeceğine değinerek sürecin aktörleri olarak sadece hükümeti veya Türk devletini değil göç sürecindeki tüm paydaşları sorumlu tutmuştur.

Aynı haber 18 Ocak 2022 tarihinde milliyet.com.tr internet haber sitesinde “*Suriyeliler 2 yılda evlerine dönecek.*” üst başlığıyla okuyucuya ulaştırılmaktadır. Haberin spotunda Kılıçdaroğlu'nun, göçmenleri Hatay'dan göndereceğine yönelik sözleri doğrudan okuyuculara “ *900 bin Suriyeliye ev sahipliği yapan Hatay'ı eski görkemli günlerine kavuşturacağını*” belirten CHP Lideri: “*En geç iki yıl içerisinde Suriyeli Kardeşlerimizi davulla zurnayla kendi ülkelerine yollayacağız*” şeklinde doğrudan aktarım yoluyla okuyuculara aktarılsa da haberde başlıkta verilen detay haberin spotunda açıklanmayarak, CHP Lideri'nin, Suriyelilere yönelik gönderim planına yer verilmemiş. Haberin ana temasını Hatay Belediyesi'nin hizmetleri ve Hatay'da yer alan göçmenlerin kültürel uyumu ve entegrasyonu üzerinden kurularak CHP'nin Hatay'daki hizmetlerine yer verilmiştir.

17 Ocak 2022 tarihinde Sol gazetesinin internet haber sitesi haber.sol.org.tr'de Aynı haber “*Kılıçdaroğlu: Suriyelileri davul zurnayla uğurlayacağız.*” şeklinde okuyuculara iletilirken milliyet.com'da yer alanın aksine haberde Kılıçdaroğlu'nun göçmenlere bakışı olumlu ve barışçıl şekilde ifade edilerek Suriye'de yaşanan sorunların da çözüleceğine yönelik bir anlatım oluşturulmuştur. Haberin spotunda milliyet gazetesinin aksine Suriyeli göçmenler Kılıçdaroğlu tarafından “kardeşimiz” ifadesiyle tanımlanarak göçmenlerle özdeşim kurduğu görülmektedir. Haberde Kılıçdaroğlu'nun ifadeleri üzerinden, Hatay'ın ana vatan katılışından bahsederek Hatay'ında tarihsel bir göç şehri olduğuna yönelik anlatımıyla tarihsel arka planının oluşturulduğu haberde Şehrin göç ve göçmenlerden ziyade turizm şehrine dönüştüğü Kılıçdaroğlu tarafından, dolaylı olarak okuyuculara aktarılarak göç süreçlerinin olumsuz etkilerinin zamanla yerini ekonomik kalkınma öğelerine bırakacağına yönelik bir anlatım üzerinden göçmenlerin olumsuz etkilerini dile getirerek göçmenlere bakış açısını ortaya koymuştur.

Sabah gazetesinin internet haber sitesi sabah.com.tr'de 25 Ağustos 2021 tarihli haberinde CHP Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun göçmenlere yönelik BBC Türkçe'nin Türkiye'de göçmen kampı kurulmasına yönelik ifadelerini kamuoyu

gündemine taşınmasına eleştirel bir bakış açısının ortaya konulduğu haberin başlığında “*Özür dilemesi beklenen Kılıçdaroğlu yalanı pişkince sürdürdü! Tepki çeken ifadeler...*” şeklinde okuyuculara ulaşırken haberin spotunda CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu şeklinde altı çizili ve değişik punto ve renklendirmek suretiyle haberin öznesi konumuna getirilmiştir. Haberin devamında İngiltere ve Türkiye kelimelerinin de altı çizilerek değişik punto ve renklendirmenin yapıldığı haberde Göçmenler üzerinden Türkiye ve İngiltere karşıtlığı yaratılarak CHP Lideri’nin göçmenler konusunda İngiltere’nin tezlerini savunarak göçmenlere İngiltere ekseninde Türkiye Karşısı bir bakış açısı geliştirdiği dile getirilmektedir. Haberde kaynağının haberi çarpıtmasından dolayı yayınladığı tekzip dile getirilirken CHP Lideri’nin söylemlerinin doğruyu yansıtmadığı halkı manipüle etme yönünde olduğuna yönelik bir anlam oluşturulmaktadır. Haberin spotunda da CHP Lideri’nin söylemlerinin kasıtlı olduğuna yönelik bir anlatım tarzı benimsenerek Kılıçdaroğlu’nun göçmenlere yönelik ifadelerinin kaynağı BBC olarak gösterildiği haberde Kılıçdaroğlu tarafından göçmenlerin Türkiye’de kalmasına ve kamplar kurulmasına yönelik hükümetle anlaşıldığı yönündeki söylemi eleştirel bir bakış açısıyla okuyuculara aktarılmıştır. Haberin devamında “*BBC Türkçe haberi çarpıttı.*” ara başlığıyla BBC’nin İngiltere savunma bakanına dayandırarak yaptığı haberi Türkçe servisinin bağlamından kopararak sunduğu ifade edilerek haberde yer alan ifadelerin gerçeği yansıtmadığı dile getirilirken “*Dış İşleri ve İletişim Başkanlığı yalanladı.*” ara başlığıyla Dışişleri Bakanlığı’nın konuyla ilgili açıklamalarına yer verilmiştir “*Kılıçdaroğlu Dış İşleri Bakanlığı’nı hedef aldı.*” başlığında ise CHP lideri Kılıçdaroğlu’nun yer alan haberi baz alarak değerlendirmelerde bulunduğu, haberin doğru olmadığına yönelik bir anlam oluşturulurken “BBC Türkçe Özür Diledi” “*Kılıçdaroğlu ve Akşener Paylaşımlarını silmedi.*” ara başlıklarında BBC Türkçe’nin göçmenler konusunda Türkiye’ye yönelik haberine tekzip yayınlamasına rağmen muhalefet partisi liderlerinin göç ve göçmen konusunda hükümeti yanlış enformasyonlar üzerinden eleştirdiklerinin altı çizilerek haberde muhalefet partisi liderlerinin göçmenlere yönelik söylemleri konusunda eleştirel bir anlatım benimsenmiştir.

T-24 İnternet gazetesi t-24.com.tr’de 25 Temmuz 2021 tarihli haberde CHP Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun Türkiye’de yaşayan göçmenlere yönelik sosyal medya paylaşım ağı Twitter üzerinden göçmenlere yönelik paylaştığı videosu haberleştirilerek, CHP Lideri’nin göç sürecine yönelik göçün aktörlerini kurban olarak nitelendirdiği ifadeler manşetten okuyuculara duyurulmaktadır. Haberde Kılıçdaroğlu'nun söylemleri üzerinden Türkiye ve göçmenlerin süreçte faal bir aktör olmadığı, Türkiye’nin göç sürecini yönetemediğine yönelik bir anlam oluşturulmaktadır. Ara başlıklarda “*sorunu kuklacı ve kuklaları ile çözeceğiz.*” ifadeleriyle göç sürecinde yer alan aktörler olarak AKP hükümetini göçten sorumlu tutarken, süreçteki pasif rolüne dikkat çekilmiştir. Haberin devamında ara başlıklarla yaşanabilecek olası Afgan göçüne yönelik göçmen sayısı paylaşılmakta. Kılıçdaroğlu tarafından göç sürecinin engellenmesi ve göçmenlere yönelik önlemlerin kendi iktidarları döneminde alınacağı idda ederek “*Karşılarına Kuvayı Milliyecileri Anti Emperyalistleri oturtmamız lazım.*” başlığında göç sürecini yöneten hükümete yönelik eleştirilerini ortaya koymaktadır. Haberin genel anlatısında Kılıçdaroğlu'nun göçmenlere yönelik bakış açısını AKP karşıtlığı üzerinden konumlandığı görülürken göçmenler konusunda AKP ve Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın göçmenler konusunda batı medyası tarafından desteklenmesi üzerinden kendi milliliğini oluşturmuştur.

Aynı haber (25 Temmuz 2021) milli gazete.com internet sitesinde “*Kılıçdaroğlu'ndan gündem olacak video: Erdoğan, o paraya tenezzül etme.*” olarak aktarılmıştır. Haberin spotunda CHP Lideri'nin Cumhurbaşkanı ve AKP lideri Erdoğan’ı eleştirisi okuyuculara “sert” olarak aktarılmış. Haberin girişinde Kılıçdaroğlu’nun göçmenlerin bu süreçte mağdur olduğunu dile getirdiği ifadeler doğrudan okuyuculara aktarılırken sürecin sorumlusu hükümet olarak ortaya konmuştur. Haberde Kılıçdaroğlu ardalan bağlam bilgisini, göçmen sayısının Cumhur ittifakının söylemini kullanarak “beka seli” olarak nitelendirir. Göçün fazlalığı ve yıkıcı etkilerini cumhur ittifakının söylemsel pratikleri üzerinden ortaya koymuştur.

Cumhuriyet.com.tr’de 18 Ağustos 2021 tarihli haberinde CHP lideri Kılıçdaroğlu'nun ABD Başkanı Biden’ın göçmenlere yönelik yaptığı toplantıya

tepkisini manşete taşıyarak “*Kılıçdaroğlu Biden’in ‘göçmen’ toplantısına dikkat çekti: sınırlarımıza yöneldiler.*” şeklinde okuyuculara duyurmuştur. Ara başlığa yer verilmeyen haberin spotunda Kılıçdaroğlu tarafından Afganistan’dan Türkiye sınırlarına yönelik göç yaşandığı Twitter hesabından İngilizce ve Türkçe yayınladığı ifadeler okuyucuya aktarılırken. Haberin girişinde CHP Liderinin göçmenler konusunda Biden’nın Türkiye’den talepleri olduğunu ifade ederek, göç sürecinin dünyada Amerika Birleşik Devletleri tarafından yönetildiği yönünde bir anlam oluşturulurken CHP Lideri’nin söylemleri üzerinden Türkiye Afrika ve Balkan ülkeleriyle bir arada verilerek göç sürecinde Türkiye’nin etken bir ülke konumundan çıkarak edilgen bir ülke konumuna geçtiğine yönelik bir anlam oluşturulmuş. Hükümete göçmenlere yönelik tutumu ve göç sürecini yönetememesi üzerinden eleştirel bir bakış açısı geliştirilmiştir.

Yeni Şafak gazetesinin internet haber sitesi yenişafak.com’un 26 Temmuz 2021 tarihli haberinde Kılıçdaroğlu’nun Suriye’den gelen göçmenleri evlerine göndereceğiz ifadelerine yönelik eleştirel tavır başlığa taşınırken Türkiye’nin bir göçmen ülkesi olduğu dile getirilerek haberin başlığı “*Suriyelilerden sonra sıra kime gelecek?*” şeklinde okuyuculara aktarılmaktadır. Haber başlığında Kılıçdaroğlu’nun Türkiye’de yaşayan tüm göçmen gruplara olumsuz bir bakış ötekileştirerek göndermek istediğini dile getirilen haberin spotunda başlıkta ifade edilen Türkiye’deki göçmen gruplarının listelendiği haber detaylandırılırken Suriye’den kaçan göçmen gruplarla Osmanlı Döneminde sığınan göçmen gruplar bir arada verilerek genelleştirilmektedir. Türk toplumuyla entegre olmuş göçmen gruplar üzerinden Kılıçdaroğlu’na eleştirel bir tavır sergilenirken Haberin girişinde de Kılıçdaroğlu’nun göçmen karşıtı tavrı partisinin göçmen karşıtı tarihi ile özdeşleştirilerek okuyuculara sunulmaktadır. Haberde “*Kırım’ın yarısı Anadolu’da ve 2.5 Milyon Çerkes Geldi. Ruslar Bile Türkiye’ye göç etti.*” Ara başlıklarıyla Türkiye’de yaşayan göçmen nüfusa dikkat çekilirken “Türkiye’nin bir göçmen ülkesi olduğuna yönelik tarihsel örneklerle haberin ardalan bağlam bilgisi oluşturulurken “*Boraltan’ın utancı Chp’ye yeter*” ara başlıklarıyla CHP’nin göçmen karşıtı tutumu tarihsel perspektifiyle ele alınarak okuyuculara sunulmaktadır.

4.3.2.2. Mikro Yapı Analizleri

Cumhuriyet Halk Partisi Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun internet haberlerinde göç ve göçmenlere yönelik söylemlerinin yer aldığı haberler Teun Van Dijk'ın mikro yapısal çözümlemesi çerçevesinde ele alınarak haberlerde Kılıçdaroğlu'nun söylemlerini oluşturan sözcük seçimleri ve cümle yapıları gibi anlamın oluşumunu sağlayan özellikler üzerinden göç süreci ve göçmenlere bakış açısı incelenmiştir. Bulgular aşağıda verilmiştir;

Sözcü Gazetesinin internet sitesi sözcü.com.tr'de 21 Ağustos 2021 tarihli haberinde Kılıçdaroğlu'nun göçmenlerin geri gönderimi konusunda kullandığı fiillerde birinci çoğul şahıs iyelik ekini kullanılarak haberde ‘biz’ ve “onlar” ayrışmasına giderken Türk milletini biz tanımlaması içerisinde sunarak içinde bulunduğu toplantının temasına uygun bir şekilde biz kavramını Hacı Bektaş-ı Veli ve Yunus Emre gibi Türk Toplumunun yetiştirdiği değerler üzerinden tanımlamaktadır. Türk toplumunun yardımsever özelliği ön plana çıkarılırken, Kılıçdaroğlu'nun hükümete yönelik eleştirileri üzerinden hükümet ve mülteciler, “onlar” olarak okuyucuya aktararak mülteciler ötekileştirmenin öznesi konumunda getirilmiştir. Ara başlıkta CHP Lideri'nin “Reçete” olarak Afganistan için Hacı Bektaş'ı Veli öğretisinin gösterilmesi Afganistan'da yaşanan göçmen sorunu başta olmak üzere sorunlara dikkat çekerken göçmen sorununun Türkiye’de değil göçün kaynağında çözülmesinde Türkiye ve diğer bölge ülkelerine sorumluluklar düştüğüne yönelik bir anlam oluştururken “yüzleşmeliyiz.” ifadesiyle göçmenler konusunda hepimizin sorumlu olduğu vurgulanmaktadır.

Hürriyet gazetesinin internet sitesi hürriyet.com.tr'de 12 Ağustos 2021 tarihli haberde CHP Liderinin ülkede var olan göçmenlere karşı oluşan toplumsal muhalefetin şiddet boyutuna dönüşmesine yönelik uyarısı “sağduyu” olarak dile getiren haberde ortada bir çatışma ortamının olabileceğine dikkat çekilmektedir. Göçmenlere yönelik toplumsal huzursuzluğun çözümü, “*Biz bu sığınmacı sorunun çözeceğiz. Tabiki akli selim ile*” ifadeleriyle okuyuculara göçmen sorununun çözümü için kendilerini gösteren CHP lideri sorunun çözümünde “akli selim” ifadesini kullanarak sorunun çözümünde kaba kuvvet kullanılmamasının altını çizmiştir.

Göçmen söylemini göçmen politikası üzerinden biz ve onlar üzerinden kurmuş. Onlar olarak Adalet ve Kalkınma Partisini konumlandırırken biz olarak partisi ve halkı bir arada konumlandırarak çözüme halkı da ortak etmiş bu sayede göçmenler üzerinden ortak bir amaç birlikteliği yaratmayı amaçlamıştır. Haberde biz kurgusu CHP Lideri'nin sözleri üzerinden doğrudan okuyuculara “*Kimse kendini yalnız hissetmesin el birliği ile tüm sorunları çözeceğiz.*” ifadeleriyle aktarılırken ötekileştirilen kesim tam olarak verilmeyerek göç söylemine siyasal bir boyut kazandırılmış ve göç sürecini yöneten siyasa iktidar da ötekileştirmenin bir öznesi olarak sunmuştur.

Haber.com internet sitesinde 3 Ağustos 2021 tarihinde CHP Lideri'nin Afgan göçmenlere yönelik ifadelerinin yer aldığı haberin mikro analizinde sentaktik yapı çözümlemesinde aktarım fiileri ve kelime seçimlerinin CHP Lideri'nin göçmenler konusundaki bakış açısını göstermektedir. “ mülteci göçü değil.”, “Erdoğan sorumludur.” “Afgan askeridir”, fiileriyle göç sürecinin yükü devleti yöneten kadrolardan ziyade direkt AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yüklenerek göçmenler üzerinden AKP Lideri hedefe konulmuştur. Haberde Kılıçtaoğlu'nun göçmenler üzerinden Cumhurbaşkanı ve hükümete eleştirilerine yer verilirken AKP Lideri ve AKP'nin konu ile ilgili görüşlerine yer verilmeyerek tek kaynak kullanılmıştır.

sözcü.com.tr'de 16 Temmuz 2021 tarihli haberde CHP liderinin Göçmen sorununu çözeceğine dair ifadeleri yer aldığı haberin mikro analizinde Haberde sorunun çözülemediğini ifade eden CHP lideri “*bunlar çözemediler, çözüme güçleri yok. ama biz çözeceğiz.*” ifadeleriyle doğrudan ikili karşıtlık üzerinden göçmen söylemini oluştururken hükümetin göç politikasına yer vermeyerek kendi politikasını öne çıkarmış göçmenlere bakışını “ *insani boyutuyla ele alacağız.*” olarak ifade etmiştir. Haberde CHP lideri göçmen söylemi göçün ekonomik ve demografik boyutları üzerinden kurularak, yurt gezisinden halkın göçmenlere yönelik şikayetlerini, “işsiz insanlar sabahçı kahvesinde iş bekliyor.” “Suriyeliler geldi daha ucuza çalışıyorlar.” ifadeleri üzerinden göçmenlerin ülkedeki iş gücüne ortak olarak ülke insanını işsiz bıraktığı üzerinden bir bakış sergileyerek göçmenlerin ülke insanını mutsuz ettiği yönünde ifadeleriyle haberin retoriği oluşturulmuştur.

Haberde Kılıçdaroğlu'nun göçmenler konusunda Avrupa ülkelerine yönelik söylemleri doğrudan okuyucuya “sesiniz çıkmıyordu.” , ‘kapınıza dayandılar bağırmaya başladınız.’, ifadeleriyle göçün yıkıcı etkilerine dikkat çekerek Avrupa’yı Türkiye’yi göç konusunda yalnız bırakmakla suçlamıştır. CHP lideri göçmen sorunun çözümünde göçmenlerin geri gönderimini insani bir çerçevede ele alarak “Suriyeliler bizim akrabalarımız, doğdukları topraklarda mutlu olurlar”, “misafirlerimizle helalleşip memleketlerine uğurlayacağız.” ifadeleriyle göçmenlerin geri gönderiminin hem ülke hem de göçmenler için en insani çözüm olduğunu vurgulamıştır.

Gazete duvar.com’da 17 Temmuz 2021 tarihli aynı haberin manşetinde göçmenler CHP Lideri tarafından “*Suriyeli kardeşlerimiz.*” olarak ifade edilmiştir. “*kardeşlerimiz*” ifadesi ile CHP lideri göçmenlere yönelik bakışının ırkçı olmadığını ifade ederken göçmenlerin gönderilmesi taleplerini ülke insanının geçim sıkıntılarına bağlayarak göçmenler konusunda sosyo ekonomik sebepler üzerinden “*Suriyeliler geldi daha ucuza çalışıyorlar.*” ifadeleriyle gerekçelendirmiştir. CHP lideri haberde göçmenlerin ülke insanının ekonomik sıkıntısının ana nedeni olarak göstererek “*Gidin İstanbul, İzmir, Kayseri, Gaziantep’te yüzlerce olay ve manzara göreceksiniz.*” ifadeleriyle göçmenlerin ülkeye yayılmalarının ülke insanının hayatını zorlaştırdığı üzerinden gerekçelendirirken haberde işçilerin işgücü kaybı konusunda CHP liderine söylediklerini doğrudan okuyuculara aktararak “ben 120 liraya çalışıyorum, Suriyeli 50-60 liraya çalışıyor ben 50-60 liraya ailemi geçindiremiyorum.” İfadeleriyle göçmenlerin ülkede ucuz iş gücü olarak çalışma hayatında yer aldığını, bu durumun ülkemiz insanına işgücü kaybı yaşattığı göçmenlere negatif bir bakış açısı geliştirmiştir. “Suriyeli” ifadesiyle CHP liderinin söylemleri üzerinden tüm göçmenler coğrafi açıdan ötekileştirmenin bir öznesi haline gelmişlerdir.

Milliyet.com.tr’de 18 Ocak 2022 tarihli haberde CHP lideri Hatay ilinde yer alan göçmenlerin gönderilmesine yönelik sayıları paylaşarak geri gönderimi konusunda verileri elinde bulundurdukları ve çalışmalarının olduğu yönünde bir anlam oluşturmuştur. Haberde CHP Liderinin göçmenleri “davulla zurnayla ülkelerine uğurlayacağız.” ifadelerinde iktidara geldiklerinde Suriyeli Göçmenlerin ülkelerinde

yaşayabilecekleri bir ortamın oluşturularak göçmenlerin gönderileceğini ifade etmiştir. Haberde *“kendi iradeleriyle göndereceğiz.”* Diyerek göçmen gönderim politikasını ortaya koymuş. *“elbette gidecekler” ifadeleriyle* göçmenlerin sürekli Türkiye’de göçmen statüsünde kalamayacaklarını dile getirmiştir. Haberde göçmenlere yönelik millet ittifakı vurgusunu ‘göndereceğiz’. Olarak ortaya koyan CHP lideri göçmenler konusunda irade sahibi olduklarını dile getirirken göçmenlere bakışını; *“elbet onlar gidecekler babalarının dedelerinin topraklarında yaşamak isteyecekler”* şeklinde ortaya koyarak göçmenlerin gönderim şartları oluştuğunda ülkeden gönüllü gidecekleri yönünde bir söylem oluşturarak göçmen yükünü iktidara yüklemiştir. Haberin sentaks çözümlemesinde, uzun cümle yapılarını tercih edilerek haberin kendi içerisinde de açıklayıcı bir anlatımla ele aldığı görülmektedir. Semantik yapı çözümlemesinde ise, *“eski görkemli günler”, “davulla zurnayla”, “kendi ülkelerine gitmelerini isteyeceğiz”* ifadeleriyle göçmenlerin gönderilmesine yönelik bir anlam oluşturulmuştur.

Aynı haber sol.org ‘ta, 17 Ocak 2022 tarihinde CHP Lideri Kılıçdaroğlu'nun göçmenleri gönderme planına yer verilerek *“En geç iki yıl içerisinde kendi ülkelerine uğurlayacağız.”* ifadesiyle CHP'nin hükümetin aksine bir göçmen politikasının olduğunu gözler önüne sererken *“uğurlayacağız”* ifadesiyle göçmenlerin ülkelerine Türkiye’ye dost bir şekilde gideceklerini dile getirmiştir. Göçmenlerin yurtlarına gönderim süresini en geç 2 yıl olarak ortaya koyarak göçmenlerin ülkelerine gönderilmelerine dair bir planı olduğu yönünde bir anlam oluşturmaktadır. Kılıçdaroğlu, göçmenlerin gönderimi üzerinden *“Hatay’ı eski görkemli günlerine ulaştıracamız”* sözüyle Hatay’ın *“görkemini”* göçmenlerin bozduğunu dile getirerek bir turizm şehri olan Hatay’a göçmenler ve göçmelerin yaptığı fiziki tahribat başta olmak üzere ekonomik ve en önemlisi sosyo- kültürel tahribata dikkat çekerek göçmenlere bakışını olumsuz bir şekilde ortaya koyar.

Sabah.com.tr’de 25 Ağustos 2021 tarihli haberin sentaktik analizinde, *“yalan haberini ısrarlı propaganda olarak kullanmaya devam ediyor”, “doğruymuş gibi aktarmayı sürdürdü.”*, gibi etken cümle yapılarıyla anlamsal bütünlüğün kurulduğu görülmektedir. Haberde etken yapıların kullanılarak Kılıçdaroğlu'nun göçmenlere yönelik söylemleri üzerinden Türkiye’yi suçlayan bir bakış açısı geliştirdiği, sorunun

öznesini göçmenler değil Türkiye Cumhuriyeti Devleti yaptığına yönelik bir anlatım tarzı benimsenmiştir. Haberde “ısrarlı propaganda”, “çarpıtma”, “köllet” gibi söylemleri ve söz dizimlerini tercih ederek CHP Lideri’nin göçmen söylemlerinin gerçeği yansıtmadığını dile getirilmektedir. Gazete, CHP Lideri’nin Göçmenler üzerinden İktidara asılsız bir suçlama getirdiğine yönelik bir anlatım tarzını benimserken “hesabından silmedi”, “özür dilemedi” “aksine bugünde yalanlarını sürdürdü” söz yapılarını kullanarak sorunun odağına göçmenleri değil CHP liderinin göçmenlere bakışını koyarak haberin anlamsal bütünlüğünü iktidar yanlısı bir okuma üzerinden gerçekleştirmiştir.

T24.com.tr’de 25 Temmuz 2021 tarihli haberin sentaktik analiz sonrasında haber söyleminin kullanılan sözcük ve yüklemelerle inşa edildiği görülmektedir. Haberin mikro yapısında, uzun cümle yapıları kullanılarak birleşik cümleler vasıtasıyla anlamın oluşturulduğu haberde “Yalanı”, “pişkince Sürdürdü”, “ısrarlı propaganda”, “Kukla –kuklacı” “Çarpıttı”, “Yalanladı” kelimeleriyle haberin gramatik yapısı kurularak “Kabul edilemez”, “kullanıldı”, “iddia edildi” gibi edilgen yapıları ifadeler haberin anlamsal bütünlüğünü sağlamaktadır. CHP Lideri göçmenleri “*kurban*” olarak nitelendirilerek süreçte edilgen bir konumda olduklarını dile getirilirken göç süreci ve göçmen akınından ülke insanının da olumsuz etkilendiğini dile getiren CHP Lideri Türk halkının da göçmen sorunu üzerinden ele alarak. haberde göç yükünün sorumluluğunu Cumhurbaşkanı ve AKP hükümetine yüklemiştir.

Milli gazete.com' da 25 Temmuz 2021 tarihli aynı haberin sentaktik çözümlemesinde, haberi verirken, “*o paraya tenezzül etme*” *‘ağızlarına ülke bekasını sakız edenler gerçek beka sorunu karşısında tek kelime etmiyor.’* şimdi de *Afgan seline tutulduk* ifadeleriyle Türkiye’ye yönelik yaşanan Afgan göçmen sayısının fazlalığı ve göç sürecinin kontrolsüz bir şekilde gerçekleştiğini ifade ederek gerçekleşen göç üzerinden iktidarı eleştiren Kılıçdaroğlu hükümeti para karşılığı göçmenleri ülkeye alan “*kukla*” olarak görürken Para veren ülkeleri “*kuklacı*” olarak tanımlayarak göçmen meselesinde AKP hükümetinin etken bir rol oynamaktan uzak bir noktada olduğunu, göç ve başta göçmenler olmak üzere sürecin aktörlerine bakış açısını ortaya koymaktadır.

Cumhuriyet.com.tr’de 18 Ağustos 2021 tarihli haberde CHP Lideri’nin ABD Başkanı’nın göçmen toplantısına yönelik sözleri Biden’ın ‘göçmen’ toplantısı olarak tırnak içerisinde verilirken toplantının göçmenler üzerinden Türkiye’ye yönelik farklı amaçları olduğu yönünde bir anlam oluşturulmaktadır. Manşetin devamında CHP Liderinin ‘sınırlarımıza yöneldiler’, ifadesiyle Türkiye’ye yaşanan göçmen akını ile Biden’ın toplantısı arasında neden sonuç ilişkisi kurmak suretiyle göçün nedeni olarak gösterilmiştir. Haberin devamında CHP liderinin ‘Biden yönetiminin talebiyle Afgan mülteci ağırlayacağız.’ ifadeleriyle, Türkiye’nin göçmen politikası konusunda karar verici rolden çok uzakta bir rol alarak süreçteki etken konumunu kaybettiği, göçmen deposu haline geldiğini dile getiren CHP lideri “toplantıya dışişleri yetkililerinin girmesine bile izin verilmedi” diyerek göç konusunda Türkiye’nin belirli bir politikasının olmadığını dahası bürokrasinin süreçte hiçbir rol üstlenmediğinin altını çizerek göçmelere yönelik kararlarda tek karar vericinin AKP lideri olduğunu AKP Lideri’nin toplantıya yalnız katılmasını göçmenler konusunda. Gizli bir antlaşmaya bağlamıştır. CHP lideri, “Biden tek Türkiye’den istemedi”, ‘ Batı Avrupa’, ‘Asya’, ‘Afrika ülkelerinden de istedi.” sözleriyle Türkiye’yi Biden’ın sözleri üzerinden göçmenlerin gönderileceği ülkeler kategorisinde sunarak Türkiye’yi Avrupa ülkelerinin yanında değil, Üçüncü dünya ülkelerinin yanında gösterdi. Etken cümle yapıları kullanılarak göçmen meselesinde kontrolün kendilerinde olduğuna yönelik bir anlam oluşturulmaktadır.

Yenişafak.com.tr’de 26 Temmuz 2021 tarihli haberin sentaktik analizine göre haberde uzun cümle yapıları kullanılarak haberin genel çerçevesi oluşturulmaktadır. Haberin başlığında CHP Lideri’nin göçmenlere yönelik ırkçı bir tutum sergilediği soru cümlesiyle “Suriyelilerden Sonra Sıra Kime Gelecek?’, şeklinde ortaya konarak Türkiye’deki etnik gruplara dikkat çekilmektedir. Haberde CHP Lideri’nin mültecilere karşı ırkçı bir tutum takındığı dile getirilirken mülteciler “masum” olarak nitelendirilerek haberde Suriye Cumhurbaşkanı’nın zalimliği “Esed’in insafı” olarak okuyuculara iletilirken CHP lideri göçmen karşıtı gösterilmektedir.

4.3.3. İYİ Parti Lideri Meral Akşener'in İnternet Haberlerinde Göçmenlere Bakışına Yönelik Haberlerin İncelenmesi

İYİ Parti Lideri Meral Akşener'in göçmenlere bakışını anlamak açısından İnternet haberlerinde Akşener'in göçmenlere yönelik söylemlerinin yer aldığı haberler Teun Van Dijk'in eleştirel söylem çözümlemesiyle makro ve mikro yapılar açısından ele alınarak incelenmektedir.

4.3.3.1. Makro Yapı Çözümlemeleri

Sözcü gazetesinin 11 Ağustos 2021 tarihli sözcü.com.tr adresindeki haberde haberinde Türkiye'ye yaşanan Afgan göçüne yönelik İYİ Parti Lideri'nin açıklamaları manşetten ***“Akşener'den Afgan göçmen açıklaması: Beka ile ilgili sorun olacaktır.”*** şeklinde kalın puntolarla okuyucuya aktarılmaktadır. Haberin spotunda, İYİ Parti Lideri'nin Afgan göçmenlerin yıllar boyu göç etme pratiklerinden bahsedilerek Türkiye'ye yaşanan Afgan Göçünün sınırlardaki denetimsizlikten kaynaklandığının dile getirdiği haberde *“İran sınırları açtı, bizim sınırda hiçbir şeyimiz yok arabalara doldurulup çeşitli yerlerde bu insanlar buğday atar gibi dökülüyor.”*, şeklinde okuyuculara iletilerek İyi Parti Lideri'nin sözleri üzerinden göçmen meselesini Türkiye için bir var oluş sorunu olarak ele almaktadır. Haberde İyi Parti liderlerinin göçmenlere yönelik sözleri ara başlıktan okuyuculara *“Beka ile ilgili elbette bir sorun olacaktır.”* şeklinde aktararak Akşener'in göçmen sorununa tarihsel perspektifte baktığı ifade edilmektedir. İyi Parti Lideri'nin sözleri *“Erzincan'ın parası Erzincan'da kalmıyor.”* ara başlığıyla ele alınarak yaşanan göçmen akını ile birlikte yerli nüfusun giderek düştüğünü bu durumda göçün üretimde azalmaya yansıdığını dile getirdiği haberde İyi parti lideri, *“cebimde 15 lira var şu an”* başlığında ise vatandaşların göçmenlerin gelişile birlikte yaşadığı ekonomik sorunlara dikkat çekilmektedir.

T-24.com.tr'de 5 Ağustos 2021 tarihli haberinde İYİ Parti Lideri'nin esnaf gezilerinde Bolu Belediye Başkanı'nın göçmen karşıtı uygulamalarına yönelik sözleri üst başlıktan eleştirel bir tavırla okuyuculara doğrudan ***“Akşener: Türkiye'deki sığınmacılara düşmanlık yapmak yanlış”*** şeklinde aktarmaktadır. Haber İyi Parti Lideri'nin göçmenlere bakışı üzerinden kurgulanarak manşette

Akşener'in göçmenlere yönelik sözleri “*Göçmenlere düşmanlık yapmak yanlış o insanlar buraya şu ya da bu şekilde geldiler. Uzun uzun tartışabiliriz ama zamanı değil, ciğerler yanıyor.*” diyerek göçmen politikasının yanlış olduğunu dile getiren İYİ parti lideri göçmenlere bire bir eylemsel ve söylemsel boyuttaki düşmanca hareketlerden kaçınılarak göçmen meselesine toptan bir bakış açısı sergilenmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Haberde anlamsal bütünlük anlamında ‘*göç dünyanın bir gerçeği*’ ara başlığında İYİ Parti Lideri'nin göç süreci ve göçmenlere yönelik bakış açısı tarihsel bir açıdan ele alınarak göç sürecini Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan başlatmak suretiyle günümüze kadar detaylandırmaktadır.

Aynı habere (5 Ağustos 2021) yenişafak.com.tr'de Bolu Belediyesi'nin göçmenlere yönelik negatif ayrımcılık sağlayacak düzenlemeyi İYİ Parti grubunun kabulüne yönelik tepkisi başlıktan okuyuculara İYİ Parti Lideri'nin mülteci yorumu olarak “*İyi partililerin ırkçı teklife ‘evet’ demesine Meral Akşener'den yorum: Mültecilere düşmanlık yanlıştır.*” şeklinde okuyuculara iletilerek İYİ Parti Lideri Akşener ile partisi arasında göçmenler üzerinden söylemsel bir tutarsızlık okuyucuya aktarılmaktadır. Haberin spotunda ırkçı teklif olarak adlandırılan mültecilerin belediye hizmetlerinden zamlı yararlanmasına yönelik İYİ Parti Lideri'nin manşetten verilen sözleri spotta da okuyuculara doğrudan aktarılarak tekrarlanmak suretiyle İYİ Parti Lideri'nin göçmenlere yönelik ayrımcılığa karşı söylemi pekiştirilerek partisinin söyleminden ayrıştırılmaktadır. İYİ Parti Lideri'nin “*sığınmacılara düşmanlık yanlış*” ara başlığında göçmenlerin Türkiye'ye geliş koşullarını tartışmaktan ziyade onların acılarına ortak olunması yönünde beyanatı yer alırken Haberin ana teması İYİ Parti Lideri'nin partisinin aksine göçmenlere insani bir pencereden baktığı şeklinde kurgulanarak Akşener ile partisi arasında göçmenlere bakışta yaşanan söylemsel tutarsızlığı okuyuculara aktarılmaktadır.

gazete duvar.com.tr'de 16 Ağustos 2021 tarihli haberde İYİ Parti Lideri'nin iktidarın göçmen politikasına yönelik eleştirel ifadeleri manşetten “*Akşener: göçmenlerle dövüşmek yerine iktidarın yanlışlığı üzerinde durmak gerek.*” olarak aktarılırken haberin spotunda İYİ Parti Lideri'nin iktidarın göçmen politikalarını eleştirel ifadeleri doğrudan “*İktidarın göçmen politikası diye bir politikası yok. Var*

olan göçmenlerle dövüşmek yerine iktidarın bu konudaki yanlışlığı üzerinde durmak gerekiyor.” sözleriyle detaylandırılmaktadır. Haberin fotoğrafında Akşener, parti kurmayları ve halkın birlikte tuttuğu “*Millet Bizi Çağırıyor! Gümüşhane*” pankart fotoğrafı manşetteki yerini alarak haberin anlamsal bütünlüğü oluşturulmaktadır. Haberin girişinde İyi Parti Lideri'nin göçmenlere yönelik sözleri üzerinden göçmenler nesneleştirilerek AKP'nin politikalarının kurbanı olarak gösterilmektedir. Haberde Biden –Erdoğan görüşmesi üzerinden haber “Biden ile özel görüşmede bir şeyler konuşulmuş” ara başlığında İYİ parti lideri hükümet ile ABD arasında göçmenler üzerinden gizli bir anlaşmanın yapıldığını iddia ederek, göçmenlere yapılan mali yardımlar üzerinden gerekçelendirmektedir. Haberde AKP 'nin görüşme sonrasındaki göçmen politikasındaki değişikliğin altını çizilerek haberin anlamsal bütünlüğünü oluştururken göçmenlere yönelik çözüm önerilerini “*Esad ile Anlaşıp huzur içinde göndermesi lazım*” başlığında değerlendirmektedir.

Aynı haber Milli gazete.com. tr 'de (16 Ağustos 2021) İYİ Parti Lideri'nin iktidarın göçmen politikasına eleştirileri manşetten Kalın puntolarla “***Akşener'den iktidara sert tepki! Bundan daha ahmakça bir eylem olamaz.***” şeklinde okuyucuya aktarılırken haber “*İyi Parti Genel Başkanı Meral Akşener, esnaf ziyareti için gittiği Gümüşhane de gazetecilerin sorularına cevap verdi. Akşener, AK Parti iktidarının göçmen politikasını sert sözlerle eleştirdi.*” spotuyla devam etmektedir Haberin girişinde İYİ Parti Lideri'nin ifadeleri üzerinden göçmen politikasının ülkenin başta sosyo ekonomik ve demografik yapısına olumsuz etkilerine değinilirken göç politikası “*ahmakça*” olarak nitelendirilerek başta işsizlik olmak üzere birçok sorunun kaynağı olarak gösterilmektedir. “*Bundan daha ahmakça salakça bir eylem olamaz.*” Başlığında Türkiye'nin göçmen politikasını sert bir dille eleştiren İyi Parti lideri açık kapı olarak nitelendirilen politikasının artı değer üretmekten uzak bir politika olmasını dile getirirken. “*Afganların gelişi İran'dan Durdurulmalı*” başlığında Türkiye'nin göçün ekonomik boyutuna değinerek harcanan miktarın fazlalığına dikkat çekmektedir. Haberin teması, İYİ Parti lideri göçmenlere bakışını iktidarın politikaları üzerinden eleştirel bir çerçeveye oturturken çözüm için göç sürecinin kaynak ülkesiyle görüşmeyi önererek göç süreci ve göçmenlere millet ittifakı paydaşı CHP ile ortak bir bakış açısı geliştirilmektedir.

Aynı haber Birgün.net'te (16 Ağustos 2021) İYİ Parti Lideri'nin iktidara göçmenlere yönelik eleştirileri sert *eleştiri*: “*salakça politika*” olarak okuyuculara aktarılmıştır. Haberin başlığında “**Akşener’den iktidara sert eleştiri: Salakça bir politika izleniyor.**” şeklinde enformasyon eksiltilmesi yapılarak haberde okuyucusunun konuyu tanımlaması güçleştirilerek genelleme yapılmaktadır. Okuyucu haberi anlamak haberin spotunu da okumalıdır. Haberin spotu okunduğunda İYİ Parti Lideri'nin hükümetin göçmen politikasına yönelik eleştirel sözleri okuyuculara doğrudan “*Dış politikada eğer burayı bir artı değer olarak kullanmak amaçlıysa bu kapıların açılması bundan daha ahmakça daha salakça bir eylem olamaz Türkiye Cumhuriyeti’nin bugünkü iktidarının göçmen politikası diye bir politikası yok ve dünyadan da haberleri yok. Ya da gariban insanlar üzerinden salakça bir politika izleniyor.*” şeklinde aktarılmaktadır. Haberin girişinde İYİ parti lideri Türkiye’de yer alan göçmen sayısına değinerek Türkiye’nin göç alan bir ülke olması ve komşularında yıllardır süregelen iç savaş ve istikrarsızlık ortamının yarattığı göçmen akınına rağmen halen belirli bir göç politikasının olmadığını eleştirel bir dille ortaya koymaktadır. “*Erdoğan’a Taliban Eleştirisi*” ara başlığında AKP Lideri Erdoğan'ın göçmenlere yönelik harcamaları üzerinden eleştirerek göç sürecinin ekonomik yönüne değinmektedir. “*Afganların durdurulması lazım*” ara başlığında İyi parti liderinin işsizliğin kaynağı olarak göçmenleri gördüğü dile getirilirken “*Bir Kısım köle gibi çalıştırılıyor.*” ara başlığında göçmen konusuna sosyo ekonomik yönden eleştirel bir bakış açısı sergileyerek göçmenlerin Türkiye'deki çalışma ve iş güvenliği mevzuatına uygun olmayan şartlarda çalışmak suretiyle serbest piyasada ülke vatandaşlarının işsizliğine neden olduğunu dile getirilmektedir.

4.3.3.2. Mikro Yapı Çözümlemeleri

İyi Parti Lideri Meral Akşener'in internet haberlerinde göç ve göçmenlere yönelik söylemlerinin yer aldığı haberler Teun Van Dijk'ın mikro yapısal çözümlemesi çerçevesinde ele alınarak haberlerde Akşener'in söylemlerini oluşturan

sözcük seçimleri ve cümle yapıları gibi anlamın oluşumunu sağlayan retoriksel özellikler üzerinden göç süreci ve göçmenlere bakış açısı incelenmektedir.

Sözcü.com.tr’de 11 Ağustos 2021 tarihli haberinin sentaktik analizinde “süreç bir kişinin iki dudağı arasında”, “yabancı olacaksın”, “Afgan olacaksın” gibi etken yapıların ön plana çıktığı görülmektedir. Haberde Cumhurbaşkanı ve İktidar partisi, hedef gösterirken göçmen yükünün sorumluluğu direkt Cumhurbaşkanıya yükleyerek siyasal çoğunluğun dikkate alınmadığı üzerinden Cumhurbaşkanı’nın göçmen kararlarının meşruiyeti sorgulanmaktadır. Göçmen süreci “*beka sorunu*” olarak nitelendirilerek göçmenlerin ülkenin bütünlüğü ile ilgili sorun oluşturacağı dile getirilirken İyi Parti Lideri’nin göçmenlere yönelik sözleri üzerinden göçmenler ‘*düzensiz*’ olarak tanımlanmakta göçmenlerin ülkeye gelişleri “*istila*” olarak adlandırarak göçmen soruna dikkat çekilen haberde niyetleri ‘*buğday gibi savruluyorlar*’ olarak okuyuculara duyurularak göçmenlerin Türkiye’ye başka kuvvetler tarafından bilinçli getirildiğine dikkat çekilmektedir. Haberde İyi Parti Lideri’nin göçmenlere yönelik sözleri net ve kısa cümlelerle verilirken sözcük seçimlerinde “*düzensiz*,” *tuhaf*lık,” *karışmış*” gibi niteleyici ifadelerle haberin söylemi birbirini tamamlayıcı bir şekilde inşa edilmiştir.

T 24.com’da 5 Ağustos 2021 tarihli haberin mikro çözümlemesi kapsamında sentaktik çözümlemesinde İYİ parti Lideri’nin CHP’li belediye başkanının sözleri üzerinden toplumdaki Göçmenlere yönelik bakış açısı “*yanlış*” olarak okuyuculara iletilmekte. İYİ Parti Lideri’nin göçmenlere yönelik insani bir bakış açısına sahip olduğu yönünde bir anlatım “*ciğerler yanıyor*” deyiimiyle oluşturulurken, Türkiye’de yaşayan vatandaşların sorunlarına değinerek ‘*gündeme getiriyoruz*’ ifadesiyle göçmenlere yönelik sorunları başta partisi ve millet ittifakının görünür kıldığını AKP Hükümeti’nin ise sorunları görmezden geldiğini dile getirerek göçmenler üzerinden politik anlamda ikili karşıtlık üzerinden söylemini geliştirmektedir. Haberde İYİ Parti lideri, göç süreci ve göçmen akımını Türkiye’nin jeopolitik konumuna bağlayarak göçmen meselesinin günümüzde değil geçmişte de sorun olduğunu dile getirerek “*Eski içişleri bakanı olarak bu konuyu iyi bildiğim için beni gönderdiler bu kararın Avrupa parlamentosundan çıkmasını önledik*” ifadeleriyle geçmiş referans göstererek göçmen sorununu çözüm adresi olarak kendisini göstermektedir.

Hükümetin göçmen politikasına yönelik “*duvardan duvara çarparım ama bugün doğru değil*” ifadeleriyle hükümetin göçmen politikasının yanlışlığını ifade ederken göçmen meselesine parti meselesi olarak değil milli bir mesele olarak baktığını vurgulayarak kendisini milli hassasiyetlere sahip bir lider olarak konumlandırmıştır. Haberin sentaks analizinde “hain, basiretsiz, hata, düşmanlık” kelimeleri üzerinden haberin anlamsal bütünlüğü kurgulanmaktadır.

Yenişafak.Com.tr 5 Ağustos 2021 tarihli haberin sentaks çözümlemesinde İYİ Parti Lideri'nin göçmen teklifine yönelik sözleri aktarılırken “*ırkçı*” olarak tanımlayarak teklife yönelik iyi parti Lideri'nin sözlerini yorum olarak okuyucuya aktarırken İYİ Parti Lideri'nin göçmenlere bakış noktasında partisi ile düştüğü çelişkiyi okuyuculara aktarmaktadır. Haberde göçmenleri tanımlamaya yönelik “*yabancı*” ifadesi kullanılarak göçmenler üzerinden bir ötekileştirme yapılırken İYİ Parti Lideri'nin göçmenlere bakışını “*göçmenlere düşmanlık yapmak yanlıştır.*” şeklinde vurgulayarak net bir şekilde ortaya konurken Haberde göçmenlere yönelik “*kabul edildi*” edilgen yapısının kullanılması göçmenlere yönelik kararların alınmasında İYİ Parti Lideri ile yerel yönetimi arasında göçmenler üzerinden fikir ayrılıklarını ortaya koyarak İYİ Parti Lideri'nin göçmen meselesindeki etkinliğinin sorgulanmasını vurgulanmaktadır.

Gazete duvar.com.tr 'de 16 Ağustos 2021 tarihli internet haberinde İYİ Parti Lideri'nin muhalefet partileri başta olmak üzere toplumsal kesimlere yönelik göçmen eleştirisi “*dövüşmek*” olarak okuyuculara aktarılarak göçmenlerin toplumsal bir sorun alanı haline geldiği toplumla çatışma halinde olduğu vurgulanmaktadır. Akşener iktidarın göçmen politikasını “*yanlış*” olarak nitelendirerek iktidarın göç süreci ile ilgili herhangi bir bilgisi ve deneyiminin olmamasını “*dünyadan haberleri yok*” sözleriyle eleştirel bir bakış açısıyla ortaya koymaktadır. İktidarın göç sürecini anlamadığı ve göçmenlere yönelik yanlış uygulamalarını “*salakça politika*” olarak nitelendirilerek haberin anlamsal bütünlüğü oluşturulmaktadır. Haberde İYİ Parti lideri AKP Lideri'nin göçmenlere bakışını “*kafası karışık*” olarak nitelendirirken bu söylemini Erdoğan'ının göçmenlere yönelik söylemlerinin tutarsızlığı üzerinden gerekçelendirerek “*Gelsinler Taliban ile aramızda düşünce farkı yok diyor, diğer taraftan duvar öreceğiz diyor.*” şeklinde Erdoğan'ın göçmenlere yönelik söylemlerini

doğrudan aktararak dile getirmektedir. İYİ Parti Lideri'nin AKP Lideri Erdoğan'ının göçmenlere yönelik bakış açısında karanlıkta kalan yerler olduğu yönündeki sözler okuyucuya doğrudan aktararak *“Biden ile özel görüşmede dışışleri mensuplarının olmadığı görüşmede bazı şeyler konuşulmuş.”* olarak haberde Akşener'in ifadeleri üzerinden ortaya konulmaktadır. *“Niye Biden almıyor kardeşim”* sözleriyle Türkiye'nin göçmen kabul sürecini sorgulamaktadır. Haberde İYİ Parti lideri tarafından Türkiye *“göçmen hendeği”* olarak tanımlanarak Türkiye'nin Avrupa 'ya giden göçmenlerin durdurulma noktası olduğuna yönelik eleştirel bir anlam oluşturularak Türkiye'nin göçmen politikası eleştirilirken *“sınırlarımız yol geçen hanına döndü”* ifadeleriyle göçmenlere yönelik denetimsizliğin altı çizilmektedir. Haberde İyi Parti Lideri'nin göçmenlerin ekonomiye olumsuz etkileri ise göçmenlere yönelik *“sigortasız, şusuz, busuz”* olarak tanımlanarak göçmen meselesinin ekonomik boyutlarına değinilmiştir. Haberin sentaks çözümlemesinde İYİ parti liderinin söylemleri üzerinden gerek hükümete gerekse göçmenlere yönelik 'yanlış', 'yok' 'durdurmak gerek' karışık', 'düşmanlık', 'vicdan problemi' sözcüklerinin kullanımıyla haberin anlamsal bütünlüğünün sağlandığı görülmektedir.

Millî Gazete.com'da (16 Ağustos 2021) aynı haberin sentaktik analizinde uzun cümleler kullanılarak göç sürecinin İYİ Parti Lideri'nin söylemleri üzerinden açıklandığı görülmektedir. Haberde göçmen politikasına yönelik betimleyici ifadeler kullanılarak *'ahmakça'* olarak aktarılmaktadır. Haberin başlığından itibaren Hükümetin göçmen politikası *“ahmakça”* , *”olamaz”*, *“salakça”*, *“haberi yok”* sözcükleriyle hükümetin göçmen politikasına yönelik kullanılan dil ve sözcük seçimleri yönünden sorunlu bir anlamın oluştuğu, göçmenlere yönelik yapılan değerlendirmelerin eleştiri boyutunu geçerek hakaret boyutuna ulaştığı görülmektedir. Haberde İyi parti lideri göç sorununa bakışı daha popülist bir bakış açısıyla ele alınarak göçmenler üzerinden direkt hükümet karşıtı olarak konumlandırılmaktadır. Hükümetin beka söylemine karşı İyi Parti Lideri'nin *“sınırlar yolgeçen hanı”* söylemi öne çıkarılarak hükümetin göçmen politikasındaki eylem ve söylem tutarsızlığı okuyuculara aktarılmaktadır. Göçmenlere yönelik harcamalar *“65 milyar dolar harcadı deniyor.”* ifadeleriyle harcanan miktarın belirsizliği üzerinden göçmen politikasına eleştiriler getirilirken *“adam başı her aileye pandemide 800*

dolar verebilirdi” ifadeleriyle göçmenlere verilen yardımlarla ülke insanın hayatında olumlu gelişmelerin yaşanabileceği üzerinden hükümetin göçmen politikası eleştirilerek göçmen ve pandemi politikalarıyla ikili karşıtlık oluşturulan haberde “işsizliğin faturası bizim insanımıza çıkıyor” sözleriyle göçmenlerin ülke insanında iş kaybına sebep olduğu ifade edilerek haberin retoriksel anlamda bütünlüğü sağlanmaktadır. Haber kaynağı olarak İyi Parti Lideri'nin belirli bir kaynağa referans vermeyerek göçmenlere yönelik söylemlerinde “*söyleniyor, diyor, endişeler var*” yönünde aktarım fiillerini kullanması haberin güvenilirliğinin sorgulanmasına yol açmaktadır.

Birgün.net'te 16 Ağustos 2021 tarihli haberinde İYİ Parti Lideri'nin hükümetin göçmen politikasına yönelik eleştirisi tanımlanırken ‘*sert*’ kelimesini tercih ederken hükümetin göçmen politikasını ‘*salakça*’ olarak nitelendirmektedir. Haberde uzun cümleler kullanılarak göçmen politikası eleştirilirken “haberi yok, sorunu yok, olamaz,” gibi etken cümle yapılarıyla iktidarın göçmen politikasını eleştirerek Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin geçmişten gelen göçmen politikası ve Akşener'in göçmen politikası aynı çizgide net bir politika olarak ortaya konulmak suretiyle iktidarın politikasına ikili karşıtlık yaratılarak haberin retoriği oluşturulmaktadır. Haberin başlığından İYİ Parti Lideri'nin göçmenlere bakışı AKP hükümeti üzerinden şekillendirerek göçmenleri edilgen bir şekilde “biz o insanlara düşman değiliz” “gariban insanlar üzerinden salakça bir politika izleniyor.” “o gelen insanlara düşmanlık edemeyiz.” olarak nitelendirerek göç sürecinde yaşanan sorunlardan göçmenlerin sorumlu tutulamayacağı dile getirilerek göç sürecinin sorumluluğu Adalet ve Kalkınma Partisi hükümeti ve cumhurbaşkanına yüklenmektedir. İYİ Parti Lideri'nin göçmenlere bakışı haberin ara başlığında tecahülü arif sanatıyla okuyucuya sunularak “*niye Biden almıyor?*” şeklinde okuyuculara aktarılırken göçmen kaynaklı yaşanacak sorunlara dikkat çekilerek, İYİ Parti Lideri'nin sözleri üzerinden Türkiye “*göçmen hendeği*” tanımlamasıyla Avrupa'ya yönelik göçmen akınını engelleyen bir ülke olarak konumlandırılmaktadır. Yine İYİ Parti Lideri'nin “yol geçen hanı olmaktan çıkarılmalı” ifadesiyle Türkiye'nin göçmenleri kabul konusunda herhangi bir politikasının olmadığına altı çizilen haberde göçmenlerin ülkedeki yaşama koşulları

üzerinden “köle, şusuz, busuz” olarak tanımlayan İYİ Parti lideri göçmenlerin çalışma hayatındaki yerleri üzerinden göçmenlere bakışını ortaya koymaktadır.

4.3.4. Milliyetçi Hareket Partisi Lideri Dr. Devlet Bahçeli’nin İnternet Haberlerinde Göçmenlere Bakışına Yönelik Haberlerin İncelenmesi

Milliyetçi Hareket Partisi Lideri Dr. Devlet Bahçeli’nin göç süreci ve göçmenlere yönelik bakış açısını anlamak açısından internet haberlerinde konuyla ilgili haberleri incelenmiş olup bulgular şu şekildedir.

4.3.4.1. Makro yapı çözümlemeleri

Birgün.net’te 19 Nisan 2022 tarihli haberde Milliyetçi Hareket Partisi Lideri Dr. Devlet Bahçeli’nin grup toplantısında Suriyeli göçmenlere yönelik ifadeleri çıkış olarak nitelendirilerek başlığa; “*Bahçeli’den 'göçmen' çıkışı: Misafirin ve misafirliğin süresi sınırlıdır.*” şeklinde aktarılmaktadır. Haberin spotunda MHP lideri tarafından göç bir istila olarak nitelendirilerek gelen göçmen sayısının fazlalığı üzerinden ülkenin demografik yapısında yaratacağı sorunlara dikkat çekilmiş. Haberin girişinde de istila kavramının altını doldurarak Türkiye’nin demografik ve kültürel yapısının korunması gerekliliğine değinilerek haberin anlamsal bütünlüğü oluşturularak haberin ana teması ortaya konulmaktadır. Haberde MHP Lideri’nin sözleri üzerinden Göçmen konusu bir facia olarak nitelendirilerek göçmen yükünü Avrupalı ülkelere yüklemektedir. MHP Lideri’nin Türkiye’nin göçmenlere tarihsel bir sorumlulukla yaklaştığını ifade ederek göçmenlerin göç etmelerindeki zorunlulukların ortadan kalktığının altını çizilen haberin anlamsal bütünlüğü MHP Lideri’nin sözleri üzerinden “demografik istikbalimizi dert etmek zorundayız.” ara başlığı altında Türkiye ve Ukrayna’da yaşanan gelişmeler üzerinden bölgenin olası demografik değişiminde yaşanabilecek sorunlara değinilmektedir.

T24.com.tr’ de 31 Temmuz 2021 tarihli haberde Milliyetçi Hareket Partisi Lideri Devlet Bahçeli’nin Merkez Yönetim Kurulu toplantısında göçmenlere yönelik eleştirel yaklaşımı başlıktan okuyuculara *MHP Lideri Devlet Bahçeli: Düzensiz göç, adı konmamış bir istiladır, bayram nedeniyle ülkelerine gidenlerin geri dönüşlerine de lüzum yoktur.*’, şeklinde doğrudan aktarılarak MHP Lideri’nin göç ve

göçmenlerin artık ülkelerine dönmeleri gerektiğine yönelik bakışı okuyuculara aktarılmaktadır. Haberin spotunda MHP Lideri'nin başlıkta ifade ettiği “*istila*” kavramı spotta “*demografik yapımıza kumpas. Küresel ve bölgesel güçlerin bu düzensiz göçteki parmaklarının iyi araştırması gerek. Tehlike alarm verici düzeydedir. Yapılan tahminler kapsamında ifade edersem yakın gelecekte 1,25 milyon Afgan’ın İran’a; 1,2 milyon Afgan’ın ise Pakistan’a geçmesi bekleniyor.*” şeklinde verilmiştir. Haberin temasını MHP Lideri’nin göçmenlerin ülkemize getirdiği yükler ve göçün süresi oluştururken haberin ara başlıklarını MHP Lideri’nin bayramlaşmaya giden mültecilere yönelik sözleri ve göçmenlerin yerleşimdeki sıkıntıları oluşturmaktadır.

31 Temmuz 2021 tarihli Aynı haber Cumhuriyet gazetesi.com.tr’ de *Devlet Bahçeli’den AKP’yle çelişen ‘göçmen’ açıklaması* olarak okuyucularla paylaşırken haberin spotunda MHP Lideri’nin bayramlaşmaya giden göçmenlere yönelik AKP Hükümeti’nin göç politikalarına eleştirel sözleri manşetten doğrudan aktararak MHP Lideri’nin sözleri üzerinden göçmenlerin ülkelere gönderilmesine yönelik bir anlatım oluşturulmaktadır. Haber MHP Lideri’nin sözleri üzerinden göçmenlerin ülkelere gönderilmelerinin önünde bir sakınca olmadığına yönelik bir tema çerçevesinde okuyuculara aktarılırken “*plajlarda keyif sürenler*” ara başlığıyla bayram ziyareti için ülkelere giden Suriyelilere eleştirel bir bakış açısı geliştiren MHP Lideri’nin göçmenlerle ilgili sözleri doğrudan okuyuculara aktararak göçmenlerin asıl hedefinin ülkenin demografik yapısı olduğuna yönelik bir anlatım oluşturmak suretiyle haberin teması göçmenlerin Türkiye üzerinde başka hedefleri olduğu vurgulanmaktadır.

Hürriyet.com.tr’de 1 Ağustos 2021 tarihli haberde MHP Lideri Devlet Bahçeli’nin göçmenlere yönelik sözleri manşetten “*Bahçeli’den göçmen açıklaması: Sonsuza kadar kalamazlar*” şeklinde okuyucuya aktararak MHP Lideri’nin göçmenlerin ülkede kalış sürelerine yönelik eleştirisi haberin ana temasını oluşturmaktadır. Haberin spotunda MHP Lideri’nin göçmenlerin hukuksal statüsüne yönelik sözleri doğrudan okuyuculara aktararak MHP Lideri’nin ülkelere bayramlaşma için giden göçmenlere yönelik eleştirel sözleri doğrudan okuyuculara iletilerek sonsuza kadar kalamazlar açıklamasının altı doldurulmuştur. Haber

göçmenlerin bayram ziyaretleri üzerinden temalandırılarak MHP Lideri'nin göçmenlere yönelik bakış açısı üzerinden “*Bayramda giden dönmesin*”, “*Yapımıza kumpas*” ara başlıklarıyla göçmenlerin artık ülkelerinde bir sorunun olmadığı yönünde bir anlatım üzerinden kurulmaktadır. Haberin ara temaları ise, Göçmenlerin Türkiye'deki varlıklarını başta ülkenin demografik yapısı ve güvenliği üzerinden sorgulama şeklinde okuyuculara sunulmaktadır.

31 Temmuz 2021 tarihli aynı haber hükümete yakın akit.com.tr internet haber sitesinde, *Bahçeli'den Kurban Bayramı'na Suriye'ye giden mülteciler için flaş çıkışı! Gelmesinler*” olarak büyük ve kalın puntolarla okuyucuya duyurulmaktadır. Haberin girişinde MHP Lideri üst başlıkla çelişen ifadeleri spotta okuyucuya “*Suriyeliler bize emanettir. Buna diyeceğim bir şey yoktur ama sonsuza kadar burada kalmaları mümkün değildir. Bayram nedeniyle ülkelerine gidenlerin geri dönüşlerine de gerek yoktur.*” şeklinde aktararak göçmenlere yönelik sıkıntıları ifade ederken hükümetin göçmenlere bakışı ile aynı bakış açısına sahip olmamasına rağmen hükümetle göçmenler konusunda ters düşmek istemediğine yönelik bir anlatım tarzı benimsenmiştir. Haberde “*ilanihaye burada kalmaları mümkün değil*” ara başlığında MHP Lideri'nin göçmenlere yönelik başta demografik çekincelerini dile getirirken ülkede yaşanan göçmen karşıtlığına da dikkat çekmektedir. Haberde MHP Lideri'nin sözleri üzerinden göçmenlerin yoğun nüfusa sahip olduğu illerdeki varlığına “*İstanbul'da Kilis'te Gaziantep'te sıkıntı var.*” ara başlığıyla değinilerek haberin anlamsal bütünlüğü oluşturulmaktadır. Haberde MHP Lideri'nin göçmenlere bakış açısı göç üzerinden şekillendirilerek okuyuculara “*Düzensiz göç adı konmamış bir istiladır*” ara başlığıyla Türkiye'ye gelen göçmen sayısına dikkat çekerken Türkiye'yi göç merkezi ve göçmenlerin nihai durağı olarak tanımlamaktadır.

Birgün.com.tr internet sitesinin 16 Ağustos 2021 tarihli haberinde MHP Lideri'nin Afganistan'da yaşanan yönetim değişikliği sonrasında Türkiye'ye yaşanan göçmen hareketliliğine yönelik ifadeleri üst başlıktan *Bahçeli'den AKP'ye 'Afgan göçmen mesajı: Türkiye barınak olmayacak'* şeklinde doğrudan aktararak MHP Lideri'nin ülkedeki göçmenlere yönelik bakışı dile getirilmektedir. Haberin fotoğrafında da MHP Lideri'nin grup kürsüsünden artık yeter anlamına gelen eli havada fotoğrafı haberde yer alarak haberin anlamsal bütünlüğü sağlanırken

“*barınak olmayacak*” ifadesiyle ideolojik üretim gerçekleştirilerek göçmenler “öteki” olarak tanımlanarak korunması gereken dış unsurlar olarak vurgulanmaktadır. Haberin spotunda MHP Lideri’nin sözleri üzerinden Afganistan’dan yaşanabilecek göçmen akınına ilişkin hükümetin yapması gerekenler doğrudan okuyuculara aktarılmaktadır. Afganistan’ının Taliban’a teslimi noktasında MHP Lideri’nin Afganistan halkına yönelik eleştirileri “*tek kurşun atılmadan Kabil teslim edildi.*” ara başlığıyla okuyucuya iletilirken yaşanan göçmen sorumluluğu başta Afganistan yönetimi ve Afgan halkına yüklenirken MHP Lideri’nin Afganistan’dan yaşanan göçmen akınına bakışı “*Beklentilerini 5 maddede sıraladı*” başlığıyla okuyuculara duyurulmaktadır. Haberde MHP Lideri’nin göç ve göçmenlere bakışı Türkiye merkezi bir çerçeveye oturtulmaktadır.

4.3.4.2. Mikro yapı çözümlemeleri

Milliyetçi Hareket Partisi Lideri Dr. Devlet Bahçeli’nin internet haberlerinde göç ve göçmenlere yönelik söylemlerinin yer aldığı haberler Teun Van Dijk’in mikro yapısal çözümlemesi çerçevesinde ele alınarak haberlerde Bahçeli’nin söylemlerini oluşturan sözcük seçimleri ve cümle yapıları gibi anlamın oluşumunu sağlayan retoriksel özellikler üzerinden göç süreci ve göçmenlere bakış açısı haberler bazında incelenmeye çalışılmış olup bulgular şu şekildedir.

Birgün.net’te 19 Nisan 2022 tarihli haberinin mikro yapı çözümlemesinde, göçmenlere yönelik “*Biz demografik istikbalimizi, egemenlik haklarımızı düşünmek, dert etmek zorundayız*” ifadesi ile göçün ülke nüfusu üzerindeki yıkıcı etkilerine değinilmektedir. Bu söylem ile göç sürecinin etkileri arttırılarak okuyucunun etkilenmesi amaçlanmaktadır. “*Düzensiz göç adı konmamış istiladır*” ifadeleriyle bir durum tespiti yapılırken göçün niteliğinden çok niceliğine vurgu yaparak göçmenler nitelik yönünden belli bir özelliği olmayan bir grup olarak tanımlanmaktadır. “*kontrol dışı akın*” ifadeleriyle bu anlam pekiştirilerek göçmenlerin kontrolden uzak heterojen bir grup olduğuna yönelik bir anlatım tarzı benimsenerek olumsuzlukların öznesi halinde okuyucuya sunulmaktadır.

T24.com.tr’de 31 Temmuz 2021 tarihli haberin sentaktik analizi yapıldığında gazetenin göç olayını MHP liderinin sözleri üzerinden “*İstiladır*” olarak durum hal

ekiyle verilmesiyle MHP Lideri'nin göçmenler konusundaki tespiti okuyuculara iletilmektedir. *Bayram nedeniyle ülkelerine gidenlerin geri dönüşüne de lüzum yoktur* cümlesiyle MHP lideri göçün nedenlerinin ortadan kalktığını dile getirirken göçmenlerin tekrar Türkiye'ye dönüşlerini “*düzensiz göçteki parmak izleri*” olarak ifade ederek göçmenlerin göç etme sebeplerinin altında savaştan başka nedenler olduğunu gelen göçmen sayısını rakamlarla vererek göçün büyüklüğü üzerinden gözler önüne sermektedir. Haberde bölgesel uyum anlamında göçmenlere yönelik iki bakış açısını ortaya koyan MHP lideri diğer yandan göçmenlere bakışını tarihsel perspektif içerisinde Türkiye'nin jeopolitik konumun gereği göçmenlerin durağı olmasına dayandırarak göçmenleri “*misafir*” olarak nitelendirirken göçmenlerin kalıcı olmadıklarını vurgulayarak ülkelerindeki sorunlar bittiğinde ülkelerine döneceklerinin altını çizmektedir. Göç meselesinde göçmenlerin etken bir rolden çok uzakta olduğunu dile getirerek göçmenlere bakış noktasında insani tutumunu da ortaya koymaktadır. Göçmenlerle göçe sebep olanları net bir şekilde ayırıştırır. Göçmen meselesinin demografik yapı üzerindeki yıkıcı etkileri “*kumpas*” olarak değerlendirilerek haberde yer verilen nüfusun ileri projeksiyonları üzerinden Türkiye'nin milli bekası için nüfus oranlarına dikkat çeker.

Cumhuriyet .com. tr 'de aynı haberde (31 Temmuz 2021) MHP Lideri'nin göçmenlere yönelik açıklamalarını “*Devlet Bahçeli'den AKP'yle çelişen göçmen açıklaması*” olarak okuyuculara ileterek cumhur ittifakı ortakları arasında göçmenlere bakışta söylemsel ve ideolojik farklılıkların olduğunu “çelişen” olarak ifade ederken MHP ile AKP arasındaki göçmen politikasına yönelik farklı bakış açıları “*bileşeni olduğu iktidarın göçmen politikasını eleştirdi*” sözleriyle okuyucuya aktarılmaktadır. Haberde MHP Lideri'nin göçmenlere bakışı AKP hükümeti ile farklı bir yaklaşım sergilediği “*parti kurmaylarının sözleri ile çelişti.*” olarak verilerek “*kurmay*” ifadesiyle göçmen konusundaki ayrışmanın söylemsel olmaktan ziyade parti politikası ve ideolojik olduğu ortaya konulmaktadır. “Biz ilkesel olarak ülkemizdeki geçici statüde bulunan yabancı ülke vatandaşlarının güvenli ve huzurlu bir şekilde ülkelerine gönderilmelerinden yanayız.” ifadeleriyle MHP Lideri'nin göçmenlere bakışı ortaya konulurken parti politikası “ilkesel” olarak nitelendirilmiştir. Göçmenlerin ülkede kalıcı olmadığı “geçici statü” ile vurgulanarak göçmenlerin

ülkedeki konumlarına uluslararası bir dayanak gösterilmektedir. “yabancı” ifadesiyle de göçmenler ülke vatandaşlarından ayrılarak entegrasyon ve kalıcılıkları sorgulanmaktadır.

Hürriyet.com.tr’de 1 Ağustos 2021 tarihli haberinde MHP Lideri’nin göçmenlerin Türkiye’deki varlıklarını sorgulayan sözleri “*Bahçeli’den göçmen açıklaması: sonsuza kadar kalamazlar.*” şeklinde ortaya konulmaktadır. . Haberde MHP Lideri’nin göçmenlere bakışı doğrudan anlatım yöntemiyle tırnak içerisinde okuyuculara aktarılarak başlıktaki sözleri detaylandırılmaktadır. Haberde sözcük seçimi anlamında göçmenlere yönelik “geçici statü”, “yabancı ülke” sözcüklerine yer verilerek göçmenlerin kalıcı olmadığı vurgulanırken. MHP Lideri “geri göndermekten yanayız.” Sözleriyle göçmenlere bakışı ortaya konmaktadır. Göçmenlerin ülkede kalıcılığının olmayacağını “*onlar bize misafir*” ifadesiyle belirttiği haberde göçmenlerin ülkedeki varlıklarına sınır ötesi operasyonlarda mücadele eden güvenlik güçleri üzerinden bakarak ikili karşıtlık “*bir yanda ülkesi için canın ortaya koyanlar varken diğer yanda sığındığı ülkenin plajlarında keyif sürenler var*” ifadeleriyle yaratılmıştır. Göçmenlere bakışını ortaya koyan MHP lideri ülkemizdeki göçmenlerin durumuna yönelik eleştirilerini “*bu çelişki tepki toplamaktadır.*” ifadeleriyle ortaya koymaktadır.

Akit.com.tr’de aynı haberi AKP ve MHP liderleri arasındaki mültecilere bakış farklılığını “*flash*” olarak duyurarak MHP Lideri’nin göçmenlere yönelik ifadelerini “*Gelmesinler!*” şeklinde manşetten okuyucularına duyururken Haberin spotunda da MHP Lideri’nin göçmenlere yönelik sözleri doğrudan okuyuculara “*sonsuza kadar kalmaları mümkün değil gidenlerin geri dönüşlerine de lüzum yoktur*” Şeklinde doğrudan verilerek haberin anlam bütünlüğü oluşturulurken “*yoktur*” fiilindeki durum ekiyle MHP lideri’ göçmenlere yönelik değerlendirmesini ortaya koymaktadır. Haberin girişinde göçmenlerin bayram ziyareti için ülkelerine gidişleri “*akın, akın*” olarak nitelendirilerek giden göçmen sayısının fazlalığına dikkat çekilmek suretiyle topraklarının artık güvenli olduğu izlenimi verilmeye çalışılan haberde göçmenlerin ülkemizde bulunması “*demografik istikbalimiz*” ifadeleriyle anlamsal bir buzdağı oluşturularak okuyucuya konuyla ilgili yorum yapabilme şansı bırakılarak anlamı MHP Lideri’nin ideolojik perspektifinden ele

alma şansı tanımlanmaktadır. MHP Lideri'nin göçmenlere yönelik söylemlerini güçlendirmek açısından Türkiye'deki göçmen sayısının yıllara göre dağılımına yer verilen haberde göçmenlerin uyrukları verilerek anlam güçlendirilirken gelen göçmen sayısı gözler önüne serilerek haberde göçmenler “risk” ve “tehdit” olarak tanımlanmaktadır.

Birgün.net'te yer alan 16 Ağustos 2021 tarihli haberde MHP Lideri'nin hükümete yönelik göçmen eleştirisi *AKP'ye 'Afgan Göçmen'* mesajı olarak tırnak içerisinde verilirken '*mesaj*' ifadesiyle Milliyetçi Hareket Partisi'nin göçmenlere yönelik isteklerini üstü kapalı bir şekilde AKP'ye ilettiği ifade edilerek MHP Lideri'nin göçmenlerin ülkeden gönderilmesine yönelik isteğinin '*barınak olmayacak*' şeklinde okuyucuya aktarıldığı haberde MHP Lideri'nin sözleri '*ince mesaj verdi*' olarak okuyuculara ulaşmaktadır. MHP Lideri'nin ülkede bulunan göçmenlerden rahatsız olduğu ve bu durumun AK Parti hükümeti tarafından kavrandığı ortaya konan haberde Bahçeli'nin sözleri üzerinden Afganistan'da yaşanan iç karışıklık ve savaş durumunu “*alacakaranlık*” olarak nitelendirerek yaşanan kaos ve belirsizliğe dikkat çekilirken bu durumun sorumluluğu Afganistan'ının “*toplumsal denge ve değerleriyle oynayan emperyalist ülkeler*” olarak nitelendirilmektedir. Haberde kapalı bir anlatım tarzı kullanarak ikili karşıtlıktan kaçınılmakta, haberin söylemini evrensel anlamda ötekileştirilen '*emperyalizm*' karşıtlığı üzerinden kurularak emperyalist ülkelerin isimlerine yer verilmemiştir. MHP lideri her ne kadar göçmen meselesinde emperyalizm karşıtlığı yaratsa da haberde göç sürecine sebep olan Aktörlerin yer almaması ve Bahçeli tarafından Türkiye'nin göçmen meselesindeki konumunun “sürüklendi”, “unsurlarını ülkeden çekmiştir.” şeklinde edilgen fiil yapılarıyla açıklaması MHP Lideri'nin göçmen meselesinde Türkiye'yi etken bir konumdan uzakta edilgen bir konumda görmesinden kaynaklanmaktadır. MHP Lideri Afganistan'ının başkenti Kabil'in işgali 'ne halkın direnmeyerek ülkenin yönetimini teslim etmesine yönelik “altın tepside sunuldu, tek kurşun atılmadan Kabil teslim edildi” ifadeleriyle Afganistan'da yaşanan iç karışıklık ve ardı sıra yaşanan göç dalgasının yükünü ülke yönetimi ile birlikte Afgan halkına yükleyerek Afgan göçmenleri ‘, tavizkar’ *aciz, korkak*' olarak nitelendirmek suretiyle göçmenlere bakışını ortaya koymaktadır.

Haberde MHP Lideri'nin göçün engellenmesi konusunda” *Taliban insanına sahip çıkmalı göçe engel olmalıdır.*” sözleriyle göçmenler konusuna Türkiye eksenli bir bakış açısı geliştirerek Afganistan’da yaşanan tüm gelişmelere rağmen Afganistan’ının Türkiye’ye göçmen göndermesi konusundaki karşıtlığını ortaya koyarak göçmen karşıtı bir tutum sergilenmektedir.

4.3.5. Zafer Partisi Lideri Prof.Dr. Ümit Özdağ’ın Göç ve Göçmenlerle İlgili İnternet haberlerinin İncelenmesi

Zafer Partisi Lideri Prof. Dr. Ümit Özdağ’ın göç süreci ve göçmenlere yönelik söylemlerinin internet gazetelerinde yer alış şekli ele alınarak makro ve mikro analizi yapılmıştır.Bulgular şu şekildedir;

4.3.5.1. Makro yapı çözümlemeleri

T-24.com.tr’nin 21 Kasım 2021 tarihli haberinde Zafer Partisi Lideri Ümit Özdağ’ın Eskişehir’de Parti Binasının açılışında göçmenlere yönelik sözleri manşetten okuyuculara; **“Sığınmacıları bir yıl içinde vatanlarına göndereceğiz.”**başlığıyla kalın puntolarla aktarılmaktadır. Haberde parti açılış binasından Türk kültürünü temsil eden fotoğraflar paylaşılarak partinin ideolojisi yansıtılırken haberin spotunda Zafer Partisi Lideri’nin göçmenlerin geri gönderimine yönelik sözlerine yer verilen haberde göçmenlerin ekonomik sıkıntıların kaynağı olduğu ara başlık altında detaylandırılarak haberin teması oluşturularak, ekonomik krize çözüm önerileri getirilmiştir.

Akit gazetesinin internet haber sitesi akit.com.tr’nin 9 Mayıs 2022 tarihli haberinde Zafer Partisi Lideri Ümit Özdağ’ın AKP Liderine yönelik göçmen eleştirisi manşetten ırkçı ifadeler olarak okuyuculara aktarılmıştır. Haberin spotunda Erdoğan’nın göçmenlere yönelik ifadelerine yer verilerek haber detaylandırılırken Haberin fotoğrafında başlığa yer verilerek, Özdağ ve ırkçılık kelimeleri kırmızı renkte tehdit öznesi olarak okuyuculara sunulmuştur. Ara başlığın kullanılmadığı haberin teması gazetesinin yayın politikasına bağlı olarak Zafer Partisi’nin göçmenlere bakışı üzerinden Erdoğan ve göçmen karşıtlığını ön planda tutarak Ümit Özdağ’ı doğrudan hedef almaktadır.

Cumhuriyet gazetesinin internet haber sitesi cumhuriyet.com.tr’nin 30 Nisan 2022 tarihli haberinde üst başlık Zafer Partisi Lideri Ümit Özdağ’ın siyasal alanda görünür

hale gelen göçmen konusuna yönelik yorumunu; “geleceğimiz karartılıyor.” şeklinde okuyuculara aktarırken haberin spotunda Özdağ’ın göçmenlere yönelik verdiği sayısal veriler okuyucularla paylaşarak yaşanabilecek olası nüfus dengesizliği görünür kılınmış, yapılan nüfus mühendisliğinin altı çizilmiştir. Haberin girişinde Özdağ’ın sözleri üzerinden ülkede yaşanan ekonomik ve güvenlik sıkıntılarının kaynağı göçmenler olarak sunulurken göçmenlere yönelik yük teması oluşturulmuş. Haberde göç sorunu, Özdağ’ın söylemleri üzerinden ele alınarak, ülkenin bir diğer sorunu olan ekonomik sorunlarıyla ilişkilendirilmiştir, Tüm sorunların çözümünün seçim olduğu “Akşener’e çağrı” başlığında detaylandırılmıştır.

Sözcü gazetesinin internet haber sitesi sözcü.com.tr’nin 12 Şubat 2022 tarihli haberinde Zafer Partisi Lideri Ümit Özdağ’ın göçmen nüfusun yoğun bulunduğu illerin başında gelen Gaziantep’te gerçekleştirdiği vatandaş ziyaretlerinde göçmenlere yönelik yaptığı açıklamaları konu alan haberin başlığı; “Ümit Özdağ’dan Suriyelilerle ilgili açıklama” şeklinde okuyuculara aktarılmıştır. Haberin spotunda Gaziantep İli’nin göçmen nüfus fazlalığı nedeniyle yaşadığı sosyo ekonomik sıkıntılara dikkat çekilen haberde ara başlığa yer verilmezken Zafer Partisi lideri’nin göçmenlere bakışı göçmenlerin geri gönderilmesi şeklinde okuyuculara aktarılmıştır.

Sözcü Gazetesinin internet sitesi sözcü.com.tr’nin 5 Mayıs 2022 tarihli bir diğer haberinde ise Zafer Partisi Lideri Ümit Özdağ’ın yaşanan göç sürecine yönelik yorumu manşetten; “Ülkemizi bölecek hat üzerine yerleştirildiler.” şeklinde okuyuculara aktarılırken haberin spotunda Özdağ’ın sözleri üzerinden göç süreçlerine tarihsel bir bakış açısı ortaya konulmuştur. Haberin ana temasını Zafer Partisi Lideri’nin göçmenler konusunda kamuoyu ile paylaştığı “Sessiz İstila” filmi oluştururken haber; göç ,nüfus ilişkisi ve Zafer Partisi’nin göçmen politikaları üzerinden ara temalarla detaylandırılmıştır.

Yeni şafak Gazetesinin internet haber sitesi yenişafak.com.tr’nin 13 Haziran 2022 tarihli haberinde Zafer Partisi Lideri Ümit Özdağ’ın yabancı bir futbol oyuncunun maliyeti yüzünden kulübünden transferine atıf yaparak göçmenlerin ülkeye maliyetlerine gönderme yapan animasyon videosunu konu alan haber okuyuculara manşetten; “Ümit Özdağ mültecileri nemrut gibi ateşe atacakmış “ şeklinde aktarılmıştır. Haberin spotunda Özdağ’ın yeni medya ortamlarını aktif kullanarak göçmen politikasını yürüttüğünün altı çizilmiştir.

4.3.5.2. Mikro yapı çözümlemeleri

T-24.com.tr'nin 21 Kasım 2021 tarihli haberin sentaktik analizi sonrasında haberde sıfat kullanımıyla anlamın pekiştirildiği gözlenmektedir. Sözcük seçimlerinde “bütün sığınmacılar”, “hepsi” ifadeleri kullanılarak göçmenler konusunda ırksal bir ayrımın gözetilmediği, göçmenlerin ülkenin demografik ve sosyo ekonomik yapısına olan olumsuz etkileri üzerinden haberin anlamsal bütünlüğü oluşturulmuştur. Haberde Özdağ'ın ifadeleri üzerinden doğrudan anlatım yoluyla;bu milletin kaynaklarını 9 milyon Suriyeli'ye harcıyorsunuz. ifadesiyle asıl olanın millet olduğu vurgulanarak ülkenin içinden geçtiği ekonomik bunalımda göçmenlere yapılan yardımların altı çizilmiş , Türk Milletine yardımların yeteri kadar yapılmadığı üzerinden bir anlam oluşturularak Özdağ'ın göçmenlere bakışının ekonomik boyutu ortaya konulmuştur. “Harcıyorsunuz” ifadesiyle ; göçmen sürecinin sorumluluğu Adalet ve Kalkınma Partisi hükümeti'ne yüklenerek göç sürecinin sorumlusu ortaya konulmuştur. Haberde Zafer Partisi Lideri'nin söylemleri üzerinden göç süreçlerinde halkın Zafer Partisi iktidarlarında edilgen bir rolden etken bir konuma geçeceği, “*Eğer dönsünler istiyorsanız Zafer Partisine oy verin, Kalsınlar istiyorsanız hangisine vererseniz verin*” sözleriyle partisini göçmenlere bakış yönünden diğer partilerden ayırarak ön plana çıkarmıştır. Haberde Zafer Partisi Lideri'nin ekonomiye yönelik sözleri göçmenler üzerinden bütüncül bir yaklaşımla ele alınırken üretim ekonomisine geçiş avm fabrika karşıtlığı üzerinden okuyuculara aktarılmıştır. Haberin son cümlesinde Özdağ'ın sözleri doğrudan “Zafer Türk Milleti'nin olacak” şeklinde aktarılaraq başta göçmenler olmak üzere tüm sorunlara çözüm bulunacağı dile getirilirken,Zafer Partisi'nin İktidar olacağına yönelik bir anlam oluşturulmuştur.

Yeniakit.com.tr'nin 9 Mayıs 2022 tarihli haberinde Zafer Partisi Lideri'nin göçmenlere yönelik ifadeleri gazetenin yayın politikası çerçevesinde “ırkçı” olarak okuyuculara aktarılaraq bağlamından koparılmıştır. Haberde Özdağ'ın AKP Liderine yönelik ifadeleri doğrudan anlatım yoluyla okuyuculara “*babanın çifliği değil*” ifadeleriyle göçmenler konusunda tek yetkilinin Erdoğan olduğu eleştirilirken Vatanımız, paramız ,paylaşmayacağız ifadeleriyle partisini ile Türk milletini biz söylemi içerisinde ortaya koymuştur. “Soydurmayacağız.” ifadesi ile Türk milleti'nin milli gelirinden göçmenlere verilen desteğe değinilerek göçmenlerin gönderilmesine yönelik kararlılık dile getirilmektedir. Haber Özdağ'ın göç ve göçmen meselesine bakışını; “Tek soru Erdoğan ve sığınmacılar gitsin mi?” şeklinde ikili karşıtlık üzerinden okuyuculara doğrudan aktarmıştır.

Cumhuriyet.com.tr'nin 30 Nisan 2022 tarihli haberinin sentaktik analizinde “Türkiye’de kayıtlı 3.5 milyon Suriyeli”, “4.3 milyon kayıt dışı sığınmacı” gibi sayısal verilerle Türkiye’de yaşayan göçmen sayısı vurgulanmakta. “ağır fakirleştirici etki”, “ağır güvenlik sorunu” gibi pekiştirme sıfatlarıyla göçmenlerin ülkeye zararları anlatılmakta, göçmen sorununa yönelik çözüm önerileri ise; Zafer Partisi’nin ‘Anadolu Kalesi’ adını verdiği proje çerçevesinde parti lideri başta olmak üzere partinin göçmen sorununa bilimsel bir bakış açısıyla yaklaştığı vurgulanmaktadır.

Sözcü.com.tr’nin 12 Şubat 2022 tarihli haberinde Zafer Partisi Lideri’nin Gaziantep ilinde yaptığı esnaf ziyaretinde göçmenlere yönelik sözleri, “Suriyeliler Türkiye’nin dostları olarak dönecekler” şeklinde aktarılırken “dostları” ifadesiyle Partisi’nin göç sürecine ve göçmenlere insani açıdan baktığını süreci geniş bir perspektifte ele alarak göçmenlerin gönderildiği bölgelerde Türkiye aleyhinde faaliyetlerde bulunmamalarının önemine değinmiş. Haberde, göçmenlerin ekonomiye olumsuz etkilerinin Zafer Partisi tarafından sorun odaklı çözüleceği “ Halkın ekonomik ve sığınmacılara yönelik sıkıntılarını dinleyen Ümit Özdağ” şeklinde aktararak ekonomik sıkıntılarla göçmenler arasında bir ilişki kurularak anlam çoğaltılması yoluna gidilmiştir.

Sözcü.com.tr’nin 5 Mayıs 2022 tarihli bir diğer haberinde Zafer Partisi Lideri’nin göçmenlere yönelik “ülkemizi bölecek hat üzerine yerleştirildiler” ifadeleriyle göçmenlerin belirli bir amaç doğrultusunda Türkiye topraklarına yerleştirildiğine dikkat çekmekte. “yerleştirildiler.” sözcüğüyle göçmenlerin Türkiye’ye gelişlerinin arkasında savaştan başka bir planın olduğuna yönelik anlamsal bir buzdağı oluşturulmaktadır. Haberde, göç süreci “*jeopolitik*” olarak tanımlanarak Türkiye’ye yaşanan göç akının olası olumsuz etkileri üzerinden göçmenlere bakışı ortaya konulmaktadır. Özdağ, yaşanan göçmen hareketliliğine yönelik verileri ;“*son 10 yılda dünyanın en büyük göçü yaşandı. 5 milyon 300 bin sığınmacı Suriye’den, 1 milyon 500 bin civarında sığınmacı da Afganistan, Irak, İran ve Pakistan’dan geldi. Afrika ülkelerinden gelenlerle sığınmacı sayısı 8 milyonu aşıyor.*” şeklinde doğrudan okuyuculara, göç yükü göçmen sayısı ve göçe konu olan kaynak ülke üzerinden aktararak yaşanacak demografik sorunlara dikkat çekilen haberde Zafer Partisi Lideri’nin göçmen sorununa geniş bir perspektifte baktığı dile getirilerek Türkiye’nin Suriye politikası eleştirilmiştir.

Yenişafak.com.tr’nin 13 Haziran 2022 tarihli haberinin sentaktik analizi yapıldığında “Mültecileri nemrut gibi ateşe atacakmış.”, “mancımıkla ülkesine göndereceğini söyledi.” ifadeleriyle Zafer Partisi Lideri’nin sözleri dolaylı anlatım yoluyla okuyuculara aktarılarak Zafer Partisi Lideri’nin göçmenlere bakışına yönelik eleştirel bir söylem geliştirilmiştir. Haberde sosyal medyada yayınlanan göçmen karşıtı sessiz istila filminin sponsorunun Zafer Partisi Lideri olduğu “itiraf etti”

olarak okuyuculara aktararak ortada saklanacak bir durum olduğuna yönelik bir anlam oluşturulurken “filmi fonladı.” ifadeleriyle Zafer Partisi Lideri’nin yeni medya ortamlarını göçmen söylemleri için kullandığına yönelik bir anlam oluşturulmuş Haberde yapılan animasyon üzerinden Zafer Partisi lideri’nin sözleri okuyuculara doğrudan *“Günaydın Türkiye. Güveniniz için teşekkürler ve güvenmekte haklısınız. Zafer Partisi 10 milyon sığınmacı geri yollama konusunda irade ve planı olan tek parti. Şehirlerimizin daha güvenli olması, 100 milyar dolar daha harcamamak, iç savaş yaşamamak için Zafer Partisi”* şeklinde aktarılmıştır.

5. SONUÇ

Siyasal iletişim, ilk insan topluluklarından günümüze kadar varlığını devam ettiren bir süreç olarak tanımlanır. Siyaset, toplumsal hayatı düzenleyen kurallar bütünü olarak, öncelikle toplumsallaşmanın ilk basamağı olan aileden, okula tüm kurumlarda varlık göstermesi yönünden kamusal ve yönetsel süreçleri içerisinde barındırır (Avşar ve Balcı, 2021: 6). Siyasetin toplumsal bir kurum haline gelmesinde siyasal iletişim önemli bir rol üstlenir. Otokratik rejimlerin yerini demokratik rejimlere bırakmasıyla kitlelerin devlet yönetimine katılmaları siyasi partilerin doğuşuna neden olur. Siyasi partiler, belli bir program çerçevesinde siyasal faaliyetlerin yürüten organizasyonlar olarak tanımlanır.

Siyasi partilerin kurulmasıyla birlikte siyasi aktörler süreçte kamuoyunda görünür bir hal alır. Siyasi aktörlerin siyasal faaliyetleri yürütebilme, siyasal hayatta var olabilmek için seçmenin desteğine ihtiyaç duymaları siyasal iletişim faaliyetlerinin gelişim göstermesini sağlar. Siyasi aktörler, devlet liderlerinden, siyasi parti liderlerine kadar etkisi fazla olan yüz yüze siyasal iletişimin kullanımı tercih edilirken, nüfusun artışıyla beraber kitlelere ulaşma imkanının ortadan kalkması siyasi aktörleri kitle iletişim araçlarına yöneltir. Siyasal iletişimde aracın önem kazanması 1940’lı yıllarda kitle iletişim araçlarının siyasal iletişim sürecinde kullanılmasıyla başlar. Radyonun dönemde aktif olarak kullanılması siyasal söylemlerin kitlelerde tutum değişikliğine yol açmaktadır. Radyo ve televizyon da yapılan siyasal iletişim faaliyetleri izlemekte ve siyasi liderler televizyonda karşı karşıya gelerek halk önünde politik tartışmalar gerçekleştirmektedirler. Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimiyle gazete internet ortamına taşınarak okuyucu kitlesini arttırmaktadır.

İnternet gazeteciliği geleneksel gazetelerin içeriklerini internet ortamına taşınmasıyla başlarken zaman içerisinde yayın hayatına sadece internet üzerinden devam eden gazetelerle geniş bir okuyucu kitlesine ulaşır hale gelmiştir. İnternet haberlerinde gündemde yer alan konulara yönelik haberler okunma sayılarına göre yerlerini alırken, toplumsal konular ve siyasi parti liderlerinin söylemleri çok okunan ve gündem oluşturan haberler arasında bulunur

Göç, ülkeler arasındaki doğal, ekonomik ve sosyolojik farklılıkların artması, kaynaklara erişimde yaşanan eşitlikler nedeniyle, gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere doğru bir döngü izler. Göç olayı birçok değişkeni içerisinde barındırması nedeniyle açıklanması zor bir süreçtir. Göçü açıklamak için birçok teori ortaya konulmuştur. Teoriler, göç olgusunu, göç sürecini ve göçmen davranışlarını ele alarak süreci açıklamaktadır. Çalışmada günümüzde yaşanan göç olgusunu anlayabilmek açısından Ravenstein'in Göç Teorisi, Göç Sistemleri Kuramı, Stouffer'ın Kesişen Fırsatlar Teorisi ekseninde ele alınarak incelenmiştir. Diğer göç teorileri çalışmanın kapsamı dışı bırakılmıştır. Ravenstein'in Göç teorisi, yaşanan göç sürecini, mesafe, göçmenlerin ülkedeki yayılma durumları, göçmen nüfusun demografik açıdan cinsiyet dağılımını ele alması bakımından çalışmada ele alındı. Stouffer'ın Göç Teorisi: Kesişen Fırsatlar Kuramı ise, Türkiye'ye göç eden göçmenlerin Türkiye'yi seçmesi bakımından incelenmiştir. Ardından göç olgusu makro ve mikro ölçekte ele alan Faist'in göç sistemleri kuramı Türkiye'deki basamaklı göçü anlamak göçün bireysel ve topluluk dinamiklerini ortaya çıkarmak açısından incelemiştir.

Türkiye'de göçmen olgusunun kamuoyunda görünür olarak İnternet haberlerinde yer alması 2011 Suriye Savaşından kaçan göçmenlere yönelik yazılı basın ve internet basınında haberlerin yer almasıyla gündeme girdi. Siyasi parti liderleri, göçmen sayısındaki artış, toplumsal huzursuzluğun artması neticesinde göçmen konusundaki söylemlerini arttırdı. Tez Çalışmasında Şubat 2021- Temmuz 2022 tarihleri arasında internet haber sitelerinde siyasi parti liderlerinin göçmenlere yönelik söylemlerini içeren 46 haber incelendi. İnternet haber sitelerinde siyasi parti liderlerinin göçmen söylemlerini konu alan haberin dağılımının farklılık gösterdiği sonuca varıldı. En çok haberin AKP Lideri Recep Tayyip Erdoğan'a ait olduğu görüldü. Siyasi parti liderlerinden, AKP lideri Recep Tayyip Erdoğan göçmenlere

bakışı konusunda tutarlı bir söylem geliştirmeyerek bazen korumacı ve benimseyici bazen de yük teması çerçevesinde dışlayıcı bir söylem geliştirirken CHP lideri, göçmen konusunda sorunu bağlamından kopararak AKP Lideri Erdoğan ve AKP'nin göçmen politikalarının eleştirel bir söylem geliştirerek göçün yükünü AKP hükümeti ve AKP liderine yüklemektedir. AKP lideri Göçmen sorunun çözümüne yönelik barışçıl bir şekilde çözeceğini ifade ederken çözüm söyleminin altını doldurmamaktadır. Göç söylemini ikili karşıtlık üzerinden kuran MHP Lideri, göçmenleri demografi başta olmak üzere sosyolojik açıdan ele alarak değerlendirmiş. Parti programı ve ideolojisinin Türk Milliyetçisi olması nedeniyle Türkiye'nin sınır güvenliği başta olmak üzere demografik yapısını önceleyen bir bakış geliştirirken ırkçı ve dışlayıcı bir tutumdan uzak durmuştur.

CHP Lideri Kılıçtaroğlu ise; göç ve göçmen sorunun öznesini göçmenler olarak görmeyerek sorunu AKP lideri ve politikalarına yüklemektedir. CHP lideri göçmenleri göndereceğine yönelik bir bakış açısı sergilerken çözüm önerisi sunmayarak söyleminin altını doldurmamıştır. İyi Parti Lideri Meral Akşener ise; İyi parti konusunda milliyetçi bir söylem geliştirmesine rağmen göçmenleri direk hedef olarak ele almayarak ekonomi, işsizlik gibi konular üzerinden AKP liderine eleştirilerini dile getirmektedir.

Zafer Partisi Lideri Ümit Özdağ ise; parti politikasını doğrudan göçmen karşıtlığı üzerinden şekillendirerek diğer siyasi liderlerden söylemsel pratikler anlamında ayrılmaktadır. İncelenen haberlerde partinin göçmen politikasını karşıtlık üzerinden kurduğu görülürken, Yeni medya araçlarını aktif olarak kullanması partinin kısa süre önce kurulmasına rağmen gündemdeki yerini almasını sağlayarak Parti lideri'nin popülaritesini arttırmıştır. Zafer Partisi Lideri göçmenlere bakış noktasında diğer siyasi parti liderlerinden “Anadolu Kalesi” adını verdiği proje ile ayrılarak siyasal söylemini bir metodoloji çerçevesinde ortaya koyması bakımından öne çıkmıştır.

Siyasi parti liderlerinin göçmelere yönelik söylemleri incelenen gazete bazında ele alındığında, Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit gazetelerinin internet haberlerinde AKP liderinin göçmelere bakışına yönelik hiçbir olumsuz habere yer verilmezken, CHP ve İYİ parti liderlerinin göçmenlere bakışına yönelik haberler negatif bir söylem içermekte. İYİ Parti lideri'ni göçmenler konusunda partisi ile söylemsel bir

ayırışma içerisinde sunarak seçmen kitlesini iktidar partine yakın göstermektedir. Cumhuriyet, Sözcü, Birgün gazetelerinin internet haberlerinde ise; tam tersi bir durum ortaya çıkarak CHP liderinin göçmenlere yönelik haberlerinde olumsuz bir haber seçimi ve söylemine rastlanmazken, Sabah, Yeni Şafak, Millî Gazete internet haber sitelerinde CHP Lideri'nin göçmenlere yönelik haberlerinde negatif bir söylemle haberler okuyuculara sunulmuştur. Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit gazetelerinde AKP hükümetinin göçmen politikası koşulsuz olarak desteklenirken, Birgün, Sözcü, Cumhuriyet, Sol ve Gazete Duvar internet haber sitelerinde hükümetin göçmen politikasına eleştirel bir tavır sergilenmektedir. İnternet haberi incelendiğinde Türk basının internet gazeteciliği anlamında ideolojik ve söylemsel bir kutuplaşma içerisinde olduğu görülmekte bu durum haberlerin güvenilirliği ve geçerliliğinin sorgulanmasına neden olmaktadır. Zafer Partisi liderine yönelik yeni şafak.com'da Özdağ'ın ifadeleri bağlamından koparılarak göçmen üzerinden değil, Özdağ üzerinden bir ötekileştirme yoluna giden gazete Üst başlıktan itibaren ideolojik üretim gerçekleştirerek Zafer Partisi Lideri'ni doğrudan hedef alarak yayın politikası çerçevesinde siyasi duruşunu ortaya koymuştur.

Seçilen haberlerde, söylem makro yapısal özellikler bağlamında Üst başlık, spot, haber girişleri ve haber temalarında oluşturulurken haber başlıklarında Sabah gazetesinin AKP liderine yönelik haberleri olumlu sıfat kullanarak yaptığı görülürken Sözcü, Cumhuriyet ve birgün gazetelerinin Akp liderinin aynı zamanda Cumhurbaşkanı olmasını vurguladığı görülmektedir. Haber başlıklarında Siyasi parti liderleri genel başkan, başkan olarak nitelendirirken MHP lideri haberlerde lider olarak tanımlanmaktadır. Haberde anlamın oluşumu bağlamında ise mikro yapı özellikleriyle kelime seçimleri ve bölgesel uyum açısından siyasi parti liderlerinin göçmen söylemi oluşturulur.

İncelenen internet haberlerinde siyasi parti liderlerinin söylemleri üzerinden göçmenler;

- 1- Türkiye'nin göçmenler konusunda Avrupa tarafından yalnız bırakıldığı
- 2- Göçmenlerin işgücüne tehdit oluşturduğu
- 3- Türkiye'nin göç konusunda tampon ülke olarak konumlandığı
- 4- Siyasi parti liderlerinin göçmenlere bakışında ortak tarih ve etnik kökenin önem taşıdığı

- 5- Siyasi parti liderlerinin göçmenler konusunda politikalarının söylemsel düzeyde kaldığı.
- 6- Siyasi parti liderleri göçmenleri sosyo- ekonomik ve sosyo- kültürel yapıya tehdit söylemiyle ele aldığı
- 7- Siyasi parti liderleri tarafından göçmenlerin ülkede kalış nedenleri sorgulanmaktadır, şeklinde sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Acarlı, H.D. (2014). '*Politainment (Eğlenceli Siyaset) Kavramı Bağlamında Türkiye'de Siyasal Seçim Kampanyalarının Analizi*', Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi ss.233

Ak, S. ve Yalın, B. (2019). '*Siyasal İletişim Kampanyalarında Televizyonun Kullanımı: 2018 Yılı Başkanlık Seçiminde Televizyonda Yayınlanan Reklamların İncelenmesi*', TRT Akademi 4(7), 62-85. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trta/issue/42992/476830>

Akay, R. A. (2012). *Türkiye'de Siyasetin İletişim Profosyonel Siyasal İletişim Danışmanı*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Akbaş, F. (2020). *Coğrafya Perspektifinden Göçler ve Göç Kuramları*. Ankara: Platanus Publishing Yayınları.

Akça, E. (2009). *İdeoloji-Dil Söylem ve Anlam İlişkisi: Medyada Anlamın Toplumsal İnşası. Medyada Gerçekliğin İnşası*. (Editör: İ. Parlak).ss.77-106. Konya: Çizgi Kitabevi,

Aktan, E. (2017). '*Sosyal Medya Kullanımının Siyasal Katılıma Etkisi.*', Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bilim Dalı Doktora Tezi.ss.55

Aktaş, H. (2004). *Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak İnternet*. Konya: Tablet Yayınları

Akyıldız, İ. E. (2016). "Göç Teorilerinin Karşılaştırmalı Analizi." B.U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 35(2), 2016, ss.127-176.

Algül, A. ve Üçer, N. (2013). '*Yeni Medya'da Demokrasi Sosyal Medyaya Dair Araştırmalar.*', Konya: Literatürk Yayınları.

Alkan, Ö.M. (2015). '*Seçim Afişleri, Parti Amblemleri ve Demokrasi Tarihimize Dair Notlar*' Birikim Dergisi no:313 ss.101-113.

Altun, S. (2007). “*Haber Söylemi Değişikçeleri: Cumhuriyet Mitingleri ya da Gelincik Devrimi Örnekleme.*”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. ss.411

Altunay, A. (2015). “Bir Sosyalleşme Aracı Olarak Yeni Medya.”, Selçuk Üniversitesi İletişim Dergisi, 9(1), 410-428.

Anık, H. (2019). “*Göç Olgusunun Sosyal Ve Dinsel Yaşama Etkisi -Konya Ereğli Örneği.*”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Aral, E. (2019). “Yeni Bir Haber Mecrası Olarak İnternet Gazeteciliği: Facebook ve Twitter Kullanımları Üzerine Bir Araştırma.” Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 5(2), 153-175.

Arıcı, A. (2015). “*Yeni Medya Çağında Siyasal İletişim: Siyasi Partilerin ve Siyasi Parti Liderlerinin Sosyal Medya Performansları Üzerine Bir Araştırma.*”, Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 8, (15) 49-68. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ppad/issue/61006/906061>

Avşar, Z. ve Balcı, A. (2021). “Siyasal iletişim ve Kavramlar” Enderhan Karakoç ve Onur Taydaş (Ed). Siyasal İletişim Teorik Tartışmalar Kavramlar, Kuramlar Ve Stratejiler İçinde (S.5-27). Ankara: Nobel Yayınları.

Ayhan, B. (2003). Küreselleşme Sürecinde Kitle İletişim Araçlarının Rolü. Selçuk İletişim Dergisi, 3 (1) ,82-90. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josc/issue/19007/201029>

Ayhan,B.(2019). Göç,Göçmen ve Yerel Basın. Aköz, A.;Yörük, D. Ve Karpuz. H. (Ed).Konya Kitabı XVII Geçmişten Günümüze Göçler, Konya: Karatay Üniversitesi Yayınevi.

Ayhan,B., Livberber,T, ve Baloğlu, E. (2018).”Dijital Medyada Göçmen Sunumu.” 7. Uluslararası Çin'den Adriyatik'e Sosyal Bilimler Kongresi, Baku, Azerbaycan, 11 - 14 Ekim 2018, 88-201.

Ayvaz, Ç. (2008). “*Türkiye’de İnternet Gazeteciliğinde Fotoğraf.*” Dokuz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Fotoğraf Ana sanat Dalı Yüksek Lisans Tezi. ss.60.

Aziz, A. (2003). *Siyasal İletişim*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Aziz, A. (2019) .*Siyasal İletişim*, Ankara: Nobel Yayınları.

Balcı, E. V. (2017). *Kültürel Farklılıklar Ekseninde İnternet ve Haber Konya: Literatürk Yayınevi.*

Balcı,Ş.ve Bekiroğlu,O. (2015). “*Türkiye’de Siyasal Kampanya Uygulamaları*” (Ed). Özkır,Y. Türkiye’de Siyasal İletişim 2007-2015 ss.11

Baran, M. (2014). ‘*Siyasal İletişim Çalışmalarında Yeni Medya Teknolojilerinin Kullanımı.*’, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Anabilim Dalı Medya ve İletişim Sistemleri Yüksek Lisans Tezi.ss.41.

Başlar, G. (2013). ‘*Yeni Medyanın Gelişimi ve Dijitalleşen Kapitalizm*’, Akdeniz Bilişim Dergisi-XV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 23-25 Ocak 2013-Akdeniz Üniversitesi, Antalya ss.823.

Bat, B. A. V. M. ve Bat, M. (2009). “*Siyasal Seçim Kampanyalarında Yeni İletişim Teknolojileri Ve Blog Kullanımı: 2008 Amerika Başkanlık Seçimlerine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Analiz*”, Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 4 (16), 2745-2778.

Battır, O. (2021). *Dünden Bugüne Uluslararası Göç Kuram, Algı Ve Siyasa* Ankara: Atlas Kitabevi.

Bayraktutan, G., Binark, M., Çomu, T., Doğu, B., İslamoğlu, G. ve Aydemir, A. (2012). ‘*Sosyal Medyada 2011 Genel Seçimleri: Nicel-Nitel Arayüzey İncelemesi*’, Selçuk İletişim, 7(3), 5-29.

Bekiroğlu, O. (2020). *Tek Parti’den Çok Partili Döneme Türkiye’de Siyasal İletişim*, Konya: Literatürk Yayınları

Bekiroğlu,0.(2014).Siyasal Reklamcılık 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Araştırması. Konya:Literatürk Yayınları

Bektaş, A. (1996). Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi, Ankara: Bağlam Yayıncılık.

Bostancı, M,(2015a). ‘*Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak Sosyal Medya: Milletvekili ve Seçmen Örneğinde Bir Alan Araştırması*’, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi ss.9

Bostancı, M. (2015,b) *Sosyal Medya ve Siyaset*, Konya: Palet Yayınları.

Bulgurcuoğlu, S. E. ve Aykotalp, A. (2021). “Medyada “Öteki” Olmak: Sığınmacılara Yönelik Söylemin İnşası ve Yeniden Üretimi” Toplum ve Sosyal Hizmet, 32 (2) , 483-504.

Bulunmaz, B. (2011). “*İnternet Gazeteciliğinin Medya Dünyası İçindeki Rolü Ve Ekonomik Boyutları*”, Marmara İletişim Dergisi, (18), 27-46.

Bulut,Y. ve Bimay,M.(2020). “Göçe İlişkin Kavramlar ve Kuramlar” Yerel, Ulusal ve Küresel Boyutlarıyla Göç ve Mülteci Sorunu.ed. Yakup Bulut ve Soner Akın s.9-33 Konya:Çizgi Kitabevi,2020.

Canatan, K. (2020). Toplumsal Değişim Perspektifinden Göç Sosyolojisi, Ankara: Fer Yayın Reklam.

Canbey Özgüler, V. (2018). Kitlel Göçlerin Emek Piyasalarına Etkisi: Türkiye’deki Suriyeliler, Journal of Social Policy Conferences , (74) , 77-102.

Castles, S. ve Miller, J. M. (2008). Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınevi.

Çağlar, N. ve Köklü, P. H. (2017) ‘*Yeni Medyanın Siyasal İletişim Aracı Olarak Kullanımı: Siyasal Partilerin Web Sitelerine Yönelik Bir Araştırma*’, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 5(1), 148-173.

Çağlayan, S. (2006). “Göç Kuramları, Göç Ve Göçmen İlişkisi.” Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (17) , 67-91 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/musbed/issue/23522/250638>

- Çakır, A. (2014). Söylem Analizi, Ne Demek İstiyorsun?, Konya: Palet Yayınları.
- Çakır, H. (2007a). Gazeteciliğe Giriş, Konya: Tablet Yayınları.
- Çakır, H. (2007b). Geleneksel Gazetecilik Karşısında İnternet Gazeteciliği, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(22), 123–149.
- Çakır, M. (2019). “Yeni İletişim Teknolojilerinin Gelişimi Bağlamında Kent”, . Etkileşim, (3), 12-27.
- Çakmak,F.(2019). Post Modern Çapda Siyasal İletişim. Konya: Literatürk Yayınları.
- Çankaya, E.(2019). ‘Dünyada ve Türkiye’de Siyasal İletişim’, Ankara: İmge Kitabevi.
- Çelik, H. ve Ekşi, H. (2013). “Söylem Analizi ”. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 27(27) , 99-117.
- Çiçek, A. C. ve Uysal, G. (2019). “Siyaset İdeoloji ve Manipülasyon Ekseninde Medya:16 Nisan 2017 Referandumunun Medyaya Yansıması Üzerine Eleştirel Bir Söylem Analizi” Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 74(4), 1183-1201.
- Dağtaş, B. ve Dağtaş, E. (2007). Sivil İtaatsizlik Örneği Olarak “Cumartesi Anneleri” Eylemlerinin Türkiye Yazılı Basınındaki Sunumu, Kültür ve İletişim, 10(1), 71-104.
- Damlapınar, Z. ve Balcı, Ş. (2014).Siyasal İletişim Sürecinde Seçimler, Adaylar, İmajlar, Konya: Literatürk Yayınları.
- Demir, M.(2018).’’Siyasal İletişim: Kavramsal Bir Derleme.’’ Uluslararası Sanat Kültür ve İletişim Dergisi, 1(1), 79-104.
- Derindağ, M. (2020). ‘Türkiye’de Sosyal Medya Ve İnternet Gazeteciliğinin Televizyon Haberciliğine Etkileri’, İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.ss.39
- Devran,Y. (2011). “Giriş”. Devran,Y. (Ed). Seçim Kampanyalarında Geleneksel Medya İnternet,Sosyal Medya Kullanımı İstanbul:Başlık Yayınları ss.11.

Dilmen, N.(2014). ‘*Yeni Medya Kavramı Çerçevesinde İnternet Günlükleri-Bloglar ve Gazeteciliğe Yansımaları*’, Marmara İletişim Dergisi, 12(12), 113-122.

Divanoğlu,S. (2017). ‘*Siyasal İletişim Sürecinin Belirliyecileri*’, The Journal of Academic Social Science Studies Number: 62, 399-415.

Durna, T. ve Kubilay, Ç.(2010). Söylem Kuramları ve Eleştirel Söylem Çözümlemeleri, (der.Durna, T.). Medyadan Söylemler. İstanbul: Libra Kitapçılık ve Yayıncılık. ss.60

Erdoğan, T. (2017).“ *Göç Ve Göçmen Kavramlarının Analizi.*” Aköz, A. ve Yörük, D. (Ed). Konya Araştırmaları Göç Ve İskân, Konya: Palet Yayıncılık. ss.89-105.

Ergeç, N. (2010). Söylem Yaklaşımları ve Medya Metinlerine Uygulamasının İncelenmesi Medya Alanında Söylem; Önemi, Özellikleri ve Uygulaması, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Evre,B. “Söylem Analizine Yönelik Farklı Yaklaşımlar: Bir Sınıflandırma Girişimi.” Fermanoğlu, Ö.(2019). *Yeni Medya, Siyasal İletişim, Dijital Demokrasi* Ankara: Nobel Yayınevi.

Goziev, R. & Özel Özcan, M. S. (2020). “*Aşırı Sağın Yükselişi ve Almanya İçin Alternatif Partisi (Afd).*” Akademi Sosyal Bilimler Dergisi , 7 (21) , 76-89 . Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Asbider/Issue/56888/798787>

Genel, M. G. (2012).’*Siyasal İletişim Kampanyalarında Sosyal Medya Kullanımı 12 Haziran 2011 Seçimleri Twitter Örneği*’, The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 2(4), 23-32

Geray, H. (2003). İletişim ve Teknoloji: Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları. Ankara: Ütopya Yayınevi

Göker, G.(2013).” Göç, Kimlik, Aidiyet: Kùltürlerarası İletişim Açısından İsveçli Türkler.” Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Doktora Tezi.ss.9.

Göncü, S. (2018). *'Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Çerçevesinde Y Kuşağının WhatsApp Kullanımı Üzerine Bir İnceleme'*, TRT Akademi, 3(6), 590-612.

Güden, O.(2020). *'Hakikat Sonrası Dönemde Siyasal İletişim Yönetimini Yeniden Düşünmek Üzere Niteliksel Bir Araştırma'*, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.12

Güder, M. (2016). *'Türkiye'deki Dış Göç Olgusuna Sosyo Ekonomik Bir Yaklaşım ve Avrupa Birliği ile Geri Kabul Antlaşması'nın Olası Etkileri'*, Sosyo Ekonomi Dergisi, 24(30), 129-137.

Gülal, T. (2014). *"Haber Metni Çevrilerinin İncelenmesi Bir Cinsiyetçi Söylem Analizi"*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çevri Bilim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.78.

Gülcan, D. ve Bayram, P. (2021). *'Covid-19 sürecinde Siyasal Katılım:Sosyal Medya Üzerinden Bir İçerik Analiz.'*, International Journal of Economics, Politics, Humanities and Social Sciences, 4(2), 37-47.

Günay, D. (2018). *Söylem Çözümlemesi*. İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim

Günay, E., Atılgan, D. Ve Serin, E. (2017). *"Dünya'da ve Türkiye'de Göç Yönetimi."* Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7 (2), 37-60.

Gürbüz, S. ve Doğan, B. H. (2021). *"Siyasal İletişimin Aktörleri"*, Enderhan Karakoç ve Onur Taydaş (Ed). *Siyasal İletişim Teorik Tartışmalar Kavramlar, Kuramlar Ve Stratejiler İçinde* (S.27-43) . Ankara: Nobel Yayınları.

Gürbüz, S.(2019). *'Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak Yeni Medya: 2017 Halkoylamasında AK Parti YouTube Videoları Üzerine Göstergebilimsel Bir Çalışma'*, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2019 7(1) 203-210.

Gürçan, H. (1999). *Sanal Gazetecilik*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

Gürcan, H. İ. (2012). “*İnternet Haberciliğinde Yazım Tekniği Yaklaşımları.*” İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 1(12), 27-54.

Gürcan, H. ve Bekiroğlu, O. (2013). ‘*Türkiye’de İnternet Gazeteciliği Açısından Yerel Basının Genel Görünümü ve Bölgeler Arası Bir Değerlendirme*’, Selçuk İletişim, 5(1), 22-29.

<https://www.unhcr.org/tr/> (Erişim Tarih: 14.02.2022).

IOM. (2013). Göç Terimleri Sözlüğü. R. Perruchoud ve J., R. Cross (Ed.), Uluslararası Göç Hukuku içinde (s. 85), 2. Baskı, No: 31.

İçduygu, A.(2017). “Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılar: “Siyasallaşan” Bir Sürecin Analizi”, Toplum ve Bilim Dergisi, 140, 6-11.

İnal, M. E. ,Karabacak, E. G. (1996). “Siyasal Pazarlamanın Gelişmesi Ve İlkeleri”, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (12), 153-160.

İpekşen, S. S. (2012). ‘*2011 Genel Seçimlerindeki Siyasal İletişim Faaliyetleri:AKP,CHP,MHP Örneği*’, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Programı Yüksek Lisans Tezi. ss.15.

Kapani, M. (2005). Politika Bilimine Giriş, Ankara: Bilgi Kitabevi.

Karabağ, S. ve Şahin, S. (2015). Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Karaçor, S. (2013). Seçmen Siyasal Kampanyalardan Ne Bekler? Siyasal Pazarlamada Başarılı Olmanın Yöntem ve Stratejileri, Konya: Çizgi Kitapevi.

Karadağ,Y. (2021). ‘*Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak Sosyal Medya: Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinde Büyükşehir Belediye Başkanlarının Twitter Kullanım Analizi*’, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.ss.8-9.

Karaduman, M. (2002).''*Değişen İletişim Ortamı, Yeni Medya ve İnternet Gazeteciliği*'', Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Genel Gazetecilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.89.

Karaduman, M. (2003). "İnternet ve Gazetecilik", Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya, IPS İletişim Vakfı Yayınları, İstanbul ss.145-146.

Karaduman, M. (2005). İnternet ve Gazetecilik, Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya, (Der. Sevdalankuş), IPS İletişim Vakfı Yayınları, İstanbul ss.147.

Karaduman, M. ve Akbulutgiller, B. (2018). "İnternet Gazeteciliği Ve Haber Söylemi: Reina Saldırısı Haberlerinin Çözümlemesi." Erciyes İletişim Dergisi, 5, S(3), 12-26.

Kayış, F.(2019). 'Siyasal İletişimde Medyanın Dijital Dönüşümü.''' Solmaz,B.(ed).'', Siyasal İletişimin Dijital Dönüşümü.''' ss.39.71.Konya:Literatürk Akademi Yayınları.

Keskin, Z. E. (2004). "Türkiye'de Haber İncelemelerinde Van Dijk Yöntemi." (Der. Dursun,Ç.), Haber,Hakikat,İktidar İlişkisi Ankara: Kesit Tanıtım.ss.391-407.

Kılıç, S. (2019). İnternetin Ekonomi Politikası Ve Türkiye'de İnternet Gazeteciliği, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kılıçarslan, E. (2008). Siyasal İletişim İdeoloji Ve Medya İlişkisi, İstanbul: Kriter Yayınları.

Kışlalı, A. T. (1987). ''Siyaset bilimi.''' Ankara: Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Yayınları

Kocaman, A.(2003). Söylem Üzerine Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A.Ş. Yayınları.

Koçak, M. (2011). "Bayat İlçesinde Göçlerin Nedenleri Ve Sonuçları", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.21-22.

Korkmaz, A. (2011). ‘İnternet Gazeteciliğinin Kamuoyu Oluşumuna Etkisi’, Erciyes İletişim Dergisi, 1(2), ss.11

Kolku, Z. (2016). “*Almanya Siyasetinde Yeni Bir Oluşum: “Almanya İçin Alternatif Partisi”*”. EURO Politika , (2) , 58-61 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/europ/issue/44791/557176>

Köker, E. ve Doğanay, Ü. (2010). Irkçı Değilim Ama... Yazılı Basında Irkçı-Ayrımcı Söylemler, Ankara: İnsan Hakları Platformu Yayınevi.

Köker, E. ve Kejanlıoğlu, B. (2004). “*2000 Seçim Kampanyalarında Ulusal Basın*”, İletişim Araştırmaları Dergisi,2 (1), 39-70.

Köseoğlu, Y. ve Al, H. (2013).”*Bir Siyasal Propaganda Aracı Olarak Sosyal Medya*’, Akademik İncelemeler Dergisi, 8(3), 103-125.

Kutlu, Ö. (2018). Siyasal İletişimde Olumsuz Reklam Kullanımı, Ankara: Gece Kitaplığı.

Küçükalkan, G. (2020). Derrida ve Yapısöküm Anlam Söylem Haber, İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.

Küfrevi,Ö. (2021). “Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak Siyasi Partilerin Web Sayfası Kullanım Stratejileri: Kırgızistan Siyasi Partiler Örneğinde.” Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. ss.36.

Lilleker, D. G. (2013). Siyasal İletişim: Temel Kavramlar, İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Meral, E. (2016). “*Göçün Ekonomik Analizi: Niğde Uygulaması*”, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.27

Meriç, Ö. (2014). ‘Dijital Demokrasi: Türkiye’de Yeni Medya Ve Siyasal Katılım’, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi. ss.86.

Mıhçıoğlu, C. (2019). “*Halkla İlişkiler Nedir?*.” Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences, 3 (1), 91-108.

Michels, R. (2021). Siyasal Partiler Modern Demokrasinin Oligarşik Eğilimleri Üzerine Toplum Bilimsel Bir İnceleme, İstanbul: Tilki Kitabevi.

Mutlu, E. (2017).’’*İletişim Sözlüğü*, Ankara: Bizim Büro Matbaa 1. Baskı.

Mutlu, E.(2004). *İletişim Sözlüğü*, Ankara: Bilim-Sanat Yayınları

Naghiyeva, L. (2019). ‘Azerbaycan`Dan Türkiye’ye Göçün Sosyal Medya Üzerinden Organizasyonu: Ankara Örneği’, Kadim Akademi, 3(1), 65-78 .

Narin, B. (2015). “İnternet Gazeteciliğinde Hipermetinsellik: Türkiye Örneği.” Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı Doktora Tezi.ss.78

Narin, B. (2017b). Uzman Görüşleri Bağlamında Haber Üretiminde Otomatikleşme: Robot Gazetecilik. Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi, (27), 79–108.

Narin,B. (2017 a).Gazetecilik 2.0 İnternet Gazeteciliğinde Hipermetinsellik. Ankara:Gece Kitaplığı

Neumann, E. N. (1998). Kamuoyu Suskunluk Sarmalının Keşfi, Ankara: Dost Kitabevi.

Olkun E., Yüksel, E. ve Akdemir, G.(2018).’’ *Sosyal Medya ve Siyasal Katılım: 2017 Referandumunda Bir Saha Araştırması.*’’ Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(60),ss 991-1000.

Orpak, M. (2020).’’ *Siyasetten Politikaya Süreklilikler Ve Kırılmalar: İslam İdeal Devlet Tasavvuru Bağlamında Bir Tahlil*’’. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset Ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.6.

Öksüz, O. (2013).’’Kamuoyu Oluşum Sürecinde Basın-Siyaset Etkileşiminin Etik Açından Değerlendirilmesi: “Kıbrıs Müzakerelerinin Hürriyet Gazetesinde Sunumu” . Selçuk İletişim, 5(1), 66-81.

Öncel, Y. K.(2010). “İnternet Gazeteciliğinde Haber Tasarımı Ve Tasarımın Okunurluğa Etkisi”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı Genel Gazetecilik Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.4.

Öner,A.Ş.(2018).”Göç Çalışmalarında Temel Kavramlar.” Öner,G.I. ve Öner,A.Ş (Ed).Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar,Tartışmalar.İstanbul:İletişim Yayınları. 4.baskı. ss.13-14.

Öngün, Y. (2021).“*Eleştirel Söylem Çözümlemesi: 2018 Yılında İşlenen Kadın Cinayetleri Haberlerinin Cumhuriyet Ve Sabah Gazetelerinde Sunum Biçimi.*” Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.ss.32.

Öz,H.(2011).” An Analysis of Interactİvİty Possİblİİtİes In Onlİne Journalİsm.” Folklor /edebiyat,cilt:17 sayı:66,2011/2 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/255337>

Özdağ,Ü.(2020). Stratejik Göç Mühendisliği Ankara:Kripto Yayınları

Özcan, E. D. E. (2017). Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme . İş ve Hayat Dergisi, 2 (4) , 183-215 Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/isvehayat/issue/29036/310477>

Özcan, F. (2012).” Yeni Medya Ve Dijital Aktivizm” Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Yeni Medya Bölümü Yüksek Lisans Tezi.ss.7.

Özçetin, B. (2018).*Kitle İletişim Kuramları Kavramlar, Okullar, Modeller*, İstanbul İletişim Yayınları.

Özer, Ö. (2009). Eleştirel Haber Çözümlemeleri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Özer, Ö. (2018). Gökyüzüne Çılgık Öncülerden Eleştirel Söylem Yaklaşımları Öncülerinden Eleştirel Söylem Yaklaşımları ve Özgün Çözümlemeler. Konya: Literatürk Yayınları.

Özer, Ö. (2021). “Eleştirel Söylem Çözümlemesi.” Ömer Özer. (Ed). Eleştirel Medya Kuramları, Ankara: Siyasal Kitabevi. ss.295.

Özerim, M.G. (2012). *'Avrupa'da Radikal Sağ Partiler Ve Göç Karşıtlığı: Güvenlik Temaları Ekseninde Göç Karşıtı Söylemin İnşası'*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı Avrupa Çalışmaları Programı Doktora Tezi.ss.3

Özkır, Y. “Giriş”. İsmail Çağlar ve Yusuf Özkır (Ed). Türkiye’de Siyasal İletişim 2007-2015, İstanbul: Seta Vakfı Yayınları.,2015 ss.7.

Özsoy, O. (2009). Taktik Örnek Uygulamalarla Seçim Kazandıran Siyasal İletişim İstanbul: Pozitif Yayınları.

Öztermiyeci, M. (2017). ‘İnternet Gazeteciliği Geleneksel Gazeteciliğe Karşı’, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 116(228), 171-190.

Öztürk, M. , Ayman, M. (2013). Web Sayfalarının Halkla İlişkiler Amaçlı Kullanımı .Selçuk İletişim , 4 (4) , 57-66 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josc/issue/19014/200741>

Özutku,F., Çopur,H., Sığın,İ., İlter ,Küçükıymaz, M.Arı,Y.(2014). *Sosyal Medyanın Abc'si*. İstanbul:Alfa Yayınları ss.16.

Özüdoğru, M. (2016). Eleştirel Söylemden Eleştirel Okumaya, Ankara: Anı Yayıncılık.

Özyakışır, D. (2013). Göç Kuram ve Bölgesel Bir Uygulama, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Pavlik, J. V. (2013). Yeni Medya ve Gazetecilik, (Çevirenler: Müge Demir ve Berrin Kalsın). Ankara: Phoenix Yayınevi

Roskin, M.G., Cord, R. L., Medeiros, J.A. ve Jones,W. S.(2020). Siyaset Bilimi, Ankara: Adres Yayınları.

Saygılı, R. (2014). “*Siyasi Lider Söylemlerinin Vatandaşların Siyasi Parti Tercih Üzerindeki Olası Etkileri: 2011 Genel Seçimlerine Yönelik Bir Alan Araştırması.*” Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (32), 103-113.

Selçuk, A. ve Şeker, M. (2012). Danıştay Saldırısı Haberlerinde Söylem Ve İdeoloji, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Siapera, E., Veglis, A. (Ed.). (2012). The handbook of global online journalism. Malden, MA: Wiley-Blackwell.

Süllü, Z. (2017) ‘‘Türkiye’de Siyasal İletişimin Tarihsel Gelişimine Dair Kısa Bir Değerlendirme’’ 1.Uluslararası Tarih ve Kültür Kongresi Bildirisi ss.167-182.

Şeker, D. ve Uçan, G. (2016). ‘Göç Sürecinde Kadın’, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(1), 199-214.

Şen, A. F., Şen, Y. F. ve Baskın, Y. Z. (2019). Siyasal Söylemde ve Medyada Suriyeliler: Siyasi Aktörlerin ve Medyanın Suriyelilere Bakışı. Ankara: Kilit Yayınları.

Tahincioğlu,D.(2020). ‘‘Avrupa’da Yükselen Popülizmin Göç Politikalarına Etkisi: Almanya Örneği.’’ Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Siyasi Tarih Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss285.

Taylga, O.(2020).’’Siyasal İletişim Aracı Olarak Sosyal Medya: 2019 Yerel Seçimlerinde İstanbul İli Adaylarının Sosyal Medya Analizi.’’ Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Tasarımı ve Bilişim Teknolojileri Anabilim Dalı Görsel İletişim Tasarımı ve Reklamcılık Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.13-14.

Taylga,O.(2020). ‘‘Siyasal İletişim Aracı Olarak Sosyal Medya: 2019 Yerel Seçimlerinde İstanbul İli Adaylarının Sosyal Medya Analiz.’’ T.C. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Tasarımı Ve Bilişim Teknolojileri Anabilim Dalı Görsel İletişim Tasarımı Ve Reklamcılık Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi S.13

Tekindur, E. (2020) ‘‘Siyasal İletişim Bağlamında Seçim Kampanyalarının Gösterge Bilimsel Analizi:2015 ve 2018 Seçim Örnekleri’’ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İletişim Bilimleri Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.1.

Temel, F. (2019).İktidar Odağında Bir Medya Sorgulaması. (Ed) Temel,F. ve Türkmenoğlu,A.T. Medya ve Siyaset, Konya: Çizgi Kitabevi. ss.17

Tiryaki, S. ve Atıcı, E. (2021). "Social Media As A Way Of Culture Transfer: A Research On The Use Of Facebook Groups Of Caucasus Migrants."6. International "Communication In The New World" Congress September 2-4,2021, Baku, Azerbaijan Congress, 106-117.

Tiryaki,S.(2020). *Toplumsal Hareketler ve Medya*. Konya:Literatürk Akademika Yayınları.

Tokat,A. (2009). "*2007 Genel Seçimlerinde Adalet Ve Kalkınma Partisi'nin Siyasal İletişim Faaliyetleri Ve Mesaj Stratejileri*." Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler Tanıtım Anabilim Dalı Halkla İlişkiler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.22

Toker, H. (2014). '*Bir Dönemin 'Anarşik Olaylar Dönemi' Olarak Kapatılması: Yazılı Basında "Bahçelievler Katliam'*, Ömer Özer (Ed). Masumdular 1970'li Yıllardaki Önemli Siyasi Olayların Basındaki Yansımaları Konya: Literatürk Yayınları.ss.487.

Tokgöz, O. (2017). *Temel Gazetecilik*, Ankara: İmge Kitabevi.

Tokgöz, O. (2019). *Seçimler, Siyasal Reklamlar ve Siyasal İletişim*, Ankara: İmge Kitabevi.

Tokgöz, O. (2020). *Siyasal İletişimi Anlamak*, Ankara: İmge Kitabevi.

Topuz, H. (1991). *Siyasal Reklamcılık Dünyadan Ve Türkiye'den Örneklerle* İstanbul: Cem Yayınevi.

Toruk, İ. (2013). "22 Temmuz 2007 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin İnternet Sitelerine Bir Bakış," Selçuk İletişim, 5(2), 219-234..Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josc/issue/19016/200716>

Tuğla, K. (2014). "Türkiye'de İnternet Geleneksel Medyadan Daha Demokratik Ve Alternatif Bir Haber Ağı Sunuyor Mu: T24 Örneği." Global Media Journal, 4(8),305-324.

Tunca, A. ve Koldaş, N.(2019).'*İletişim Perspektifinden Siyasal İletişim ve Seçim Kampanyaları*' , İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 8(4), 2785-2809.

Tunç, H.(2018). “*Türkiye’de İç Göçlerin Shift Share Analizi İle İncelenmesi.*” Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.ss.30

Tuzcu, P. (2008). “*Zorunlu Göç Ve Küresel Dönemde Değişen Nitelikleri: Türkiye Üzerine Bir İnceleme.*” Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. ss.19

Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (2002). Beşeri Coğrafya İnsan Kültür ve Mekan, Ankara: Çantay Yayınevi.ss.312

Ulutaş, Ç. ve Kalfa, A. (2009). “Göçün Kadınlaşması Ve Göçmen Kadınların Örgütlenme Deneyimleri,” Fe Dergi 1(2), 13-28.

Uysal, G. (2019). “*Söylem ve İdeoloji Bağlamında7 Haziran 2015 Genel Seçimlerinin Basına Yansıması Üzerine Eleştirel Söylem Çözümlemesi.*” Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. ss.52

Ünat, N. (2017). Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus Ötesi Vatandaşlığa, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Van, Dijk,J. (2016). Ağ Toplumu. İstanbul Kafka yayınları ss.20.

Vodinalı, S. ve Çötök, N. A (2015).’*Siyasal Propaganda Bağlamında Siyasal Reklamlar:2015 Türkiye Genel Seçimlerinde AKP CHP MHP Partileri Tv Reklamları Üzerine Bir Değerlendirme*’’ Global Media Journal, 6(11), 97-531. <https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/Selcen%20VODI%CC%87NALI%20%26%20Nesrin%20AKINCI%20C%CC%A7O%CC%88TOK.pdf>

Vural, Z. B. A. ve Bat, M. (2010). “Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma .” Yaşar Üniversitesi E-Dergisi , 5 (20) , 3348-3382 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jyasar/issue/19132/203023>

Yaşın, C. (2006) ‘*’Siyasal Kampanya Yönetiminde Bütüncül Yaklaşımlar’’* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 631-650.
<http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/597>

Yıldırım, Y. (2012). “İletişimsel Eylem Kuramı Işığında Siyasal İletişim ve AK Parti Örneği.” Akademik İncelemeler Dergisi, 7(1), 195-226.

Yıldız, İ.(2018). Türkiye’ye Uluslararası Göçler Ve Türkiye’nin Göç Politikası Ankara: Bizim Büro Matbaacılık

Yılmaz,H. (2009). Her Yönüyle Gazetecilik İletişimden Medyaya,Medyadan Gazeteciliğe Uzanan Bir Yolculuk, Konya:Literatürk Yayınları.

Yurdakul, H. (2020). Göçmenlik Damgası Medyada Göçmenlerin Anlamsal Kurulumu, Ankara: Astana Yayınları.

Yurdigül, Y. ve İspir, N. (2015). Yeni Medyada Haber. (Düzenleyen: M. G. Genel) içinde, Yeni Medya Araştırmaları 1, Bursa: Ekin Yayınevi. ss.51

Yücedoğan, G. (2012). İnternet Haberciliği . İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal , 0 (14) , . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuifd/issue/22875/24442>

Yüksel, E. (2001). Medyanın Gündem Belirleme Gücü, Konya: Çizgi Kitabevi. ss.142.

Yüksel, E. ve Gürcan, H. İ. (2005). Haber Toplama ve Yazma, Konya: Tablet Kitabevi ss.201.

Tez Çalışmasında Çözümlenen İnternet Haberlerinin Url Adresleri

<https://www.yenisafak.com/gundem/cumhurbaskani-erdogandan-ab-ve-abdye-tepki-bize-verilen-sozler-tutulmadi-3600426>

<https://www.birgun.net/haber/erdogan-suriyeli-kardeslerimizin-geri-donusu-icin-elimizden-gelen-gayreti-gosteriyoruz-384733>

<https://www.sozcu.com.tr/2022/gundem/cumhurbaskani-erdogandan-multeci-aciklamasi-biz-gondermeyecegiz-7012561/>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/erdogandan-multeciler-icin-titiz-olun-talimati-41995858>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/video/erdoganin-eski-tarihli-gocmen-aciklamasi-gundem-oldu-1855936>

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2021/05/21/baskan-erdogandan-cerkes-surgunu-mesaji-buyuk-aci-yuregimde-hissediyorum>

<https://www.sozcu.com.tr/2021/dunya/erdogandan-bmde-goc-mesaji-tahammulumuz-yok-6662760/>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/erdogan-kendisini-yalanladi-1860699>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/erdogandan-taliban-aciklamasi-gorusuldu-yine-gorusulur-1863947>

<https://www.birgun.net/haber/erdogan-yogunlasan-bir-afgan-gocmen-dalgasiyla-karsi-karsiyayiz-355266>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/erdogan-turkiyedeki-afgan-gocmenlerin-sayisini-acikladi-1862065>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/akpli-cumhurbaskani-erdogandan-kritik-afganistan-gorusmesi-1862551>

<https://t24.com.tr/haber/cumhurbaskani-erdogan-kabine-toplantisinin-ardindan-aciklama-yapiyor,973253>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-dakika-merkelden-veda-ziyareti-cumhurbaskani-erdogan-her-zaman-cozum-odakli-bir-lider-oldu-41918428>

<https://t24.com.tr/haber/erdogan-afganistan-daki-gelismeler-ve-duzensiz-goc-konusuyla-ilgili-uluslararası-alanda-yogun-bir-diplomasi-yurutuyoruz,973917>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/doktorlara-gidiyorlarsa-gitsinler-diye-erdogana-tepki-yagdi-1914317>

<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/kilicdaroglundan-dikkat-ceken-multeci-aciklamasi-6606579/>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kilicdaroglundan-gocmenler-icin-sagduyu-cagrasi-41871385>

<https://www.haber.com/kilicdaroglu-afganistandan-gelenler-gocmen-degil-afgan-askeri-555780>

<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/kemal-kilicdaroglu-bu-sorunu-cozmek-zorundayiz-6543151/>

<https://www.gazeteduvar.com.tr/kilicdaroglu-suriyeli-kardeslerimizi-2-yilda-memleketlerine-ugurlayacagiz-haber-1528820>

<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/suriyeliler-2-yilda-evlerine-donecek-6683082>

<https://haber.sol.org.tr/haber/kilicdaroglu-suriyelileri-davul-zurnayla-ugurlayacagiz-323578>

<https://www.sabah.com.tr/video/haber/ozur-dilemesi-beklenen-kilicdaroglu-yalani-piskince-surdurdu-tepki-ceken-ifadeler>

<https://t24.com.tr/haber/kilicdaroglu-siginmacilarla-ilgili-video-yayinladi-bu-meselenin-iki-kurbani-var,967960>

<https://www.milligazete.com.tr/haber/7516237/kilicdaroglundan-gundem-olacak-video-erdogan-o-paraya-tenezzul-etme>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kilicdaroglu-bidenin-gocmen-toplantisina-dikkat-cekti-sinirimiza-yoneldiler-1861574>

<https://www.yenisafak.com/gundem/suriyelilerden-sonra-sira-kime-gelecek-3664268>

<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/aksenerden-afgan-gocmen-aciklamasi-bekatile-ilgili-sorun-olacaktir-6587522/>

<https://t24.com.tr/haber/aksener-turkiye-deki-siginmacilara-dusmanlik-yapmak-yanlis,970260>

<https://www.yenisafak.com/gundem/iyi-partililerin-irkci-teklife-evet-demesine-meral-aksenerden-yorum-multecilere-dusmanlik-yanlistir-3676071>

<https://www.gazeteduvar.com.tr/aksener-gocmenlerle-dovusmek-yerine-iktidarin-yanlisligi-uzerinde-durmak-gerek-haber-1531898>

<https://www.milligazete.com.tr/haber/7617494/aksenerden-iktidara-sert-tepki-bundan-daha-ahmakca-bir-eylem-olamaz>

<https://www.birgun.net/haber/aksener-den-iktidara-sert-elestiri-salakca-bir-politika-izleniyor-355388>

<https://www.birgun.net/haber/bahceli-den-gocmen-cikisi-misafirin-ve-misafirligin-suresi-sinirlidir-384805>

<https://t24.com.tr/haber/mhp-lideri-devlet-bahceli-duzensiz-goc-adi-konmamis-bir-istiladir-bayram-nedeniyle-ulkelerine-gidenlerin-geri-donuslerine-de-luzum-yoktur,969216>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/devlet-bahceliden-akpyle-celisen-gocmen-aciklamasi-1856773>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bahceliden-gocmen-aciklamasi-sonsuza-kadar-kalamazlar-41863823>

<https://www.akittv.com.tr/gundem/haber/83492-bahceliden-kurban-bayramina-suriyeye-giden-multeciler-icin-flas-cikis-gelmesinler>

<https://www.birgun.net/haber/bahceli-den-akp-ye-afgan-gocmen-mesaji-turkiye-barinak-olmayacak-355372>

<https://t24.com.tr/haber/umit-ozdag-turkiye-deki-butun-siginmacilarin-hepsi-bir-yil-icinde-vatanlarına-geri-donecek,994964>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/umit-ozdag-siyasette-siginmaci-polemigini-degerlendirdi-geleceğimiz-karartılıyor-1931295>

<https://www.sozcu.com.tr/2022/gundem/ulkemizi-bolecek-hat-uzerine-yerlestirildiler-7115538/>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/umit-ozdag-siyasette-siginmaci-polemigini-degerlendirdi-geleceğimiz-karartılıyor-1931295>

<https://www.sozcu.com.tr/2022/gundem/umit-ozdagdan-suriyelilerle-ilgili-aciklama-6949148/>

<https://www.yenisafak.com/gundem/umit-ozdag-multecileri-nemrut-gibi-atese-atacakmis-3834352>